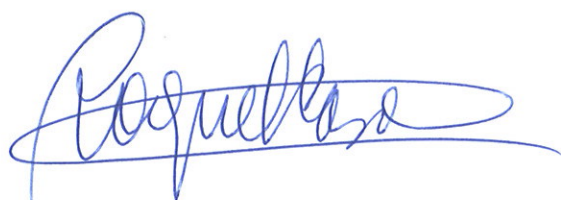

ANEXO I

ESTUDIO DE MATERIALES ARQUEOLÓGICOS

Profa. Dra. Regueiro PASAC GARCÍA

Prof. Dr. Fernando Acuña-Castroviejo

ÍNDICE

1. MATERIAL CERÁMICO	4
1.1.- Cerámica Común Rexional.	5
1.2.- Cerámica con tratamento superficial.	13
2.- METAIS	19
2.1. FERRAMENTAS E EQUIPOS: CRAVOS.....	19
2.2. MATERIAIS DE BRONCE E FERRO	30
A.- BRONCE	30
2.2.1. BRONCES ORNAMENTAIS DE USO PERSOAL	30
2.2.2. APLIQUES VARIOS	30
2.2.3. POSIBLE ANEL	31
2.2.4.- BOTÓNS	32
2.2.5.- ACUS CRINALIS: OS ALFINETES OU AGULLAS DE TOCADOR.....	32
2.2.6.- OUTROS BRONCES: OS ELEMENTOS INDETERMINADOS	33
B.- FERRO.....	33
2.2.7.- USO PERSOAL: AS FIBELAS	33
2.2.8.- EQUIPAMENTOS: FERRADURAS E ESTRIBOS.....	34
2.2.9.- ARGOLAS E ESLABÓNS	34
2.2.10.- CHAVES, “BISAGRAS” E GANCHIÑOS	34
2.2.11.- USO DOMÉSTICO: AS ASAS DE CALDEIROS	35
2.2.12.- OUTROS: OS ELEMENTOS INDETERMINADOS	35
3.- ARMAMENTO	36
4.- NUMISMAS.....	41
4.1.- INTRODUCCIÓN E ANÁLISE ARQUEOLÓXICA.....	41
4.2.- ANÁLISE TIPOLÓXICA.....	43
4.3.- ANÁLISE CRONOLÓXICA.....	48
4.4.- ANÁLISE METALOGRAFICO.....	53
4.5.- TRATAMENTO DE LIMPEZA DOS NUMISMAS. DA EXHUMACIÓN Á CATALOGACIÓN.....	54

5.- MATRIZ DE <i>SIGILLUM</i>	55
6.- VIDRO	57
7.- MATERIAL LÍTICO.....	58
7.1.- ANÁLISES PREVIAS.....	59
7.2.- CONXUNTOS TIPOLÓXICOS	60
7.2.1.- AFIADORES/ALISADORES.....	61
7.2.2.- FICHAS DE XOGO-MATERIAIS DE OCIO	61
7.2.3.- PROXECTÍS.....	61
7.2.4.- MUÍÑO.....	61
7.2.5.- POSIBLE MORTEIRO.....	62
7.2.6.- FRAGMENTO LÍTICO GRABADO.....	62
7.2.7.- TÁBOA DE XOGO OU ALQUERQUE DE NOVE FICHAS.....	62
7.3.- ELEMENTOS ARQUITECTÓNICOS.....	62
7.3.1.- CAPITEL	63
7.3.2.- MOLDURAS	63
7.3.3.- CELOSÍAS	63
7.3.4.- FUSTES	63
7.3.5.- “OUTROS”	64
8.- MATERIAL ÓSEO	65
9.- APARTADO GRÁFICO	67
10.- INVENTARIO.....	68

1. MATERIAL CERÁMICO**

O presente estudo pretende ofrecer unha visión de conxunto e as primeiras consideracións sobre os achádegos cerámicos exumados durante a excavación arqueolóxica levada a cabo na Fortaleza de A Rocha Forte, de Santiago de Compostela, durante os meses de xuño e xullo de 2004 dentro do Proxecto de Estudo Histórico e Arqueolóxico sobre o citado xacemento.

Como é norma neste tipo de traballos, o material cerámico recuperado foi lavado e siglado atendendo ao contexto de aparición por unidades estratigráficas (U.E. e sectores). A sigla identificativa de cada peza cerámica recolle o nome do xacemento (RF), o ano de escavación (04), a Unidade Estratigráfica onde apareceu (U.E.) e finalmente o número de sigla, dando lugar á seguinte sigla: RF-04/U.E./nº de sigla.

Nesta campaña recolléronse aproximadamente máis de 7.000 fragmentos, correspondéndose case exclusivamente coa época baixomedieval. Cómpre destacar a abondosa presenza de minúsculos fragmentos cerámicos que optamos a separar e non ter en conta á hora de facer á análise pormenorizada que se desenrolla durante estes meses. O grao de fragmentación que presentan as pezas é alto, polo que contamos cun importante volume de fragmentos cerámicos minúsculos, como xa citamos anteriormente, o que nos levou a que separasemos previamente ao siglado os fragmentos de reducidas dimensións. Posteriormente ao siglado, e sendo conscientes de que a cantidade de material siglado aínda non permitía un tratamento efectivo para realizar o estudo, procedimos a seleccionar o material cerámico siglado segundo criterios morfolóxicos.

Debido ao volume de material e ao carácter que engloba este traballo de investigación, optouse por compaxinar o traballo de campo co de lavado, siglado e análise (éste último aínda en desenrrollo). Unha vez lavado o material procedeuse á súa identificación e diferenciación, seguindo criterios formais e tipolóxicos, agrupando os materiais

* Este estudio foi realizado polo alumno de 3º ciclo Xosé Ramón Martínez Casal

cerámicos en familias, axilizando a análise e a observación de tipoloxías, facturas, estilos decorativos...

En canto ao contexto arqueolóxico de aparición do conxunto cerámico, destaca que a gran maioría do material procede das U.E. 481 e 502. A primeira delas correspóndese cun depósito dunha habitación, namentres que no caso da U.E. 502 estamos a falar dun depósito documentado entre a “falsabraga” e a liza, polo que non estaríamos nun recinto habitacional en principio.

Á hora de inventariar o material cerámico susceptible de ser estudado, empregouse unha ficha na que se recollían aspectos de orde identificativo, tipolóxico e morfolóxico.

A modo de introducción podemos sinalar as principais facturas documentadas:

- Cerámica común rexional.
- Anforetas de Indias.
- Cerámica con tratamento superficial.
 - Louza esmaltada.
 - Cerámica vidriada.

1.1.- Cerámica Común Rexional.

É a factura cerámica máis abundosa en A Rocha Forte, así como na maioría dos xacementos desta época en Galiza, podendo achegarse a unhas porcentaxes do 98-99%. Dase a particularidade de que é unha cerámica sobradamente coñecida pero pouco estudada, á cal non se lle outorgou importancia. Nembargantes, esperamos que dentro deste proxecto se poidan configurar os alicerces dunha futura tipoloxía da cerámica medieval galega. En xeral, podemos dicir que os tipos documentados proceden de producións locais, ubicábeis no Noroeste peninsular, sen que poidamos coñecer exactamente os lugares concretos de produción. A escasez de análises físico-químicas impide trazar unha caracterización mineralóxica da cerámica. Aínda así, podemos dicir que se trata dunha factura baseada nun tipo de arxila procedente da descomposición de

rochas ígneas, basicamente granito, aínda que hai aportes de xistos. Os seus compoñentes, mica, seixo e feldespatos compoñen a maior parte da arxila que se debeu de empregar. O seixo e a mica actúan como desengraxantes naturais, confirmando grande plasticidade e proporcionando unha alta resistencia durante a cocción. A técnica de fabricación asentárase no uso da torneta (instrumento cun disco e un eixo curto suxeito a unha base de pedra, denominado tamén torno baixo, torno lento ou roda) e do torno (cun eixo máis alto e un disco inferior que se move co pé). No primeiro caso, o movemento de rotación o imprime a man, polo que as revolucións son lentas, desacelerándose ao modelar coas dúas máns. A elevación das pezas realízase engadindo rolos ou faixas que se regularizan cun torneado intermitente. O uso da torneta permite ver unha serie de pegadas na cerámica: soldaduras de base-corpo, rolos e faixas en corpo, corpo colo, pegadas verticais internas de dedos, textura pouco compacta e irregularidade xeral. No caso do torno, este instrumento confírelle maior grao de revolucións ao torneado e modelado da peza, polo que é a forza centrífuga o que fai elevar a peza. As pezas torneadas presentan máis regularidade, homoxeneidade e compacidade, produto da maior rotación. As pegadas que amosan o uso deste instrumento nas cerámicas son estrías ou pegadas concéntricas horizontais en todo o corpo. Con este instrumento tamén se favorece unha maior diversidade e complexidade das formas.

Como técnicas de rematado ou tratamento superficial a máis destacada é o alisado, aínda que en moitos casos non será máis que un sucinto afinado na zona superior da cerámica. O espatulado e o bruñido son outras técnicas empregadas.

A arqueoloxía galega non posúe un estudo sobre os fornos e técnicas de cocción durante a Idade Media. A observación das pezas cerámicas fai pensar en coccións de ambiente reductor, que dan lugar a cerámicas grises, de tonos escuros en xeral. A maioría delas corresponden a coccións e postcoccións reductoras, realizadas probablemente en fornos de tiro directo. Temos que sinalar a presenza de exemplares que presentan coccións oxidantes, aínda que é moi probábel que poden responder a coccións reductoras con postcocción oxidante. A Baixa Idade Media, e a súa transición cara a Idade Moderna, ve o perfeccionamento das técnicas de elaboración. Dáse unha continuidade entre a Plena Idade Media e a Baixa Idade Media, e durante ésta, consolidáranse as características que

se observan na Idade Moderna. Durante a Baixa Idade Media perfeccionase o tratamento e manipulación das arxilas, o torno alto desplaza á torneta, aínda que ésta seguirá sendo usada, melloran as técnicas de cocción, acadando cochuras uniformes e temperaturas controladas (baixas e altas).

A primeira vista, estamos ante unha produción cerámica de pastas groseiras, de grosores medios e rematados parcos. Sendo conscientes das súas limitacións, preferimos dividir esta produción “local” en cerámica de pasta gris e cerámica de pasta ocre e acastañada¹, división que non é exactamente real debido a que observamos que dentro de cada tipo hai variabilidade en canto ás pastas, produto da cocción e da funcionalidade das cerámicas medievais. Aínda así consideramos que é canto menos útil empregar esta división para unha mellor comprensión.

Cerámica gris. Estamos ante unha cerámica elaborada a lume reductor, cunha ampla variedade cromática que vai desde o gris perla até o negro cincento, cunha calidade das pastas tamén variábel. Temos que considerar a presenza de pezas que incluímos neste epígrafe que presentan coloracións ocre e roxizas.

Podemos distinguir dous tipos de pastas esencialmente. Unha cun barro pouco traballado, de aspecto micáceo e groseiro, con abondosas partículas de seixo de variábel tamaño. Son pastas pouco elaboradas, con numerosas vacuolas, sendo polo tanto fráxiles e pouco compactas, aínda que presentan gran dureza. Os elementos non plásticos están mal calibrados, dificultando un óptimo afinado ou remate da peza, presentando polo tanto unha textura groseira. O segundo tipo de pastas correspóndese a unha pasta fina. As partículas plásticas compóñense de pequenas micas e seixos. Ten aspecto laminado en xeral, máis compacta e dura que a anterior. Unha particularidade común a ambas dúas pastas é o aspecto micáceo (polvo micáceo) que presentan, provinte do tipo de arxila empregada, sen depurar totalmente como indicamos antes. En canto ás formas, predominan as formas globulares, tipo ola, característica da cerámica típica de cociña e de función contenedora. Debido a esta característica é frecuente e normal que as pezas estén queimadas ou que presenten indicios de estar exportas ao lume. Os corpos soen ser

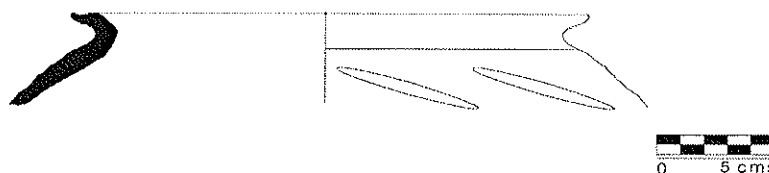
¹ César Vila, M. e Bonilla Rodríguez, A: *Estudio de los materiales cerámicos del <Castelo da Lúa> (Rianxo, A Coruña)*. En: Gallaecia, N° 22, páxs. 297-367, Santiago, 2003.

curvos e as bases planas. O tipo máis característico é o de ola de colo breve pero acusado e de borde exvasado. As decoracións limítanse á zona superior do corpo, concretamente na zona do ombreiro e están formadas por impresións (dixitacións e ungulacións) e incisións (bruñidas, punzantes e acanaladas). Cómpre sinalar que o que define os tipos é a forma do borde. En canto ás asas, non se documentou polo momento ningunha xerra, polo que se podería pensar que poderían pertencer a olas, aínda que non se observou ningunha relación directa entre unha asa e unha ola neste conxunto cerámico, aínda que sí noutros procedentes de outras escavacións. Aparecen decoradas con motivos impresos, sendo xeralmente de sección circular ou aplanada.

Os tipos documentados son a grandes riscos os seguintes²:

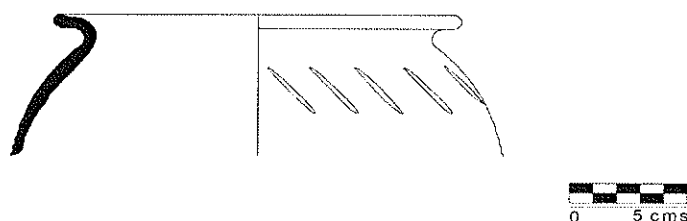
- Ola de borde horizontal aconcavado. Ola de borde horizontal ou oblícuo, aconcavado na súa parte interna e rematado nun beizo engrosado, cecais para asentar a tapadeira, de corpo globular e cecais de base plana. Presenta dúas variantes segundo a forma do colo: variante A, con colo recto ou oblícuo, moi estrangulado, e variante B, cun perfil sinuoso. A pasta é groseira, correspondéndose coa primeira clase de pasta. O tratamento superficial é bastante parco, limitándose a un sucinto afinado, polo que tería un tacto rugoso, aflorando desengraxantes. A decoración limítase a dixitacións, incisións e acanaladuras oblicuas, constatándose tamén unha peza con reticulado. Presentan restos de feluxe, o que evidencia a súa funcionalidade, tendo en conta a súa polivalencia.

Variante A.

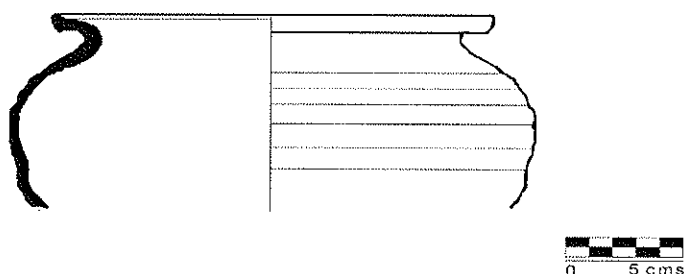

Variante B.

² Somos conscientes que un estudo máis detallado permitirá albiscar maior número de tipoloxías.

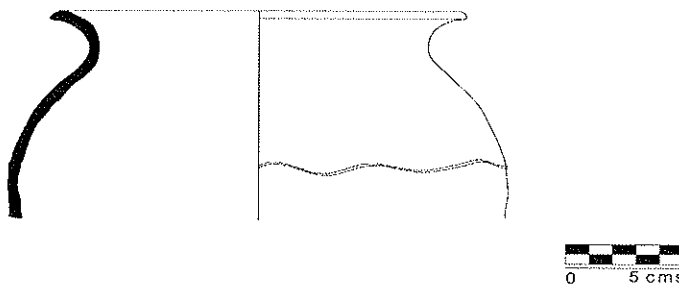
- Ola de borde de pestana. Cecais é o tipo máis coñecido, e probabelmente o que presenta maior variedade morfolóxica, recibindo múltiples denominacións (borde triangular, en T, en bisel, en pestana). Esta forma en T irá evolucionando cara tipos de bordes triangulares sen prolongación inferior. O colo é sinuoso, corpo globular e base plana ou lixeiramente aconcavada ao exterior. A pasta coincide co segundo tipo exposto anteriormente. Pasta fina, desengraxantes finos compostos por micas e seixos. En termos xerais é de aspecto laminado e a súa estampa é máis compacta que a do tipo anterior. O exterior da peza soe ser algo máis escuro que o núcleo. O rematado das superficies límitase a un sucinto afinado na zona superior. A decoración sitúase no ombreiro e é exclusivamente a base de acanaladuras horizontais externas. Pensamos que exercería funcións de ola de cociña e de almacenaxe.

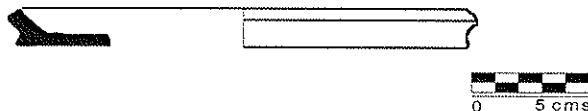
- Ola de borde horizontal e beizo triangular. Presenta as mesmas características que o tipo anterior, coa característica de que a prolongación inferior non está tan desenrrolada. O borde é esvasado e na zona do beizo, os extremos ábrense lixeiramente, creando en ocasións, na superficie interior un asento para a tapadeira.

- Ola de borde vertical. Denominamos así a un grupo de cerámicas que presentan un borde oblícuo que remata nun beizo vertical orientado cara arriba, xa sexa redondeado ou apuntado.

- Oliña de borde sinxelo. Caracterízase polo seu corpo globular, ombreiro arqueado con acusado estrangulamento, dando lugar a un perfil sinuoso e borde exvasado que remata nun beizo redondeado ou plano. As pastas teñen diferentes tonalidades, ocre, negras e grises, sendo bastante finas, contendo pequenas partículas de mica e de seixo. Cecais, pola exposición ao lume, o exterior presenta unha coloración máis escura que o núcleo. As superficies presentan afinado, e en caso de levar decoración ésta compónse por acanaladas horizontais no exterior. Exercerían funcións de servicio de cociña.

Como citamos anteriormente, algunhas olas presentan unha especie de acomodo que consideramos serviría para asentar a tapadeira. En ocasións é difícil identificalas polo seu estado de conservación e por que amiúdo presentan a mesama forma que os bordes das olas, mais en vez de colo unha superficie plana.

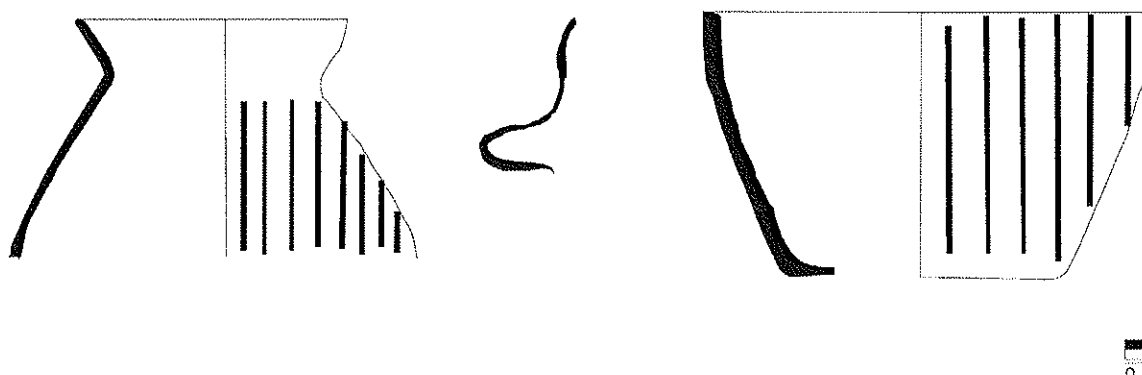

Constátanse así mesmo fragmentos cerámicos pertencentes á zona do colo e ombreiro de diversos recipientes que presentan perforacións cúa función sería a de suspensión. Así mesmo, temos documentado posíbeis queixeiras, con perforacións anteriores á cocción.

Cerámica ocre e acastañada. Dentro deste epígrafe incluímos unha serie de tipos que se ben gardan similitudes co anterior epígrafe, presentan unha serie de características que avalan a súa diferenciación. Son cerámicas de pasta de enorme dureza, de textura xeral groseira, gran compactación, fractura quebrada e abondosas vacuolas. Os desengraxantes son micáceos, de seixo e restos cerámicos de tamaño variábel. Somos conscientes de que moitas pezas ou fragmentos poderían circunscribirse neste epígrafe, pero optamos a incluílos no anterior aténdendonos ás formas. Proliferan as formas abertas, con engobes e bruñidos tanto como aplicacións decorativas como funcionais. Os motivos incisos soen acompañar ás pezas na zona visíbel do corpo, centrándose nas zonas superiores, aínda que o engobe-bruñido exténdese por todo o corpo. Documéntanse asas decoradas con dixitacións e incisións. Adscribanse a xerras e son de sección aplanada e ancha.

- Ola de borde exvasado. Presenta borde exvasado oblícuo, colo estrangulado e corpo globular ou ovoide, de perfil sinuoso. Pasta de tonos ocre oxidantes, contendo graos de mica, seixo e restos cerámicos de tamaño pequeno e medio, bastante ben calibrados. A fractura é quebrada, e obsérvase unha diferenciación cromática entre o núcleo e a superficie. O rematado da peza defínese por un alisado na superficie exterior e interior (á altura do borde). Consideramos que poden ser unha evolución das olas de borde en pestana, presentando algúns exemplares o beizo triangular, sen prolongación inferior.

- Xerra de borde sinxelo. Presenta un beizo plano horizontal e pico vertedor fechado, que da aspecto de xerra trilobulada. Perfil de borde e colo exvasados, sen diferenciación algunha. A pasta é ocre fina, con tonalidade alaranxada na superficie exterior, con alisado e cunha capa de engobe nas zonas visíbeis, aparecendo bruñido vertical. Poden presentar asas con decoración a base de incisións. Asas de sección cuadrangular e plana. Nalgún exemplar observamos que o núcleo era de pasta de cor gris, namentras que a superficie era de pasta ocre acastañada.

- Xerra con baquetóns. Constatamos unha peza que presenta o mesmo tipo de pasta que o anterior, con engobe e bruñido vertical e que amosa un baquetón.

Finalmente, para rematar con esta factura, temos que salientar a aparición de fragmentos cerámicos que non gardarían moita relación nun comezo coas funcionalidades das que estivemos a falar. Trátanse de fusaiolas e de fichas, realizadas probabelmente en anacos de cerámica reutilizada. Outros exemplares presentan varias perforacións, cumprindo o papel de queixeiras.

Anforetas de Indias. Respeito á anterior campaña de excavación de 2003, nesta ocasión atestiguouse a presenza de pezas cerámicas concernintes ás denominadas na bibliografía arqueolóxica como “Anforetas” de Indias, pola súa relación coa colonización por parte da Coroa de Castela de América, non hai dubida de que existiron previamente tal como certificase na Rocha Forte³. Aínda hoxe en día podemos velas reutilizadas como remates de tellados e hórreos. No referente a súa utilización deberían utilizarse como

³ A partir do descubrimento de América se utilizaron no comercio atlántico e de aí ven a denominación de anforiñass de Indias.

contenedores para o transporte de líquidos, aceitunas, etc. e mais dudosamente utilizadas como luminarias ⁴.

En xeral son de pasta de cor roxiza aínda que hai exemplares de pasta branquecina. Neste último caso, nalgúñas obsérvase que en ocasións o núcleo é roxizo e que o branquecino é unha delgada película das caras interna e externa do recipiente. As pastas son homoxéneas, compactas, de grao fino e non presentan en xeral impurezas. Aínda así temos que expresar que no noso caso, as pezas presentan calcita, o que provoca que se observen pequenos puntos negros, tanto na pasta como na superficie. Así mesmo temos varios exemplares que posúen un revestimento interno a modo de vidriado verde coa fin de impermeabilizar o recipiente.

1.2.- Cerámica con tratamento superficial.

A terceira grande factura documentada está integrada por todos os fragmentos cerámicos que presentan un tratamento superficial a base de vidriado ou esmalte, xa sexa con fins decorativas ou funcionais.

O primeiro grupo cerámico que integramos neste epígrafe é o da louza. A grosso modo, dentro do abano da louza, trátase de vaixelas destinadas ao servizo de mesa, de luxo e procedentes de olarías foráneas de Galiza, en concreto levantinas e andaluzas. Cómpre salientar que en moitos casos só é posible diferenciar a procedencia do alfar segundo a decoración do recipiente cerámico, como acontece no caso das cerámicas levantinas. Éste é un aspecto que se abordará no estudo ceramolóxico que se desenvolverá nos próximos meses. Tamén hai que ter en conta que ante o grao de fragmentación que presentan as pezas, é posible que no caso de que presentasen decoración bícroma en orixe, hoxe non teñamos mostras de que é así.

En xeral, son cerámicas, ou louza, de pasta claras, normalmente de cor rosa claro ou beixe. O seu aspecto é o dunha pasta fina e compacta, a veces con vacuolas, con

⁴ Pode verse unha reflexión ao respecto en BALIL, A., *Luces de posición en la navegación antigua y "anforiñas"*, Brigantium 4, 1983, p. 99-103.

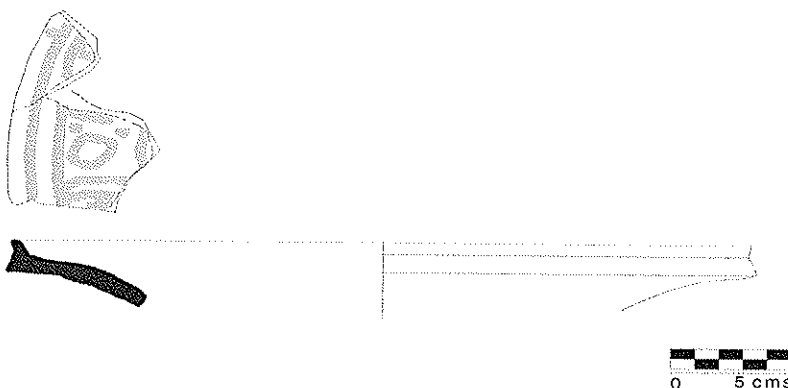
desengraxantes como a cal e o óxido de ferro. A elaboración destes recipientes sería a torno, e unha vez secas, recibirían un baño en esmalte estannífero. Cando a capa de esmalte estannífero estivese seca, poderíase aplicar decoración a base de óxidos de minerais, quedando listas para a cocción.

Tendo en conta isto, cómpre diferenciar:

- *Louza popular con esmalte branco estannífero*. É a louza popular, caracterizada por un revestimento de barniz ou esmalte de cor branco de estaño aplicado a toda a peza. En liñas xerais son pezas de pasta clara (rosa ou amarelo pálido), con esmalte cubrinte, pasta dura, depurada, porosa, de textura fina, fractura quebrada fina e materiais non plásticos apenas perceptíbeis (cerámicos e calcíticos). Este tipo de louza branca dará lugar á louza decorada. É un tipo de louza moi difundido, chegando a recibir a denominación de *Columbia Plain* en Inglaterra, onde se testemuña desde mediados do século XIV. Os tipos que apareceron en Inglaterra coinciden cos elaborados en olarías sevillanas (especialmente no barrio de Triana). O uso xeralizado deste tipo de louza dase entre os séculos XIII e XIV, sendo reemplazados posteriormente pola louza decorada. Morfolóxicamente, destacan os pratos, os cuncos e as escudillas. Lamentablemente teremos que esperar a que a investigación avance para poder ofrecer datos máis concretos sobre os tipos documentados.

- *Louza con esmalte branco e decoración en verde*. Os recipientes aparecidos que englobamos neste grupo cerámico presentan pastas de cor paxiza (rosada), fina, ben decantadas, laminadas e porosas. O recubrimento de esmalte estannífero cubre a parte visíbel, que no noso caso é a parte interna do recipiente. Significativamente só documentamos o tipo concerninte a un prato con borde labiado. Sobre o esmalte presenta decoración en verde, conservando restos de dourado sobre a decoración en verde. Apareceron varios fragmentos do mesmo tipo, mais a conservación do esmalte e da decoración á nalgúns casos moi deficiente.

- *Louza en azul e reflexo dourado*. Trátanse de recipientes aos que se lles dá un esmalte estannífero branco con decoración a base de motivos en azul cobalto e reflexo dourado. A súa procedencia atribúese ás olarías levantinas, en concreto ás de Manises e Paterna. Este tipo de cerámica elaborouse en Paterna desde o século XIII até o XVIII. As pastas son de tono paxizo, ben amalgamadas, compactas, carentes de micas pero con alto contido en calcio. É difícil averiguar a súa procedencia, dato que a investigación que se está a levar a cabo discernirá. Estamos ante unha vaixela de luxo, destinada ao servizo de mesa, na que predominan as formas abertas, tanto cuncos como pratos. Cómpre salientar a aparición dun cunco decorado en azul e reflexo dourado case completo.

- *Louza decorada en reflexo dourado*. Sería unha louza de luxo, cuns costes productivos altos. É difícil discernir cal é o alfar de procedencia debido a que é un tipo de louza moi difundido polas olarías da península a partir do século XV. Nembargantes, se consideramos que sería de Paterna, estaríamolos movendo na 1ª etapa de produción (século XIII e comezos do XIV) o una 4ª etapa (meiados do século XV até finais do século XVI).

- *Louza branca decorada en azul cobalto*. Este tipo de louza tamén supoñemos que procede das olarías de Paterna ou Manises, sendo difícil establecer con seguridade unha única posible procedencia. Semella que podería encadrarse na segunda etapa de produción de Paterna (1ª metade do século XIV até mediados do mesmo século), época na que só se elabora louza decorada en azul cobalto. Así mesmo tamén se podería

encadrar na 3ª etapa de produción (½ século XIV até ½ do século XV). É unha cerámica de pasta fina e gruesa, ben decantada, de cor rosado ou alaranxado.

O outro grande grupo de cerámicas con tratamento superficial é o das cerámicas vidriadas. É un campo moi abandonado, só estudado desde a óptica da olaría tradicional e non arqueolóxico. Podemos dicir que as orixes do vidriado de chumbo na Meseta Norte sitúase no Século XIII, situados no interior das cerámicas para impermeabilizar. A orixe do vidriado medieval na Península Ibérica sitúase no Al-Andalus dos primeiros séculos, mentras que nas zonas cristiás non se produce ata séculos máis tarde. A xeralización do vidriado (tanto de chumbo como de esmalte estannífero) realizarase nos reinos cristiáns a mediados do século XIV, e dunha forma máis clara no século XV. O vidriado en chumbo precisa un punto de fusión máis baixo que o estaño. Un aspecto que descoñecemos é a composición mineralóxica dos vidriados.

Aínda así, podemos atestiguar a presenza de tipos cerámicos vidriados en marrón, verde, amarelo, melado e branco. Debido ao desenrrolo do estudo non podemos dicir moito sobre este tipo cerámico. Sí destacar a presenza dunha serie de recipientes con vidriado amarelo, de pasta blanquecina, moi fina, de aspecto laminado e ben decantada que presentan bordes decorados con triángulos. Así mesmo, apareceu un pico vertedor dun recipiente cerámico con vidriado amarelo e verde con forma de cabeza de animal.

CONCLUSIONES

A modo de conclusión, presentamos un estudo preliminar que pretende expoñer dunha forma sinxela e breve as principais características do conxunto cerámico exumado na Fortaleza de A Rocha Forte na camapaña de escavación arqueolóxica de 2004. Fixemos máis fincapé na cerámica común rexional (aínda que somos conscientes de que o estudo ceramolóxico futuro proporcionará moitos máis tipos), debido a que é a máis representativa en canto a porcentaxe e a que é a nosa interese afondar nunha tipoloxía máis ampla e actualizada. A louza, se ben é minoritaria en canto representatividade porcentual, é importante por estar ben documentada cronolóxicamente nos lugares de

procedencia⁵ e o seu comercio⁶. O estudo máis detallado permitirá facer apreciacións cronolóxicas e documentar tipos concretos.

En xeral, estamos ante un conxunto cerámico ben contextualizado, acorde co período no que a fortaleza estivo en uso. As cerámicas locais gardan unha grande uniformidade, sen que sexa posíbel diferenciar cronolóxicamente con precisión os tipos cerámicos documentados. Consideramos que criterios como a forma de elaboración, diferenciando mediante torneta ou torno non son do todo satisfactorios. Isto débese a que o uso deses dous sistemas debeu coexistir no mesmo tempo. Así, pensar que unha ola, por que fose realizada a torneta é anterior a outra realizada a torno non ten por que ser certo realmente. Unha característica do conxunto cerámico é que o servizo ao que ían destinadas os recipientes cerámicos era bastante reducida: basicamente a cociña. Temos que pensar que estos recipientes serían multifunción, idea que xorde debido á non identificación de pratos, por exemplo, que podan adscribirse ao servizo de mesa. Así, temos pouco máis que identificados olas, xerras e tapadeiras, amais dalgunhas posíbeis queixeiras.

En cambio, a cerámica con tratamento superficial sí que reflexa o servizo suntuario e o de mesa, incluíndo cuncos, pratos, escudillas, fontes... É unha vaixela de luxo, de produción foránea e de alto custe, que en certo modo reflexa as modas do momento, ao conter motivos de arte gótico. Ao contrario que as cerámicas rexionais galegas, hai unha preocupación por embelecer o produto, máis aló da pura funcionalidade.

⁵ Mesquida García, M: La cerámica gris de los alfares de Paterna. En: Actas das 2ªs Jornadas de Cerámica Medieval e Pós-Medieval. Métodos e resultados para o seu estudo. Páxs. 127-136. Tondela, 1998.

⁶ Ferreira Priegue, E. M^a: *Galicia en el comercio marítimo medieval*. Fundación Pedro Barrié de la Maza. A Coruña, 1988.

Bibliografía:

- César Vila, M. e Bonilla Rodríguez, A: *Estudio de los materiales cerámicos del <Castelo da Lúa> (Rianxo, A Coruña)*. En: *Gallaecia*, Nº 22, páxs. 297-367, Santiago, 2003.
- Ferreira Priegue, E. Mª : *Galicia en el comercio marítimo medieval*. Fundación Pedro Barrié de la Maza. A Coruña, 1988.
- M. Gerrard, C; Gutiérrez, A; G. Vince, A. (eds): *Spanish Medieval Ceramics in Spain and the British Isles*. BAR International Series 610, Oxford, 1995.
- Mesquida García, M: *La cerámica gris de los alfares de Paterna*. En: *Actas das 2ªs Jornadas de Cerâmica Medieval e Pós-Medieval. Métodos e resultados para o seu estudio*. Páxs. 127-136. Tondela, 1998.
- Vidal Caeiro, L: *Estudio da cerámica de A Fortaleza de A Rocha Vella, campaña de 2003*. (Sen publicar). 2003.

2.- METAIS*

2.1. FERRAMENTAS E EQUIPOS: CRAVOS

Entenderemos o seguinte estudio como unha análise onde se reflexan os primeiros avances acerca do conxunto valorado como “cravos”, entendendo como tal, aquelas pezas compostas de cabeza, espigo e punta, ou tamén aquelas cabezas ou espigos seccionados pero que polas súas boas condicións físicas e intrínsecas nos permiten facer unha valoración certa do conxunto.

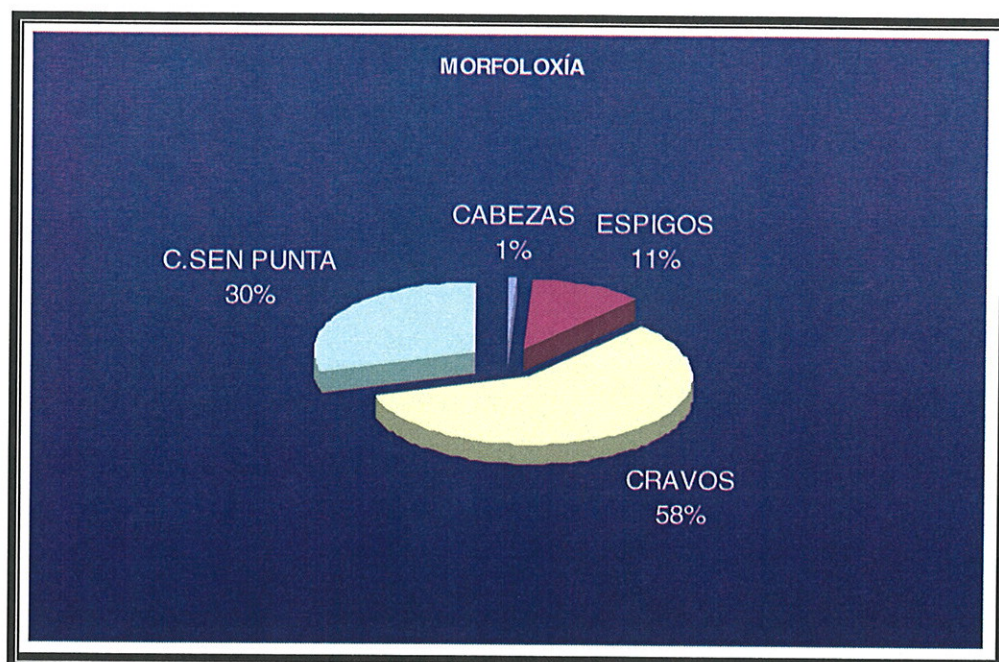
Atendendo á morfoloxía, tipoloxía, análises estratigráficas e conservación, tratarase de realizar unha valoración xeral acerca do tipo de cravos ó que nos enfrontamos.

Susceptible de estudos e investigacións futuras, a seguinte análise avanza os primeiros resultados, onde o conxunto xeral de cravos se nos presenta realizado na súa totalidade en ferro, baixo a técnica constructiva da forxa e, probablemente con un mesmo fin: realizados como ferramentas de suxección de tellados e entramados de madeira en xeral. Para todo o demais, móstranse a continuación as análises levadas a cabo.

► ANÁLISE MORFOLÓXICA

Entenderemos por morfoloxía, aquela descrición e análise que atende á fisioloxía das pezas que levaremos a estudio. O seguinte gráfico revela a porcentaxe de tipos morfolóxicos aparecidos na Fortaleza.

** Este estudio foi realizado pola alumna de 3º ciclo Goretti González Vila

Como se observa, estamos fronte a un conxunto total de pezas formado na súa maioría por cravos, entendendo por tales, aqueles que amosan cabeza, espigo e punta. Formarían o 58%.

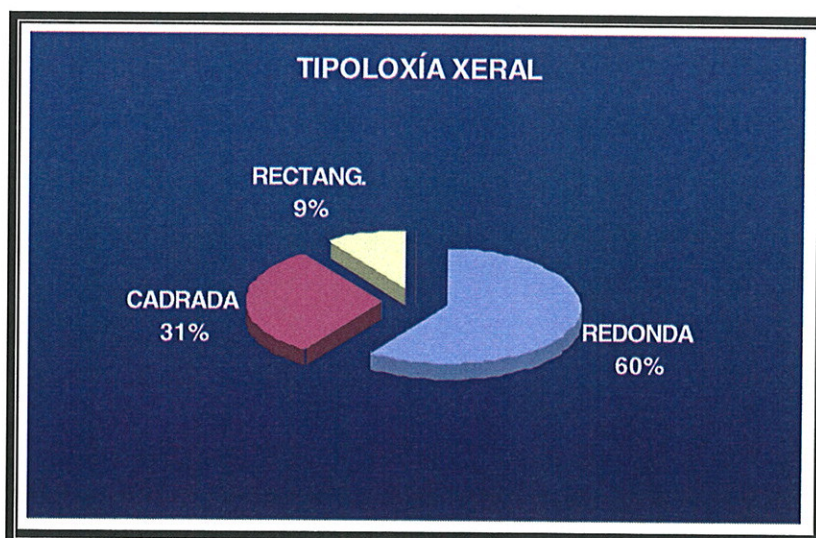
Seguidamente a nosa análise comprenderá tamén o estudio de cravos con cabeza e espigo pero sen punta. Compoñerían o 30% do noso estudio.

Así mesmo, tamén están incluídos os espigos e as cabezas que, aparecendo soltas, se atopan en bo estado de conservación e nos poderían axudar a unha análise máis completa á hora de estudar tanto a tipoloxía dos espigos como das cabezas (sobre todo destas últimas xa que definen tipolóxicamente o cravo en sí mesmo). Os espigos representan o 11% do noso conxunto mentres que, o 1% estaría composto polas cabezas que apareceron soltas.

► ANÁLISE TIPOLÓXICA

Para entender a análise que se fará a continuación acerca deste conxunto de cravos, termos que ter en conta ó proceso de selección ó que foron sometidos. Incluiremos neste proceso de estudio, aqueles cravos considerados en bo estado de conservación, en relación con outros en estado avanzado de descomposición. Non sí, dentro deste conxunto considerado en bo estado, clasificaremos os de miyor a peor estado. Así mesmo, decidiuse incluír aqueles fragmentos de cravo, compostos basicamente por cabezas ou espigos e que, estarían en bo estado de conservación e entendendo que serían de axuda á hora de analizar as tipoloxías destes metais. Quedan así descartados dentro desta análise, aqueles metais que, intuindo que poderían formar parte dun cravo, se atopan en moi mal estado de conservación e con moita costra de óxido que, ensanchando o ferro non permitirían dicir nada en claro, a non ser un “podería ser...”.

No seguinte gráfico, farase referencia a unha análise de índole morfolóxica, na que se poderá observar con claridade ó tipo de conxunto o que nos enfrontamos, así como as pezas que, conformando o total, forman iste estudio.

Sen dúbida, son as cabezas dos cravos as que marcan e definen as tipoloxías as que nos enfrontamos. Debido á época a que nos remitiremos, atoparemos tipoloxías moi características e propias deste período. Os cravos medievais polo xeral, adoitan ter cabezas morfolóxicamente definidas e que, basicamente, encadrarían tres tipos, os tres tipos que tamén atopamos na Fortaleza da Rocha Forte: cadradas, redondas e rectangulares. Dentro destas tres tipoloxías xurdirían outras secundarias e derivadas das mesmas así, por exemplo, atoparíamos: redondas-planas, redondas-semiesféricas, cadradas-planas, rectangulares-planas, etc..

Dende un punto de vista cuantitativo e estadístico, as cabezas redondas compoñerían o grupo máis numeroso, formando o 29%. Aquí comprendemos as cabezas redondas entendidas como tales aquelas que forman máis ou menos unha circunferencia. Non estarían incluídas nin como planas nin como semiesféricas, sinxelamente forman unha circunferencia. Relacionadas con esta tipoloxía incluíríanse as de cabeza redonda-plana e redonda-semiesférica, e que dentro deste conxunto total foron entendidas por separado, conformando o 3% para as primeiras e o 5% para as do segundo. As de tipoloxía redonda-plana, incluírían aquelas cabezas que forman unha circunferencia plana dende unha perspectiva frontal. Son cabezas polo xeral de perfil aplanado e estreitas. Son as menos representativas pero non por elo as menos significativas pois, moitas das cabezas entendidas como redondeadas, probablemente poidan ser planas pero, debido ó alto grao de costra de óxido que facilita o ensanchamento do mineral, a nosa perspectiva de análise tipolóxico vese afectada neste aspecto. En canto ó conxunto composto por aquelas cabezas de tipoloxía redondeada-semiesférica, poderemos dicir que compoñen o 5% do noso total e cáseque todas estarían aconcavadas. Sen embargo, aínda que sendo un numerario escaso, este tipo de cabezas son, senón as máis características, sí as menos comúns á hora de atoparse. Están relacionadas con aqueles espigos de menor tamaño e, claramente poderían formar parte dun tipo de clavos de función específica e non moi común. Moitos deles aportan aspecto de pequenas tachuelas. Outros contan con espigo de tamaño que responde á media. En xeral, dicir que esta tipoloxía, incluíndo nela os dous subtipos de cabezas redondas, estaría caracterizada por un tipo de espigo definido: cadrado e de sección cadrada.

Como cabezas redondeadas, entenderíamos aquel conxunto de pezas formado polo 9% do total. Incluiremos neste punto, aquelas cabezas de aspecto meramente redondeado e que, debido ás deformacións provocadas pola costra de óxido e ao consecuente ensanchamento do mineral, non dan opcións a maiores definicións tipolóxicas.

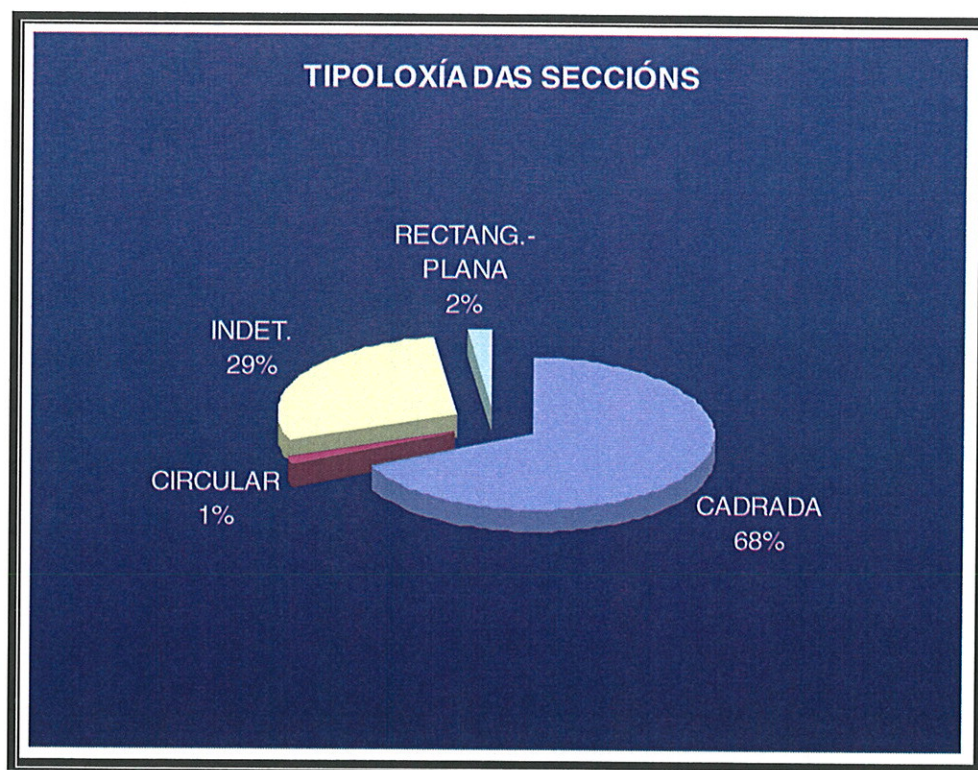
Como ben se dixo anteriormente, outra tipoloxía característica sería a composta por aqueles cravos de cabeza cadrada. Este conxunto englobaría o 16 % do total, bastante por debaixo do conxunto formado polas cabezas redondas pero moi relevante en número se o comparamos dentro da valoración total. Son polo xeral, cabezas cadradas, entendendo como tales aquelas que, vistas de fronte terían catro ángulos iguais, con catro lados de igual medida. Vistos de perfil terían aspecto de rectángulo alargado, recto e plano. Polo xeral son estreitos. Dentro desta tipoloxía pero, entendidas por separado, atopamos un subgrupo provinte deste, composto por aquelas cabezas cadradas e planas. Son aquelas cabezas que, cadradas, se definen ademáis como planas, coa cara exterior totalmente aplanada. As cadradas sen máis, sinaladas máis arriba, formarían pola contra, un cadrado, pero non tendo que ser plano na súa cara exterior. Conformarían o 13% do total.

Por último, restaríamos por falar, daquelas cabezas de tipoloxía rectangular, entendendo como tales aquelas de dous lados máis longos que os outros dous. Conforman o 5% do total e entre este conxunto podemos atopalas máis ou menos planas ou lixeiramente abombadas pero estas non poderían definirse de forma moi clara dende un punto de vista tipolóxico pois, a lixeira costra de óxido presente nelas non permite facer valoracións máis profundas.

En xeral, estamos fronte a un conxunto tipolóxicamente variado, que representa a tipoloxía característica da época medieval: cravos de cabezas fortes, grosas na súa maioría pero tamén de maior precisión e detalle (como as semiesféricas aconcavadas), redondas, cadradas ou rectangulares.

No seguinte gráfico e, de xeito máis simplificado, poderemos ver as tendencias máis comúns, tendo en conta o explicado anteriormente.

► ANÁLISE TIPOLÓXICA DAS SECCIÓNS

A sección representaría a morfoloxía interna dos espigos, a cal nos permite coñecer máis a fondo a construción técnica á que foron sometidos. Xeralmente o tipo de sección correspóndese co tipo de espigo, non sí isto non ten porqué ser norma pois, o tipo de sección pode ser diferente á morfoloxía externa do material (raras veces).

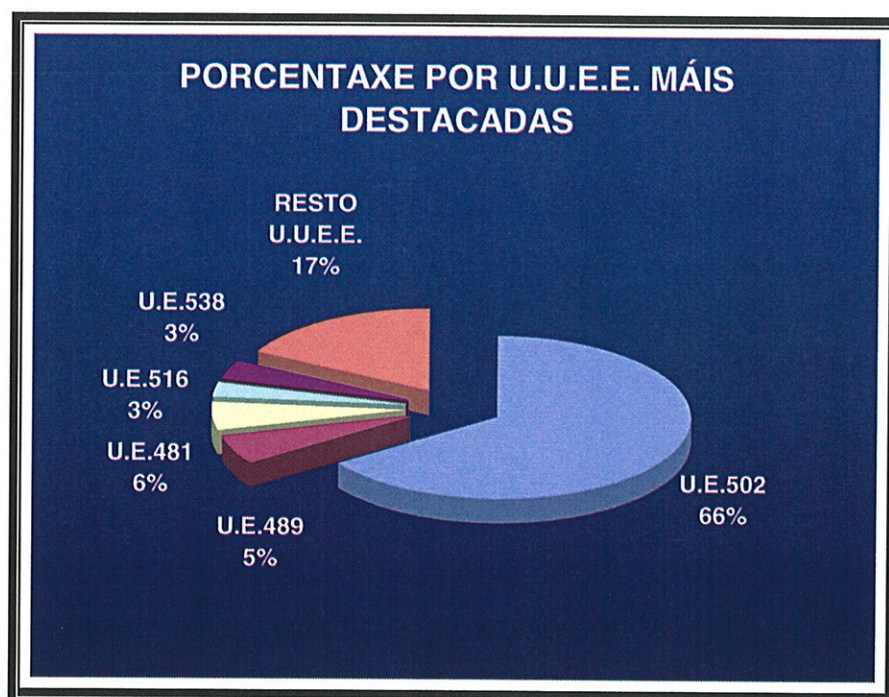
Xeralmente, estamos fronte a espigos de sección cadrada (68%), de sección circular (1%) e de sección plana-rectangular (2%). Sábese que, cáseque a totalidade dos cravos de orixe medieval, contan con seccións e espigos de tipo cadrado, sen embargo existen evidencias tanto de seccións como de espigos circulares. O que acontece na Fortaleza da Rocha Forte é que, os espigos definidos con sección circular, indeterminada ou de espigos en sí mesmos circulares, son espigos e seccións que presentan dita morfoloxía pero que, probablemente na súa orixe fosen cadrados. Non obstante o grao alto de costra de oxidación e o consecuente ensanchamento do ferro trala súa descomposición e mineralización, non permite unha valoración real. Digamos que non son espigos ou

seccións circulares porque así fosen realizadas, senón que amosan esa forma debido ao alto grao de mineralización.

O 2% correspondente a sección de tipo rectangular-plana, repónse a un tipo de cravos determinados, onde o espigo tamén se amosa con morfoloxía rectangular, amosando dous lados máis longos que os outros dous.

En xeral podemos observar as seccións a traveso do bo estado dos cravos e aínda miyor cando a punta ou o espigo amosan un corte limpo, onde a alma dos cravos se nos mostra real.

► ANÁLISE CUANTITATIVA SEGUNDO AS UNIDADES ESTRATIGRÁFICAS.

Esta é quizáis a análise que, dende un punto de vista meramente arqueolóxico, é máis significativa, pois representa o total de cravos aparecidos por U.U.E.E. (unidades estratigráficas). Elo lévanos a estudos de sumo interese posto que, podemos analizar dende o tipo de terra no que aparecen, as condicións ambientais e de humidificación da mesma (para unha análise de conservación), a súa proximidade a estruturas do castelo

nas que os cravos puideron xogar un papel importante, e mesmo o tipo de material co que aparecen (por exemplo tellas) que tamén podería aportarnos relacións de uso importantes. En definitiva, estes niveis terra, poden falarnos acerca destes metais, tanto como eles en si mesmos.

En xeral, estamos fronte a unidades estratigráficas que conformarían depósitos, cáseque todas elas, fértiles en materiais e con niveis de terra marróns ou negras.

Para o estudio dos cravos por U.U.E.E. realizouse a seguinte selección, composta polas unidades estratigráficas máis representativas dende un punto de vista cuantitativo. Un destes porcentaxes, correspondería a aquel composto polo resto de unidades que apenas representarían a existencia de cravos pero que, sen elas, non se completaría o estudio.

A continuación móstrase a relación de U.U.EE. nas que os cravos aparecen representados:

U.E.:502	RESTO U.U.E.E.
U.E.:489	U.E.:521
U.E.:516	U.E.:459
U.E.:471	U.E.:495
U.E.:525	U.E.:498
U.E.:479	U.E.:451
U.E.:496	U.E.:414
U.E.:499	U.E.:452
U.E.:413	U.E.:416
U.E.:418	U.E.:427
U.E.:415	U.E.:457
U.E.:417	U.E.:511
U.E.:450	U.E.:507
U.E.:460	
U.E.:515	
U.E.:481	
U.E.:538	

Como se observa, o conxunto formado polas últimas 24 unidades estratigráficas conformarían o 17% do total do conxunto analizado, unha cifra bastante baixa se a comparamos co conxunto formado polas 5 primeiras unidades estratigráficas que, por sí soas, conformarían cáseque a totalidade dos cravos a tratar. A unidade 502, sobresáe coa maior representatividade, o seu 66% reflexa unha cantidade moito por encima das demais unidades estratigráficas. Estamos fronte a un nivel de depósito, moi fértil en materiais, onde a cerámica constructiva, entendendo como tal a tella, está moi presente neste nivel de terra marrón. Foi habitual atopar cravos adosados a fragmentos de tellas, o que leva a pensar na posibilidade dun cubrimento a base de tellado realizado en tella, cúa suxección esterfa realizada cos cravos aparecidos neste nivel. Dita cubrición sería a ubicada no recorrido que faría dita unidade 502: no que vería a ser a liza, entre a falsabraga ou antemuro e o torreón.

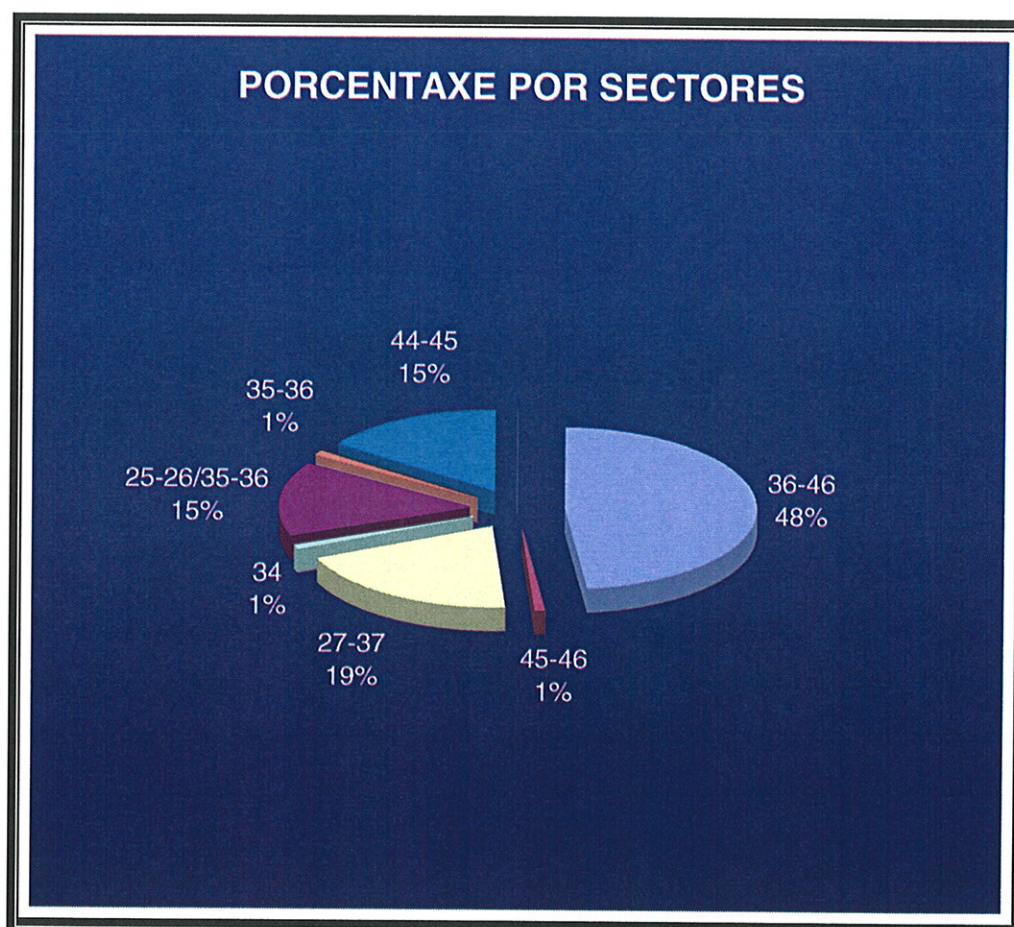
A unidade 516, sería tamén outro depósito, un nivel de terra marrón-grisácea e tamén bastante fértil en materiais. Tamén aparecen tellas neste nivel, aínda que en menor número que na anterior. Teremos en conta que ambas U.U.E.E. están ubicadas na memas zona. Na unidade 538, sita debaixo da 516, atopamos así mesmo un nivel de depósito de terra negra, con existencia de materiais puntuais, lixeiramente fértil.

As unidades 481 e 489 (ésta sita debaixo da 481) representarían unha interface de destrución, con abundantes restos de queimado para a primeira e un depósito con nivel de tella moi representativo para a segunda. Ambas moi importantes pois, volvemos ó de antes, a existencia abundante de tellas e niveis fértiles, lévannos a estudos moi interesantes.

É de destacar que, a totalidade de cravos de cabeza redonda-semiesférica e aconcavados, que como se dixo máis arriba, son os máis característicos e máis elaborados, pertencen todos as unidades máis representadas no noso gráfico e no noso estudo: a U.E.:502,489 e 481, respectivamente. O 90% pertencen á unidade 502, mentres que o 8% á 489 e o 1% á 481. É curioso que, alí onde se pensa nun tio de cubrición composto de tella e , probablemente de madeira (por restos de queimado) sexa onde aparece representada esta tipoloxía. Quizáis estén relacionados con algún soporte de madeira ou apuntalamiento singular. Sería un bo tema de reflexión.

► ANÁLISE CUANTITATIVA TENDO EN CONTA OS SECTORES

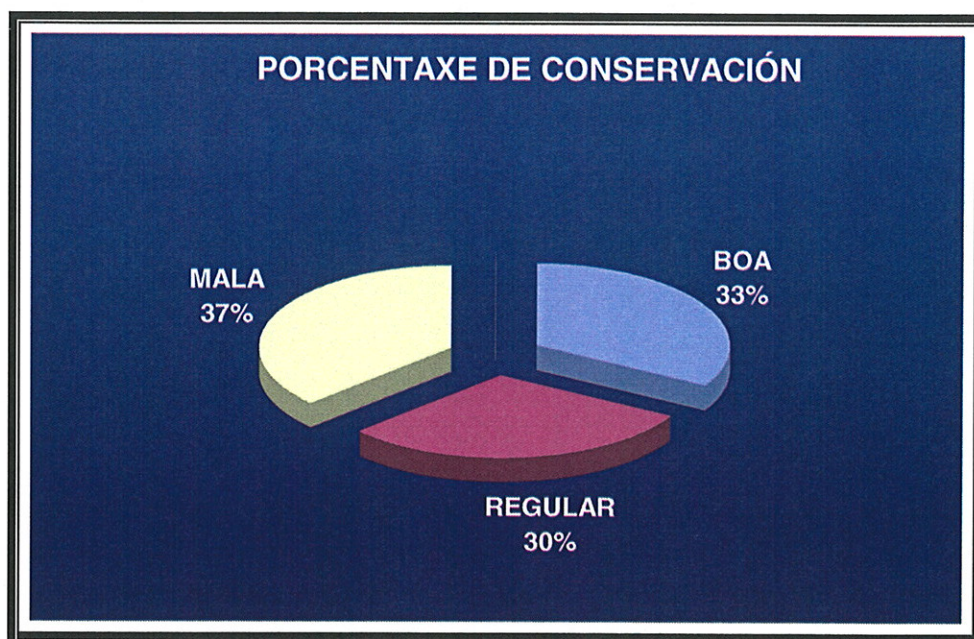
Ó porcentaxe representado por sectores amósanos unha perspectiva máis ampla que por unidades estratigráficas. Non sí, representa a zona explícita onde apareceron, segundo número, os diversos cravos. Así, o sector 36-46 supón o 49% do total atopado, cáseque a metade, seguido polo 27-37 con 19%. Os demais sectores estarían por debaixo destes porcentaxes pero conformarían o total de sectores onde aparecen representados estes metais.

► ANÁLISE DENDE O PUNTO DE VISTA DA CONSERVACIÓN

Entenderemos dentro desta análise, aqueles cravos que, estando todos en bo estado de conservación, foron clasificados de millor a peor estado de conservación. Entenderemos pois que, os que representen o 33% e se consideren como conservación “boa”, serían os de grao óptimo de conservación. O 30% composto polos de grao medio-regular de conservación representarían o estado xeral de boa conservación e, o conxunto composto polo 37%, serían aquelas pezas que, aínda en bo estado de conservación, serían as menor grao de boa conservación. Este último é o grupo máis representativo, xa que temos que ter en conta que, na análise xeral foron incluídos os espigos e cabezas soltas que, non representan un grao óptimo de conservación por estaren seccionados ou non formar un todo como o sería o cravo.

Para alcanzar unha óptima conservación, decidiuse introducir cada cravo dentro dunha bolsa de autocierre transparente, rodeado de xel de sílice (o miyor para a súa deshumidificación) e a súa vez en caixas ou bolsas transparentes. Así mesmo, atópanse en caixas, clasificados por U.E. sectores e tipoloxías.

2.2. MATERIAIS DE BRONCE E FERRO^{*}

A.- BRONCE

2.2.1. BRONCES ORNAMENTAIS DE USO PERSOAL

Encadraremos neste punto todos aqueles materiais que, estando elaborados en bronce, responden a unha finalidade concreta: o uso persoal e/ou ornamental. Agrupados tipolóxicamente, atopamos obxectos de certa diversidade e singularidade, non sí, deixaremos para última instancia aqueles outros obxectos que non responden a unha tipoloxía definida ate o momento.

En xeral estamos diante de pezas elaboradas a molde, con acabados pulidos e dourados. O 70% aproximadamente aparece represenatada dentro da unidade estratigráfica denominada 502, en cada un dos seus sectores definidos.

Todos e cada un deles seguiron tratados de exhumación e limpeza específicos que fixeron posible a súa continuada boa conservación.

2.2.2. APLIQUES VARIOS

Conxunto de cinco apliques sendo un deles de ferro pero que, debido ó ser o único aplique desta materia foi considerado dentro deste grupo tipolóxico por responder as mesmas características de uso xerais. Os catro restantes estarían representados por un aplique zoomorfo, un aplique de aretes xiratorio, un aplique con forma de vieira e outro con morfoloxía indeterminada pero que fai as veces dunha asiña moi diminuta (en U). Destaca dentro deste conxunto, así como en xeral entre tódolos materiais atopados nesta campaña, o aplique antropomorfo. Tanto a súa singularidade como características propias fan del unha peza singular. Representa un animal tipo saurio, a súa decoración a base de escamas que cubren o corpo ou a cola en espiral, levan a pensar neste tipo de fauna. Conserva parte do dourado inicial do bronce, conta cun arrinque de enganche

¹*Este estudio foi realizado pola alumna de 3º ciclo Goretti González Vila

circular na súa face interior o que fai pensar nunha posible suxección todavía non determinada, xa que pode ser un applique de móbel ou ben ser un adorno persoal.

Como peza característica teremos en conta tamén o applique xiratorio mencionado máis arriba. Ten a súa singularidade en que conserva por completo o seu mecanismo xiratorio, composto por un engranaxe de dous aretes unidos por unha peza transversal que as une e fai posible o seu funcionamento. A súa función específica non a sabemos pero cabe pensar que formaría parte dun tahalí.

A terceira peza a destacar, sería o applique ou colgante con forma de vieira. Conta con colgante circular na súa parte superior, conserva as marcas de decoración realizadas a molde (estrias da vieira). Amosa moita presenza de costra de óxido pero, a súa morfoloxía atópase intacta. A simbología xacobeá reflexada neste obxecto, amósase presente no contexto material do castelo, residencia de obispos composteláns.

Por último cabe destacar un applique probablemente tamén máis de adorno mobiliario que persoal pois por sí só, non podemos concluir até o momento moito máis. Ten forma de “U” aberta, é aplanado e de sección rectangular-aplanada.

En canto o applique realizado en ferro, dicir que asemella bastante o applique xiratorio do que xa falamos, coa diferenza de que este non xira, pero coa semellanza de que morfológicamente son case idénticos, polo que pensamos que teñan función similar.

2.2.3. POSIBLE ANEL

Susceptible de futuros estudos, a seguinte peza se nos mostra de carácter moi relevante. Tras varias hipóteses especuladas, todo parece indicar que nos atopamos, ou ben diante dun anel de estilo sinxelo, circular, de sección rectangular-ovalada, e con motivos decorativos que responden a unha serie de liñas dun cm. de grosor dispostas de forma oblíqua, ou ben dun aro traballado e decorado que podería pertencer como applique dalgún obxecto non identificado até o momento. Consérvase en bo estado de conservación.

2.2.4.- BOTÓNS

Conxunto de sete botóns que conservan o arrinque do enganche ou aplique na súa face interior. Exceptuando dous deles, os cinco restantes contan coa mesma morfoloxía: botóns circulares abombados ou aplanados. Cabe destacar a importancia dos outros dous botóns, todavía susceptibles de futuros estudos que quizáis leven a concretar a idea de posibles apliques. Contan con enganche de tipo circular, son de tamaño moi diminuto e atópanse en bo estado de conservación. Un deles parece representar un motivo floral, semella unha flor de catro pétalos, sen embargo o outro resulta ser unha vieira que, xunto co aplique do apartado anterior que tamén venera, forman unha das pezas mais características en canto á relación entre o castelo e a simboloxía xacobeá.

2.2.5.- ACUS CRINALIS: OS ALFINETES OU AGULLAS DE TOCADOR

Conxunto dezaseis agullas ou alfinetes (do latín acus crinalis). Sete delas se nos presentan enteiras, é dicir, contan con cabeza definida, espigo e punta. Polo xeral están dobradas cara a punta ou ben á metade en forma de “L”. A cabeza segue unha regra xeral: é circular, está valeira e engarza ó espigo dentro dela. O espigo non sobre pasa o milímetro de espesor polo que estamos fronte a agullas de traballo fino e delicado. Realizadas a molde, a cabeza parece estar realizada de forma independente ó espigo (polo que se observa en fragmentos seccionados). Algunha delas conserva parte do dourado inicial do bronce e a punta soe ser de sección circular ó igual que o espigo, pero apuntada e afiada. Os fragmentos atopados responden inicialmente a partes intermedias dos espigos (excepto unha punta atopada). Algún deles atópase valeiro por dentro e outros resultan macizos, o que podería levar a estudos tipolóxicos futuros. Dende un punto de vista tipolóxico todas seguen as mesmas características.

En canto ó seu uso específico, barállase a posibilidade de que, debido á morfoloxía destas pezas, pudiesen servir como enganche-suxección de vestimenta, hábitos, etc.

2.2.6.- OUTROS BRONCES: OS ELEMENTOS INDETERMINADOS

Neste conxunto encadraremos un par de aros ou aretes de uso indeterminado, unha especie de tira de bronce en forma de 9 e unha tira de bronce que formaría parte dalgún obxecto ou utensilio pero que, por si soa non pode revelarnos moito máis.

B.- FERRO

Dentro deste apartado inclúense aquelas pezas que, elaboradas en ferro responden a grupos tipolóxicos definidos, exceptuando as pezas incluídas no último punto que, debido á súa morfoloxía específica non poden, ate o momento, seren incluídas en ningún grupo tipolóxico específico. Cada unha das pezas que compoñen este conxunto, foi tratada como debia, seguindo pautas de limpeza e conservación estipuladas. Ó igual que acontece cos materiais bronceos, o xeral do material atopado en ferro, inclúese dentro da mesma unidade estratigráfica, a denominada: 502, en cada un dos seus sectores definidos.

Debido ó material do que están compostos, a presenza de oxidación é evidente en cada unha das pezas non só, e polo xeral, son materiais que se atopan en bo estado de conservación.

2.2.7.- USO PERSOAL: AS FIBELAS

Conxunto de sete fibelas elaboradas en ferro e de cor amarronado e óxido. Son pezas todas elas bastante groseiras e someras. Polo xeral, estamos diante de pezas de morfoloxía circular ou cadrada, onde a maioría delas, conservan a agulla que as engarza. Excepto dúas que aparecen seccionadas, as demais consérvanse enteiras.

2.2.8.- EQUIPAMENTOS: FERRADURAS E ESTRIBOS

Conxunto de oito ferraduras dúas das cales se conservan enteiras. Teñen forma de “U” invertida, con sendos aguxeiros a cada lado para o perfecto ensamblaxe na pezuña do animal. Son de tamaño reducido polo que cabe pensar que pudiesen pertencer a animais máis pequenos que os cabalos, como por exemplo os burros ou asnos, así como que puidese tratarse de poltros. O que sí está claro é que as investigacións referentes a este tema poden levar a coñecementos relacionados coa existencia faunística do castelo. Neste apartado, inclúese un estribo con forma de omega, consérvase enteiro e en bo estado de conservación. Tamén resultaría pequeno se o relacionásemos con cabalos.

2.2.9.- ARGOLAS E ESLABÓNS

Conxunto de catro argolas e un eslabón de morfoloxía circular e de sección tamén circular. As argolas son de tamaño máis ou menos grande. Amosan costra de óxido e a súa función estaría indeterminada. O eslabón, pola súa contra, é de morfoloxía rectangular e de sección rectangular. É de gran tamaño e a súa función, tamén até o momento estaría indeterminada. Quizáis poda denominarse arnés.

2.2.10.- CHAVES, “BISAGRAS” E GANCHIÑOS

Conxunto de tres chaves, dúas delas de maior tamaño que a outra. As de maior tamaño quizáis poidan pertencer a cerraduras de portas ou similares. O que está claro é que a chave máis pequena aparece xunto a un conxunto de moedas na unidade estratigráfica 502. Posiblemente pertenza como cerradura de sarcófago ou similar, polo tamaño e pola situación e contexto no que aparece (xunto a un grupo de moedas de diversa tipoloxía). Conta con cabeza circular, corpo pseudo-rectangular e dentes seccionados.

O seguinte conxunto, estaría composto por un grupo de sete “bisagras” denominadas como tal porque aparentemente e rexíndonos pola morfoloxía que mostran, aparentan formar parte do engranaxe móbil que suxetaría e faría funcionar por exemplo unha porta,

un sarcófago, etc.. Amosan restos de óxido, son de grande tamaño e amósanse en estado de conservación medio.

O último conxunto de pezas incluído neste apartado, sería o composto polos ganchiños, aquelas pezas (tres) que morfolóxicamente teñen forma de ganchos, en forma de 9 ou de pequenas pracas das que sobresáe un gancho en forma de L. Formarían parte dun obxecto pero por sí soas non poden especificar unha función determinada.

2.2.11.- USO DOMÉSTICO: AS ASAS DE CALDEIROS

Neste apartado inclúense unha asa de “sítula” e parte dun caldeiro que conserva tamén o agarradoiro. Están moi deteriorados, sobre todo este último, amosando bastante presenza de costra de óxido. Quizáis poda levar a estudos futuros, onde a existencia de recipientes cerámicos se vexa acompañada pola presenza de recipientes metálicos de uso descoñecido até o momento.

2.2.12.- OUTROS: OS ELEMENTOS INDETERMINADOS

Inclúense oito fragmentos de ferro, a modo de pequenas e grandes pracas metálicas. Aparecen de xeito independente a outras pezas, tanto o contexto como elas intrínsecamente non poden, até o momento, indicarnos unha utilidade fiable.

Existe ademáis, unha peza que aparentemente semella poida pertencer a unha chave pero que, debido ó seu deterioro e fractura, todavía se amosa susceptible de estudio.

CONCLUSIÓNS A, B: en xeral estamos diante dun conxunto de 46 peciñas de bronce e 39 de ferro. O 75% do material aparece relacionado coa unidade estratigráfica 502 en calquera dos seus sectores definidos. Un material que se conserva tal como apareceu, nun estado de conservación bo-medio, susceptible de futuros e interesantes estudos e que, dentro do pequeno número que en relación co resto de materiais atopados supoñen, sorprenden pola súa variedade e singularidade.

3.- ARMAMENTO*

La Fortaleza de A Rocha Forte según las fuentes fue asediada por 10 o 12.000⁷ miembros de la hermandad. Un grupo fundamentalmente urbano (los que vienen de Santiago a tomarla) y campesino (gentes de alrededores enroladas a la causa y que ya habían sufrido agravios de los tenentes del castillo) que según el testigo del Pleito Tabera - Fonseca Pedro de Vigo la “trabucan” hasta que la tomaron. Los restos de material bélico hallados en la campaña 2004 nos dan pequeñas pistas de este asedio.

La multitud de bolaños⁸ aparecidos nos indican pruebas fiables del asedio que sufrió el castillo. Disponemos de diversos tamaños; 40-50 o 18 cm. De diámetro, e incluso mayores; todos de granito y muy posiblemente extraídas de las mismas canteras, en las cercanías del castillo. Apreciamos en estos bolaños un diverso nivel de trabajado en la piedra, distinguiendo los bolaños toscamente cortados (a bisel) también guardando una forma esférica, y atribuibles a ingenios de asedio con un mecanismo de contrapeso (manganas, algarradas o trabucos). En el siglo XV se intercalaba su uso⁹ con el de artillería de pólvora, de la que también encontramos proyectiles, éstos de mejor y más pulido acabado¹⁰. Estos hallazgos se encontraron entre los restos arquitectónicos del castillo, así que los podemos relacionar directamente con la destrucción del mismo.

* Este estudio foi realizado polo alumno de 3º ciclo David Fernández Abella

⁷ Pleito Tabera Fonseca tomo II; testigo Juan Prateiro (folio 1130 V0) pag. 321.

⁸ Proyectiles de Piedra. El uso de la piedra en este caso no estaría condicionada a una tecnología más atrasada, ni siquiera a un mayor abaratamiento de los costes, que sabemos que eran similares a la fabricación de proyectiles metálicos. Debemos atribuirlos pues a ser una tendencia predominante en el siglo XV y a una mayor disponibilidad de materia prima y profesionales encargados de su factura en piedra.

⁹ Tenemos numerosos ejemplos, entre los cuales nos viene perfecto el testimonio del Pelito (pag. 335) donde relata la traída de Santiago de I trabuco y bombardas para asedia a Rocha Forte. La no total efectividad de las armas de pólvora en el siglo XV hace que su uso sea común junto con los ingenios de contrapeso, que efectividad más que probada, al menos desde el siglo XII.

¹⁰ Los canteros encargados las rodaban y trabajaban hasta darles un aspecto pulimentado. No era un trabajo inútil, sino que su finalidad era no obturar la caña de la pieza.; que por otra parte era una situación frecuente y traía la explosión del arma.

El alto grado de fragmentación que presentan debemos relacionarlo con su impacto. Sabemos que un gran número de los bolaños de piedra lanzados en un asedio rompía al golpear el edificio.

Los bolaños enteros encontrados podemos atribuirles su entereza al golpeo con partes “blandas”¹¹ del castillo o bien al impacto y rebote con partes “redondas”¹² que debido a su gran efectividad se va generalizando en la configuración de los castillos peninsulares desde el siglo XIV.

Las puntas de flecha y saeta encontradas, (y que denominaremos genéricamente lances) un total de ocho parecen corresponder a proyectiles de ballesta, excepto uno, que por sus diferentes características formales (maciza, de aproximadamente la mitad de largo que las otras piezas - 3,6 cm. - e igualmente de grosor - 0,5 cm -) podría corresponder a una flecha de arco.

En el resto predomina su diversidad hipológica, lo cual no sorprende¹³. Predominan los enmangues huecos (donde introducir el astil) con un grosor predominante de 1 cm. Y una longitud media de 6-7 cm..

Tres de ellas siguen la misma tipología¹⁴. Tienen una punta propiamente dicha de tipo piramidal (de unos 3 cm. De longitud) y en dos de ellas se aprecian signos de golpeo (la punta se ha desviado) con estructuras macizas, lo que nos hace suponer su uso por los sitiadores, al igual que otra punta, de cabeza romboidal, aparecida durante la limpieza

¹¹ Léase madera, vanos si similares.

¹² Fuentes árabes muestran la satisfacción que sienten moros peninsulares asediados cuando proyectiles cristianos golpean en cubos y otras partes de forma circular del castillo y rebotan, cayendo al suelo incausar el más mínimo daño.

¹³ Tratados de ballestería y montería del XVI relatan como hay 16 tipos de ballesta, teniendo cada una su propio tipo de lance, y no especificando más en el tema. De todas maneras debemos tener en cuenta que no solo la diferencia de las puntas marcaría un lance diferente, sino también los astiles y el emplumaje, que desgraciadamente casi nunca se conservan.

¹⁴ 1 cm. De diámetro en el enmangue y 6,5 cm. De longitud.

superficial del terreno, y medidas muy similares (6 cm. Longitud y 1,2 cm de diámetro en el empuñadura).

El resto de las puntas tenemos dos de uso mas marcadamente militar: una que correspondería a una punta tipo virote, de forma cónica y también parcialmente hueca de unos 7 cm. De largo, y a una punta tipo cuadrillo, con cabeza de forma cuadrangular y una longitud de 8,5 cm. Los dos tipos son modelos muy usados en combate en la época, si bien los cuadrillos ya estaban quedando anticuados, con respecto a la evolución de las defensas unipersonales de la época.

El último modelo es una punta maciza y forma piramidal, que se agranda hasta mas o menos la mitad de la pieza, y volver a estrecharse. Su longitud (8,5 cm) y sus peculiares características nos hacen reflejar otras posibilidades para este objeto, como su adscripción a ballestas de asedio¹⁵ o a proyectiles de tipo pirobalística¹⁶, debiendo someterla a nuevos estudios.

Como es lógico, porcentualmente el peso del asedio no lo han llevado las armas tipo ballesta pues los hallazgos son mas bien escasos¹⁷ en comparación a la zona excavada y el volumen encontrados de otros proyectiles, como los de piedra. Quizás podamos suponer, que la segura obtención el castillo, visto el abrumador cerco que nos hacen intuir las fuentes limito el asedio al seguro martilleo de los lienzos del castillo y al algún poco relevante lanzamiento de proyectiles¹⁸

¹⁵ Espingardas y otras ballestas montadas en un cuadro y movidas a torsión, de uso en asedios.

¹⁶ Proyectiles usados por los primitivos cañones, que usaban munición similar a la usada en armas como la ballesta o es arco más que proyectiles de tipo circular.

¹⁷ Diez mil o doce mil hombres con armas de haber usado profusamente la ballesta debería haber dejado más testigo, pues debemos calcular una media de 16 lances por ballestero, y sabemos que no suelen ser armas reutilizables. Con lo cual deberían haberse conservado in situ.

¹⁸ De todas formas debemos suponer más intenso el uso de ballestería por los sitiados, resguardados en almenas y adarves y más adecuados ante los asediados que al contrario. Una futura Prospección de los alrededores quizás pueda darnos resultados satisfactorios en este sentido.

En cuanto al arma cortante, aparecida en el adarve, debemos señalar que es un útil con una finalidad principalmente cortante y no punzante, con una hoja provista de un solo filo, forma rectangular y rematado en punta, y una empuñadura apta solo para su uso a una mano. Pese a su inclusión como arma debe encuadrarse dentro de una clara multifuncionalidad, que nos puede indicar un posible origen popular, y no una finalidad clara y exclusivamente militar.

Hasta el siglo XIII el cuchillo era el arma del soldado de infantería por excelencia. Era fundido en una pieza e incorporado un mango de madera envuelto con correas de cuero. En el siglo XIII tenemos varios ejemplos de cuchillos de gran tamaño¹⁹ usados indistintamente por civiles y soldados, a partir del cual pierde progresivamente terreno frente a la daga²⁰ en el campo militar.

El objeto hallado tiene una longitud total de 42 cm. (8 cm. De estos pertenecen a la empuñadura) y ha aparecido doblado, formando un ángulo de aproximadamente unos 90 grados. Esto quizás pueda darnos una pista de su abandono. Su hoja es rectangular, plana y rematada en punta y su sección plana y triangular. El lomo es de sección cuadrada y mayor longitud que el filo, diseñado para un corte frontal. Su empuñadura conserva conservaba 3 remaches para la sujeción del mango (sea una pieza completa o unas cachas de madera) uno anterior y dos posteriores, apreciándose fragmentos residuales de madera en ella, recogidos para su posterior estudio. Parece disponer de una especie de pomo plano, rematando el puño, lo que quizás vendría a afirmar, por la posición de la mano su preferencia cortante, a la punzante, que también sería factible.

Por último, el otro objeto de tipo bélico encontrado, parece ser una daga perfora mallas; arma de hierro provista de espiga y con sección triangular, de una longitud total de 33 cm., un espesor variable de unos 6-3 cm. Y un ancho de 2-2,8 cm.. La hoja es

¹⁹ De 30 a 50 cm., como el bracamarte. Su versión de la zona germana era llamada *hauswehr* o *bauewehr*, literalmente arma "de casa" o "de campesino".

²⁰ Debemos dejar claro que la diferencia fundamental entre un objeto cortante definido como cuchillo, y una daga es fundamentalmente que esta última, al igual que la espada estaba provista de una guarda y una empuñadura.

rectangular y plana, acabada en punta y parece provista de un único filo. Su espiga es rectangular y plana, con una longitud de unos 7,5 cm. Parece corresponder a un puñal típico de los años finales del siglo XIV al XVI llamados popularmente dagas de misericordia, por ser usada por los cuchilleros y caballeros para “dagar” al adversario, dándole el golpe de gracia. Su aparición y difusión viene a responder a la evolución de la armadura personal, llamada “arnés blanco” o armadura de placas. Este puñal vendría a responder a un arma que pueda perforar por las juntas de las armaduras y causar un daño de tipo punzante. Parece un modelo muy usado, tanto por la nobleza, que lo incorpora a su equipo de batalla, sustituyendo a la daga de corte típica, los guerreros profesionales, que lo usan como arma secundaria de defensa-ataque²¹, o a los elementos civiles, que las llevaban en la vida cotidiana para defenderse de las agresiones. Tenemos múltiples ejemplos de este tipo de arma, reflejando la aparición de otro puñal en las excavaciones del castillo de Moeche, de tipología y medida²² muy similar, si bien este conserva la guarda de bronce, que permite catalogarlo tipologicamente con una mayor precisión²³. La no aparición de la guarda puede deberse a su realización en materiales perecederos, madera o asta recubiertos usualmente por tiras de cuero, que el grado de humedad de la zona ha impedido conservar.

²¹ Su uso generalmente asociado a guerreros provistos de armas de asta larga o ballesteros, que la portan como arma secundaria o específica de los cuchilleros integrantes de una lanza nobiliar, y que ven en éste un arma efectiva y barata para acometer a los casi inexpugnables caballeros.

²² 25 cm de hoja.

²³ Sería la denominada daga de testículos, daga de riñones francesa o bollock-knife, muy corriente en Escocia.

4.- NUMISMAS*

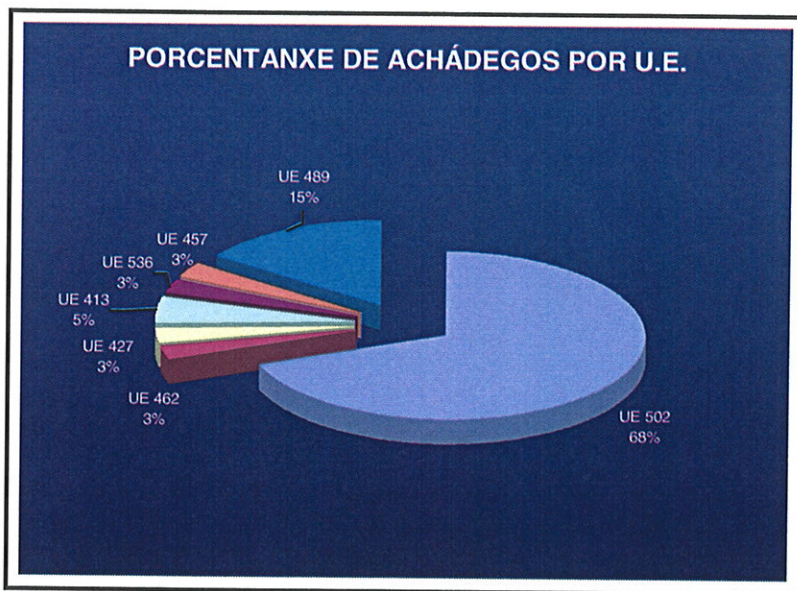
4.1.- INTRODUCCIÓN E ANÁLISE ARQUEOLÓXICA

Conxunto de trinta e nove (39) pezas das cales trinta (30) son moedas, seis (6) son consideradas fragmentos de moedas e tres (3) son denominadas ilexibles, por estar en mal estado de conservación e non poder contar con identificación tipolóxica posible. O conxunto de moedas ó que nos afrontamos nesta campaña, caracterízase por ser un conxunto de grande diversidade é a súa vez por amosar grande complexidade. Digamos que a diversidade venenos dada pola variedade tipolóxica exhumada, no conxunto de trinta (30) moedas enteiras, atopamos tipos de grande interese tanto numismático como arqueolóxico e cronolóxico. Dende moedas de corrente e común acuñación, ate moedas de emisións especiais e esporádicas das que comúnmente se teñen pouco coñecemento. Nembargantes, a grande complexidade ou hándicap que xorde á primeira vista, é o tema relacionado co contexto no que aparecen. É dicir, en xeral, de todos é sabido que o contexto arqueolóxico da peza ou material exhumado, pode revelar información de grande interese, tanto para o contexto en sí mesmo no que aparece como á inversa, para a peza en sí mesma. As moedas neste aspecto, foron materiais que sempre resultaron ser de grande axuda cando soen aparecer nun xacemento destas ou doutras características. O que sí está claro, e que as moedas poden datar á perfección, tanto o nivel ou unidade estratigráfica na que aparece, como os elementos que aparecen no seu contexto, como o xacemento ou parte del en sí mesmo. Tendo en conta a análise arqueolóxica a que nos referiremos máis abaixo (ver gráfico 1), cáse a totalidade do material exhumado aparece referenciado na mesma unidade estratigráfica, a u.e.: 502, en cada un dos seus sectores definidos. Se nos centramos na ubicación e posicionamento desta unidade (básicamente comprende a totalidade da liza, entre a ante-muralla (U.E.:518) e o torreón (U.E.:509 e a súa conexión coa cerca este), darémonos de conta de algo esencial: a case terceira parte do material atopado situámolo fóra do propio castelo. Ademáis, a complexidade

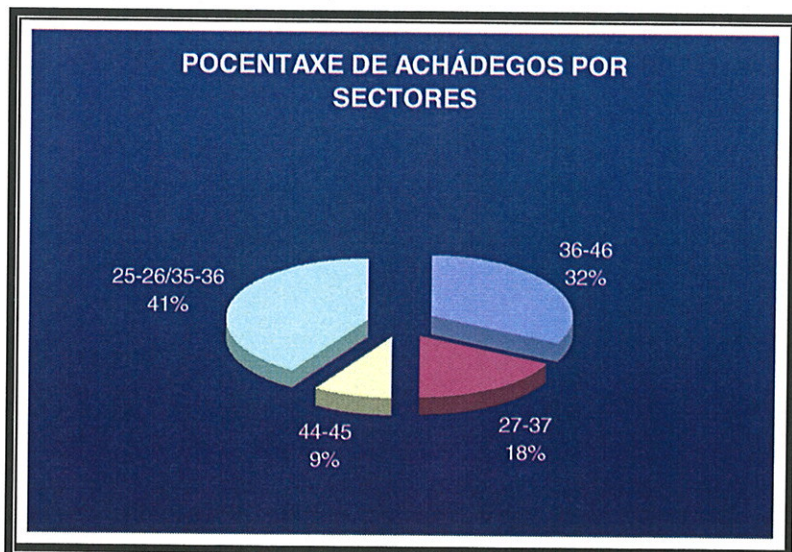
* Este estudio foi realizado pola alumna de 3º ciclo Goretti González Vila

engrándose cando temos en conta á cronoloxía dos tipos aparecidos, así, nunha mesma unidade estratigráfica podemos atopar dende un óbolo de vellón de Afonso X (1252-1284) ate unha branca de vellón de Enrique III (1390-1406). Futuros estudos serán os que nos poidan aclarar algo máis acerca destas cuestións que, sen dúbida, poden levar a teorías e conclusións, alomenos reveladoras.

-GRÁFICO 1

-GRÁFICO 2

4.2.- ANÁLISE TIPOLÓXICA

En canto a importancia do conxunto como valor tipolóxico, a variedade cronolóxica, morfolóxica, estilística, de emisión e acuñación, é tal, que amósase a continuación a referencia de achádegos para así poder entender de forma xeral a totalidade dos numismas atopados.

SIGLA	NOME	CRONOLOXIA
RF-04/457/2184	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406
RF-04/502/2012	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406
RF-04/502/2009	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406
RF-04/502/2010	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406
RF-04/502/2005	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406
RF-04/502/2008	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406
RF-04/502/2001	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406
RF-04/502/2002	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406
RF-04/502/2011	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406
RF-04/502/2006	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406
RF-04/502/2186	BRANCA DE VELLÓN	1390-1406

	DE HENRIQUE III	
RF-04/502/2185	BRANCA DE VELLÓN	1390-1406
	DE HENRIQUE III	
RF-04/502/2004	BRANCA DE VELLÓN	1390-1406
	DE HENRIQUE III	
RF-04/502/2014	ÓBOLO DE VELLÓN	1312-1350
	DE AFONSO XI	
RF-04/502/2667	NOVEN DE VELLÓN	1369-1379
	DE HENRIQUE II	
RF-04/502/2293	NOVEN DE VELLÓN	1369-1379
	DE HENRIQUE II	
RF-04/502/2336	CORNADO DE	1284-1295
	VELLÓN DE SANCHO	
	IV	
RF-04/502/2003	CORNADO-VELLÓN	1379-1390
	DE XOÁN I-CASTELA	
RF-04/502/2007	CORNADO-VELLÓN	1379-1390
	DE XOÁN I-CASTELA	
RF-04/502/2303	CORNADO-VELLÓN	1379-1390
	DE XOÁN I-CASTELA	
RF-04/502/2299	CORNADO-VELLÓN	1379-1390
	DE XOÁN I-CASTELA	
RF-04/502/2294	CRUZADO DE	1369-1379
	VELLÓN DE	
	HENRIQUE III	
RF-04/502/2000	REAL DE VELLÓN DE	1357-1433
	XOÁN I-PORTUGAL	
RF-04/462/4037	CEITÍ DE AFONSO V	1438-1481
	DE PORTUGAL	

RF-04/427/2296	CUARTO DE HENRIQUE IV	1454-1474
RF-04/502/2013	POSIBLE NOVEN DE HENRIQUE III	1390-1406
RF-04/489/2334	POSIBLE DIÑEIRO- VELLÓN DE AFONSO X	1252-1284
RF-04/489/2298	POSIBLE NOVEN VELLÓN DE AFONSO X	1252-1284
RF-04/489/2304	POSIBLE ÓBOLO VELLÓN DE AFONSO X	1252-1284
RF-04/502/4041	DIÑEIRO DE FERNANDO IV	1295-1312
RF-04/413/2295	ILEXIBLE	?
RF-04/413/2301	ILEXIBLE	?
RF-04/502/2668	ILEXIBLE	?
RF-04/489/2335	FRAGMENTOS	
RF-04/489/2666	FRAGMENTOS	
RF-04/489/2300	FRAGMENTOS	
RF-04/502/2333	FRAGMENTOS	
RF-04/536/4040	FRAGMENTOS	
RF-04/502/2297	FRAGMENTOS	

En total, estamos diante de:

- Trece brancas de vellón de Enrique III
- Dous óbolos, un de Afonso XI e outro probable de Afonso X

- Dous noven de vellón, un de Enrique III e outro probablemente de Enrique II.
- Seis cornados de vellón de Xoán I
- Un cornado de vellón de Sancho IV
- Un cruzado de vellón de Enrique II
- Un real de vellón de Xoán I de Portugal
- Un ceití de Afonso V
- Un cuarto de Enrique IV
- Un diñeiro de Afonso X
- Un diñeiro de Fernando IV
- Un noven de Afonso X
- Seis fragmentadas
- Tres ilexibles

-GRÁFICO 2

Como observamos, as brancas de vellón representan a maioría tipolóxica coa que contamos, significando un 32% do total dos 39 numismas atopados. Este tipo de moedas destacan pola súa abundante emisión así como a grande variedade de cecas que mostran. As brancas de vellón foron moedas moi recurridas e que se acuñaron durante bastante tempo, ademáis o seu baixo valor como metal fíxoas un modelo de emisión bastante recurrido polos diversos reis que as mandaron acuñar. Así mesmo os reis que as acuñaron foron bastante flexibles á hora de deixar crear casas de emisión para as brancas de vellón en moi diferentes lugares.

En segundo lugar, e bastante por debaixo das brancas de vellón, temos os cornados de vellón e as moedas fragmentadas, onde estas últimas non corresponderían a unha tipoloxía de numismas pero sí a ese outro grupo de moedas fragmentadas ó que nos enfrontamos. Ámbalas dúas opcións supoñen o 24% e 12% respectivamente. Os cornados de vellón foron moedas de non tan proclive emisión como as brancas pero si fermosas na súa morfoloxía e detalle de acuñación.

O conxunto formado polos noven de vellón e que significaría o 10% do total dos numismas, representan un conxunto bastante complexo de por sí. Dous deles son noven definidos como tales, pero outros dous están pendentes de estudos máis exhaustivos, aínda que todo apunta a que tamén, cáseque con certeza sexan noven, ó máis complexo sería en canto a qué época pertencen, xa que o estado de conservación non deixa confirmar polo momento moito máis.

O seguinte conxunto, como ben se pode observar no gráfico, está composto por os numismas que se nos presentan totalmente ilexibles, así como aqueles que todavía están sen identificar e que, probablemente nunca poidan chegar a estalo pois o estado de conservación de ambos grupos é deteriorado e elo impide maiores reflexións. Sen embargo deixamos unha porta aberta a futuros estudos no referente a ese grupo que, sen chegar a definilos xa como ilexibles, tampouco podemos identificalos tipolóxicamente no que respecta até o momento.

Para o final, e non por elo menos importante, restarían varios conxuntos tipolóxicos, todos e cada un deles, casualmente, comendo o 3% do total dos numismas. Un total de

seis grupos tipolóxicos que completarían o total do noso gráfico. Un real de vellón, un cruzado de vellón, un ceití portugués, un cuarto de vellón, un diñeiro e máis un óbolo de vellón conformarían o 100% deste conxunto. Cabe destacar que iste tipo de moedas son de moi difícil achádego arqueolóxico xa que a maioría delas sábese que se acuñaron de xeito escaso, en períodos bélicos algunhas das veces, moi puntualmente e que polo tanto, coñécense moi poucos exemplares. Deste xeito, destacarían o cruzado de vellón acuñado en Santiago (venera diante do busto e descoñécese outro exemplar de iguais características) ou o óbolo de vellón.

4.3.- ANÁLISE CRONOLÓXICA

Dende un punto de vista de interés cronolóxico, a nosa etapa de estudio comprendería, dende 1252 co inicio do reinado de Afonso X o Sabio ate 1474 co remate de reinado de Enrique IV, entre os cales estarían os reinados que tamén nos competen: o de Sancho IV, Fernando IV, Enrique II, Xoán I e Enrique IV. Todo isto no que se refire os reinados casteláns-leoneses reflexados na maioría dos numismas. En canto as dúas moedas portuguesas atopadas, estaríamos a falar dos reinados de Xoán I, iniciado en 1357, e o reinado de Afonso V, rematado en 1481 (aínda que o ceití atopado pode responder as primeiras emisións deste reinado- amosa DOMINUS na lenda).

En xeral, nove reinados diferentes, a falar de moi diferentes datas de emisión de moeda e de algo que, a priori, tamén nos resulta interesante: a diversidade tan ampla de cecas á que nos enfrontamos, o que nos levará a estudos futuros sen dúbida, moi interesantes. O estudo de datas de emisión poderá revelarnos o tempo de circulación válido para estas moedas, o cal pode explicarnos o porqué de tanta variedade mesturada, de posibles desusos en anos específicos, do tipo de moeda acuñada, se pertence a períodos bélicos, a emisións de pago específicas, como moedas de uso cotiá, etc.

A continuación móstrase un cadro sinóptico e cronolóxico que encadraría os numismas da Rocha Forte emitidos polo reino castelano-leonés.

-	AFONSO X O SABIO	1252-1284
-	SANCHO IV O BRAVO	1284-1295
-	FERNANDO IV	1295-1312
-	HENRIQUE II	1369-1379
-	XOÁN I	1379-1390
-	HENRIQUE III	1390-1406
-	HENRIQUE IV	1454-1474

Nembargantes, non tódolos numismas atopados pertencen a emisións ou reinados casteláns-leoneses, xa que, como ben deixemos máis arriba, dous deles pertencerían a coroas portuguesas.

-	XOÁN I	1252-1474
-	AFONSO V O AFRICANO	1438-1481

En definitiva, un amplo marco cronolóxico duns douscentos anos, a expensas do que nos revelen as marcas de ceca, e nos leven a falar de emisións en datas máis concretas.

CECAS E MARCAS DE CECA

Tanto o estudo das cecas como as marcas de ceca e de esmicións específicas, son cecais o elemento morfolóxico das moedas que máis axuda á súa identificación, datación e ubicación xeográfica. Así mesmo, son tamén relevantes neste aspecto, as correntes e variantes dos tipos, efixies, epigrafas das lendas, as lendas en si mesmas, as variantes nos campos, exergos, etc. Todo elo axuda á comprensión xeral dun todo, e cando contamos coa presenza visible dunha marca de ceca ou dun símbolo ou letra, a nosa sorte vese acrecentada. Non si, nesta campaña contamos con moedas que carecen de marca algunha de ceca, ben porque tamén se daba o caso de non identificar especificamente as emisións, ben porque a moeda atópase en estado de deterioro grave. Nembargantes, algunhas das moedas que carecen visiblemente de marca de ceca poden ser

identificadas, e de xeito así o foron, tanto pola súa morfoloxía específica que xa a fai identificable, como por outra serie de características intrínsecas da propia moeda que xa nos leva a tipos definidos e casas de emisións definidas.

Neste campo, teremos que resaltar a importancia do cruzado de vellón, isa moeda da que só se sabe que existe dito exemplar. Venera diante do emperador, seguindo a tipoloxía estándar, sorprende por contar con este tipo de marca de ceca, coñécense moedas que veneran detrás do busto, baixo o castelo, etc, con casa de emisión ubicada en Coruña, non sí, esta nova aparición, poda levarnos a pensar nunha posible acuñación en Santiago e, porqué non no castelo. Non existen evidencias arqueolóxicas que o poidan demostrar pero, entendendo que son moedas de acceso permisible por parte de determinadas coroas para acuñar e tendo en conta, tanto a importancia como a magnitude do castelo, non sería imposible pensar ou barallar esta hipótese. O que sí está claro e que é o único exemplar coñecido até o momento, e iso por sí só, podería aportar moito no eido da numismática medieval.

A continuación móstrase unha táboa aclaratoria na que se observan as tendencias, non sí, podemos concluir que aparecen representadas as cecas máis comúns dos séculos XIV-XV, tales como Burgos (seis exemplares), Sevilla (catro), Cuenca (duas), Coruña (duas), Santiago (1?), Tolettum (duas). Como cecas extranxeiras, teremos en conta o real de vellón de Xoán I, que amosa L, Lisboa, como marca de ceca, así como o ceití, do que de momento se descoñece a súa casa de emisión, aínda que Ceuta, O Porto ou Lisboa eran as cecas máis recurridas.

RF-04/502/2009	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	Posible T de Tolletum (Toledo).
RF-04/502/2010	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	Posible S de Sevilla.
RF-04/502/2005	BRANCA DE VELLÓN DE	Cuenca. Marca de ceca : cunco, debaixo do castelo.

RF-04/502/2008	HENRIQUE III BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	Coruña. Marca de ceca: venera (vieira) debaixo do castelo.
RF-04/502/2001	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	Tolletum. Marca de ceca: T (Toledo) debaixo do castelo.
RF-04/502/2002	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	Intúese marca de ceca pero esta é ilexible. Amósase en liñas de lóbulos inferiores.
RF-04/502/2011	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	Sevilla. Marca de ceca: S, debaixo do castelo.
RF-04/502/2006	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	Sevilla. Marca de ceca: S, debaixo do castelo.
RF-04/502/2186	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	ILEXIBLE
RF-04/502/2185	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	ILEXIBLE
RF-04/502/2004	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	ILEXIBLE
RF-04/502/2014	ÓBOLO DE VELLÓN DE AFONSO XI	Burgos. Marca de ceca B, baixo castelo e posiblemente tamén debaixo do león.
RF-04/502/2667	NOVEN DE	

	VELLÓN DE HENRIQUE II	
RF-04/502/2293	NOVEN DE VELLÓN DE HENRIQUE II	Burgos. Marca de ceca B, baixo castelo.
RF-04/502/2336	CORNADO DE VELLÓN DE SANCHO IV	ILEXIBLE
RF-04/502/2003	CORNADO- VELLÓN DE XOÁN I- CASTELA	Burgos. Marca de ceca B ,baixo castelo. Variante Burgos con marca B e V ós lados do vástago central.
RF-04/502/2007	CORNADO- VELLÓN DE XOÁN I- CASTELA	Sevilla. Marca de ceca S ,baixo castelo. Variante Sevilla con 2 flores ós lados do vástago central.
RF-04/502/2303	CORNADO- VELLÓN DE XOÁN I- CASTELA	Só se ve marca de S enriba de torre esquerda.
RF-04/502/2299	CORNADO- VELLÓN DE XOÁN I- CASTELA	Burgos. Marca de ceca B, baixo castelo e B e V ós lados do vástago central.
RF-04/502/2294	CRUZADO DE VELLÓN DE HENRIQUE III	Coruña. Marca de ceca: venera (vieira), diante do busto (á esquerda).
RF-04/502/2000	REAL DE VELLÓN DE	Lisboa. Marca de ceca L, en parte inferior esquerda.

	XOÁN I- PORTUGAL	
RF-04/462/4037	CEITÍ DE AFONSO V DE PORTUGAL	Indeterminada.
RF-04/427/2296	CUARTO DE HENRIQUE IV	ILEXIBLE. Acuñada en 1461.
RF-04/502/2013	POSIBLE NOVEN DE HENRIQUE III	Burgos. Marca de ceca B, baixo castelo e dentro de gráfila.
RF-04/489/2334	POSIBLE DIÑEIRO- VELLÓN DE AFONSO X	Acuñada non máis tarde de 1264.
RF-04/489/2298	POSIBLE NOVEN VELLÓN DE AFONSO X	
RF-04/489/2304	POSIBLE ÓBOLO VELLÓN DE AFONSO X	Non estaría acuñada máis tarde de 1288 (1286 concretamente).
RF-04/502/4041	DIÑEIRO DE FERNANDO IV	

4.4.- ANÁLISE METALOGRÁFICO

En xeral, estamos fronte a numismas cáseque todos eles realizados en vellón²⁴ (99%) a expensas do ceití (1%), realizado en cobre puro. Son numismas que se atopan en moi bo estado de conservación, con excepción dos fracturados e os ilexibles pero que, en proporción, forman un conxunto cáseque insignificante. En canto ó peso, tendo en conta

²⁴ (aleación de prata e cobre).

só as moedas enteiras e non os fragmentos ou as fragmentadas, este oscilaría entre 3gr. de media máxima (cuarto de Enrique IV) e 0,22gr. de media mínima (óbolo ou noven). En canto ó modulo dicir que aquí tamén atopamos unha ampla variedade pois contamos con numismas de grande diámetro representado nuns 3 cm ate outros tan pequenos de 1,3cm. En xeral tódolos numismas considerados en bo estado de conservación contarían coa cáseque totalidade do seu metal é dicir, aparecen cáseque enteiros. Outros, os menos, amósanse rotos polo canto, pola lenda e un deles, a expensas dun estudio máis profundo, amósase cortado con intencionalidade, deixando restos en negativo de cortado ou dentellado (para posible devaluación).

Tan só dúas moedas aparecen mal acuñadas e nelas obsérvase que o cospel sufriu unha mala acuñación deixando improntas visíbles de irregularidade na superficie do metal. Unha das moedas amósase repintada é dicir, movida durante a súa acuñación, o que tamén pode levar a estudos futuros moi interesantes (acerca do uso dos troqueles e sistema de acuñación móvil).

4.5.- TRATAMENTO DE LIMPEZA DOS NUMISMAS. DA EXHUMACIÓN Á CATALOGACIÓN.

En canto ó tratamento levado á cabo para a limpeza dos materiais e o seu tratamento unha vez exhumados cabe dicir que: inicialmente porcédese á identificación inicial do material. Acto seguido realízase unha limpeza mecánica axudada sempre con hisopos en alcohol, retirando a capa de terra adherida, as incrustacións propias da mineralización do metal (costras de oxidación) e tendo moito coidado por non exercer demasiada presión no seu tratamento nin na manipulación con obxectos punzantes, xa que estamos fronte a un conxunto de numismas que probablemente, e debido á grande acidez do chan e a humidade de éste, así como ás condicións intrínsecas do tipo de metal atopado (Cu (cobre) para o 99%) o material pode sufrir graves consecuencias tras unha inadecuada manipulación.

Unha vez limpas e tratadas correctamente procedeuse a súa ubicación topográfica en bolsas de autocierre transparentes e recheas de xel de sílice. Finalmente foron

introducidas en caixas herméticas e con tarxetas identificativas que fan posible a súa axeitada manipulación e depósito.

Para máis información ver anexo I: numimas.

5.- MATRIZ DE *SIGILLUM**

Nesta campaña de excavación apareceunos unha peza de grande interese histórico. Trátase dunha matriz de sigilo monofaz de bronce, plana, de forma circular con escudo redondo barrado, e gráficas lisas. A tipografía é de caracteres góticos típica do século XV, o que concorda coa forma da súa aleta dorsal tamen característica de esta época.

Na súa lenda chégase a poder ler FERNAN[...] pero dado o seu estado de conservación condicionado por unha fractura polo medio, dificulta a súa lectura para poder recoñecer ó seu posuidor.

Medidas: 3cm. de alto, 1,8 cm. de ancho y grosor de 2 cm.

Na idade media a principal función do *sigillum*²⁵ e a de autenticar os documentos cun xeito equivalente a firma, na que moitos casos sustitue, polo que tamen e denominado de validación ou de suscripción. O selo leva os signos de identidade do seu propietario pois debíanno recoñecer moitas persoas. Nun principio empreganno as mais altas xerarquias da sociedade mais co tempo adoptaranno outras clases sociais menos relevantes.

Os *sigillum* aparecen na península no século XII usandoo os reis, bispos e titulares das grandes casas condales, no século XIII baixa nobreza, señores e eclesiásticos de menor rango.

Aos selos individuais sucedennos os de comunidades conventos e mosteiros, cabildos catedralicios, ordenes militares, concellos e universidades.

O *sigillum* deixa de ser un obxecto de poder e convirtese nun signo de identidade.

Os *sigillum* adoptan formas diversa, algunhas foron persisistentes e outras de curta duracion como consecuencia da moda.

* Estudio realizado por el alumno Victor Vázquez Domínguez.

²⁵ Carmona de los Santos, M. Manual de sigilografía. Madrid. 1996.

Respecto a forma, a circular e a de mayor difusión por que se adaptan a calqueira tipo de representación. Son sempre circulares as bulas os grandes selos reais, os dos concellos mais importantes e os dos grandes señores.

Os selos de bispos, abades, priores, mosteiros e conventos tiñan por regra xeral na idade media forma de naveta ou biojival, moi apropiada para contener un personaxe de pe como aparecen nos primeiros selos femeninos e episcopales.

As persoas particulares tiveron unha maior liberdade ao momento de escoller a sua forma.

O chumbo foi o metal mais empregado excepcionalmente empregouse o ouro e mais raramente a prata.

A matriz mediante a sua impresión da lugar á cara ou impronta. O campo e o espazo que contén as figuras. O fondo do campo é liso ou cobrese cunha variada ornamentación para encher os espazos valeiros, pode ser reticulado, (rede de pequenos cadrados ou rombos) ou losanjado (liñas que se cruzan en diagonal), jaquelado (cadros de distinta profundidade alternos), estriado (trazos o estrias), fretado ou enrejillado.

Outras veces a ornamentación é vexetal e todo o campo se reviste de ramaxe, xeralmente con follas de vide ou hedra, ou está sembrado de emblemas ou escudetes heráldicos, as veces está limitado cun marco que adopta a figura dun trilóbulo un cuadrilóbulo, un polilóbulo ou rosacea.

O espacio comprendido entre o campo e o bordo do selo chamase orla, delimitada normalmente por duas grafilas, ou liñas que poden ser lisas ou decoradas con pequenos puntos ou perlas, ovas, espiñas ou adoptar forma de cordón.

A lenda indica a quen pertence o selo e dispónse ó longo do bordo, nunca, ou en duas liñas concéntricas.

O tamaño dos selos é denominado módulo, serán de pequeno módulo os que miden menos de 30mm, de mediano entre 30-70mm e os de gran módulo exceden os 70mm, o tamaño dos selos era xeralmente en proporción á dignidade do sigilante.

6.- VIDRO

En total apareceron 11 vidrios, un botón de acibeche e o que parece ser un fragmento de pasta vítrea ou de vidro moi descomposto. O estado xeral de conservación é malo, en ocasións cos vidros moi laminados e descompostos, con fragmentos de pequeno tamaño e apenas dous bordes, quenon permiten facer ningunha reconstrucción formal ou decorativa. Pasamos a describir os fragmentos un por un:

- RF-04/502/4043. Fragmento de vidro de 10x14x1 mm, con pátina laminada que recobre a súa superficie, o que impide saber a súa cor. Forma indefinida.
- RF-04/502/4044. Fragmento de vidro de 20x19x3 mm, de pasta translúcida olivacea, con burbuxas. Pertence á parede dun recipiente globular.
- RF-04/481/4051. Fragmento de vidro de 25x15x2.5 mm, de pasta idéntica á anterior; podería ser que fosen parte da mesma peza.
- RF-04/502/4046. Fragmento de vidro de 25x18x1,5 mm, sen posible adscripción formal. Está moi laminado e deteriorado, sendo imposible determinar polas irisacións produto da descomposición a súa cor original
- RF-04/502/4047. Fragmento de vidro de 36x21x1 mm. A pasta deste fragmento é completamente opaca, recuberta de irisacións debidas posiblemente a un inicio de descomposición da peza. Formalmente é o borde dun recipiente de boca ancha e parte final da parede recta, probablemente unha cunca.
- RF-04/502/4048. Fragmento de vidro de forma ideterminada, siilar o anterior en grosor e un pouco mais grande. A pasta é verde olivácea, con irisacións e unha pátina opaca que recubre casi toda a peza, posiblemente motivada pola descomposición da peza.
- RF-04/465/4049. Fragmento de vidro de 20x14x2 mm, de pasta verde escuro, con burbuxas alongadas polo proceso de soprado. A súa forma é concava, posiblemente se trate de parte dun fragmento de colo de botella, ou da parede dunha cunca de forma pechada.

- RF-04/414/4050. Fragmento de vidro de 25x15x1 mm, de pasta transparente de cor branca con tonos verdosos. Presenta burbuxas, estiradas no proceso de fabricación por soprado. Este fragmento e o seguinte parecen pertencer a un recipiente de similares características, con paredes globulares.
- RF-04/502/4045. Fragmento de vidro de 20x15x1 mm, de características idénticas ó anterior fragmento.
- RF-04/489/4052. Fragmento informe de vidro, ou pasta vítrea, moi descomposto.
- RF-04/538/4053. Fragmento de vidro de 2,5x1,5x0,3 mm. É un fragmento moi pequeno, de vidro de pasta con cor olivácea e sen burbuxas apreciables, imposible de adscribir a unha forma concreta polo seu tamaño.
- RF-04/427/054. Fragmento de vidro de 20x11x1,5 mm. Pasta de color azul escuro, con burbuxas alongadas polo proceso de soplado. Trátase do borde dun recipiente de boca ancha, posiblemente unha cunca.
- RF-04/502/4038. Botón de acibeche de 15 mm de diámetro, con furado central e perfil cóncavo polo seu lado superior.

7.- MATERIAL LÍTICO*

Neste apartado dase resposta preliminar á relación de materiais líticos atopados na campaña 2004. Divididos por grupos tipolóxicos, realízase unha análise sintética dos elementos que os compoñen, as características esenciais e as conclusións iniciais. Tódolos materiais son susceptibles de futuros estudos que poidan aportar datos máis concretos. Finalmente móstrase unha táboa sintética coa relación de tódalas pezas así como tódolos datos recollidos ate o momento.

* Este estudio foi realizado pola alumna de 3º ciclo Goretti González Vila

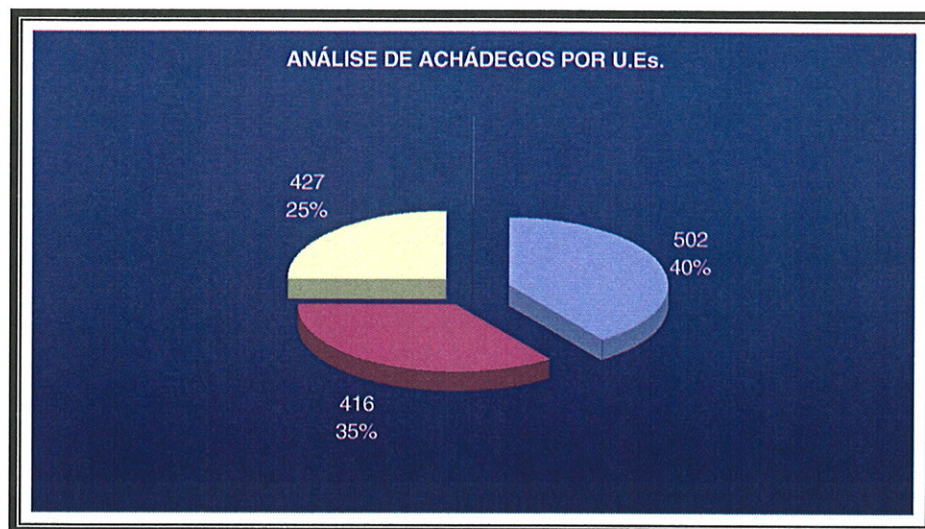
7.1.- ANÁLISES PREVIAS

Dende o punta de vista meramente arqueolóxico, teremos en conta que a maioría de fragmentos líticos aparecen representados na unidade estratigráfica denominada U.E.: “502”. No seguinte gráfico obsérvase cómo dita unidade supón o 40% do material referido as tres unidades máis destacables. As unidades estratigráficas 416 e 427 son as outras unidades nas que aparecen máis materiais líticos representados (35 e 25% respectivamente). Existen máis unidades estratigráficas onde aparecen materiais líticos, sen embargo, debido a súa escasa presenza, non foron incluídos dentro desta análise, onde só se reflexan as unidades onde abunda máis material exhumado. Sen embargo, mostramos a continuación a relación de u.es. onde aparecen representados os líticos (ver tamén a base de datos exposta ó final deste apartado).

Relación de unidades estratigráficas:

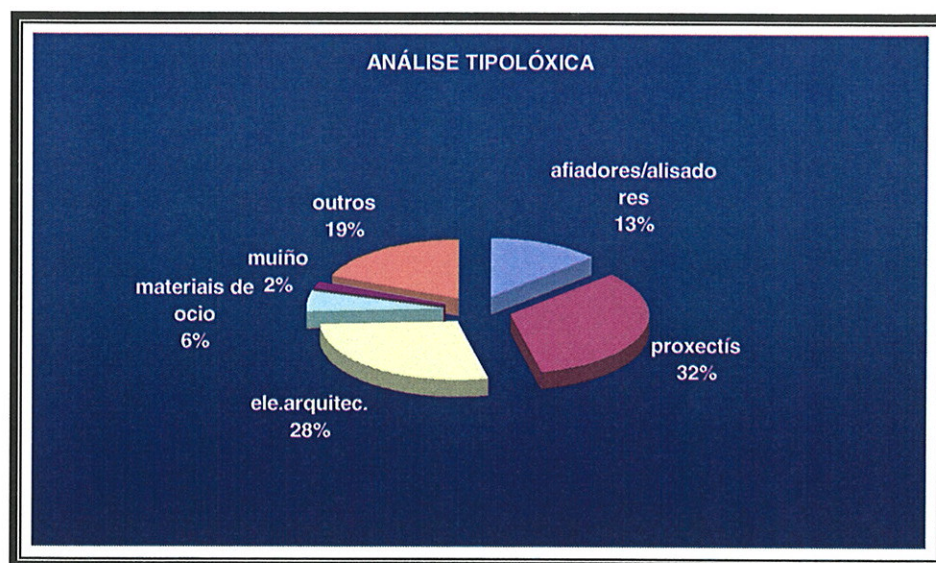
- 502	- 489
- 416	- 427
- 521	- 525
- 481	- 406
- 417	- 457
- 516	- 414

Excepto nas tres unidades referenciadas máis arriba (con dez, oito e sete materiais líticos respectivamente), tódalas demais unidades están representadas pola presenza de un, dos e ata tres líticos, a porcentaxe máis baixa tendo en conta a análise establecida por u.es.

En canto os materiais líticos en sí mesmos, establecéronse pautas de análises tipolóxicos que permitiron agrupar os materiais por morfoloxías definidas, por usos e pautas de caracteres físicos e intrínsecos, chegando así a porcentaxes aclaratorias, onde os elementos arquitectónicos e as armas arroxadizas (bolaños) representan a grande maioría do material lítico atopado.

Seguindo unha análise tipolóxica obtemos:

7.2.- CONXUNTOS TIPOLOXICOS

7.2.1.- AFIADORES/ALISADORES

Conxunto de sete pezas, tres de elas afiadores e catro alisadores, susceptibles de futuros estudos. A priori, estamos ante materiais elaborados en xisto, rodados e onde case todos amosan bordos pulidos e traballados. En xeral son pezas que oscilan nunha variedade cromática grisácea, de tacto suave e de superficies alisadas. A función dos afiadores sería clara, afiar pezas diversas, sobre todo pezas metálicas, mentres que os alisadores cumprirían a función de alisar materiais diversos, como coiros e peles ou ben pastas cerámicas.

7.2.2.- FICHAS DE XOGO-MATERIAIS DE OCIO

Conxunto de dúas pezas elaboradas en seixo de cores branco e branco-grisáceo respectivamente. Amosan morfoloxía redondeada, superficies alisadas e pulidas. En principio son clasificadas como fichas de xogo, aparecendo próximas a unha tábula de xogo, asemade, a morfoloxía e tipoloxía leva a pensar nesta hipótese. De todos xeitos, están susceptibles de futuros estudos e avaliacións.

7.2.3.- PROXECTÍS

Conxunto de dezaseis proxectís de diverso tamaño. Atopamos bolaños de pequeno e medio tamaño, algún deles con marcas en negativo de cincelado. Agás un par deles, os demais atópanse fragmentados á metade, outros forman un cuarto de bolaño amosándose fragmentados por dúas seccións. Están elaborados en granito xeralmente de cor pardo-amarronado.

7.2.4.- MUÍÑO

Fragmento de meta. Trátase dun fragmento de muíño de tipo xiratorio ou rotatorio. Denominada como “meta”, forma a base estática deste tipo de muíños. Cumpre a

función de ser a parte estática do muíño, contando don saínte pronunciado e central, cilíndrico, onde encaixaría o catilus ou parte móvil do muíño.

7.2.5.- POSIBLE MORTEIRO

Fragmento lítico que amosa fendidura nun extremo a modo de morteiro, rodado e pulido. A peza en xeral non ten morfoloxía definida. Está elaborada en granito e amósase fragmentada. Función indeterminada até o momento.

7.2.6.- FRAGMENTO LÍTICO GRABADO

Trátase dun fragmento lítico elaborado en granito, de morfoloxía indeterminada e que amosa un grabado no centro, a modo de dous círculos concéntricos. Quizáis podan pertencer a un tipo de marca de canteiro. No xacemento, aparecen sillares con marca de canteiro a modo dun círculo concéntrico, nunca se dou o caso de seren dous.

7.2.7.- TÁBOA DE XOGO OU ALQUERQUE DE NOVE FICHAS

Achádago de características interesantes. Aparece fragmentado pero aínda así pódense observar os debuxos/grabados que fan posible a súa identificación. Trátase dunha táboa denominada “*alquerque de nove fichas*” onde aparecen grabados tres cadrangulares dispostos un dentro do outro e de menor a maior, cos puntos medios unidos e cunha cazoleta no centro. Debido á súa aparencia son coñecidos como figuras de triple recinto. Está elaborado en granito.

7.3.- ELEMENTOS ARQUITECTÓNICOS

7.3.1.- CAPITEL

Capitel de columna de estilo gótico elaborado en granito. Amosa morfología troncocónica de superficies planas. Ademáis, conta con aristas curvas a modo de molduras-biseladas. Está relacionada con dous fragmentos moldurados que pertencen a ela. Está seccionada nunha parte pequena, á cal pertencen ditas molduras.

7.3.2.- MOLDURAS

Conxunto de catro molduras elaboradas en granito de grano fino, talladas, cinceladas e pulidas. Amosan superficies alisadas e tratadas (acabado en pulido). Dúas delas amosan moldura en relieve e forman parte do capitel atopado. Están elaborados en granito e casan á perfección coa ruptura do capitel. Un deles forma parte dunha esquina e o outro dun dos laterais.

Os outros dous elementos, son fragmentos de molduras talladas a modo de volutas. Son denominados como adornos enrolados en espiral (volutas) e probablemente formen parte dun capitel de estilo gótico. Unha delas amosa arrinque de posible unión ó conxunto do capitel.

7.3.3.- CELOSÍAS

Conxunto de cinco celosías que, a priori, poden formar parte do mesmo conxunto arquitectónico pero que, debido á ausencia de posibles pezas intermedias non poden chegar a confirmalo. Tódalas pezas pertencen á decoración arquitectónica dun vano. Dúas delas casan entre sí, formando unha especie de semicírculo, probablemente pertencente á parte dun rosetón. As demais, son pezas soltas de morfología variable. Todas amosan relieves e molduras, ademáis dun acabado pulido.

7.3.4.- FUSTES

Conxunto de oito fustes delaborados en granito e que formarían a parte intermedia cilíndrica dunha columna. Dous deles amosan ser a base de columna, contando cun extremo traballado, redondeado e pulido. Polo xeral, son fragmentos intermedios de columnas. Todas as pezas son cilíndricas e de sección obviamente circular. Oscilan entre os 40-50 cm de circunferencia. Amosan superficie exterior pulida e alisada.

É de destacar á peza 4056, que é a única que amosa algún tipo de decoración. Está tallada en granito de cor rosáceo. A súa decoración amósase metopada e responde a motivos de carácter floral, rectilíneos e de puntos.

7.3.5.- “OUTROS”

- **CANTOS DE RÍO:** conxunto de dous cantos rodados elaborados en seixo de cor branco e marrón repectivamente. Son suaves ó tacto e amosan superficies alisadas e rodadas.

- **CANTO RODADO:** canto rodado de material granítico, de morfoloxía pseudocircular, de bordos rodados e pulidos.

- **PEDRAS:** esquisto, xisto e cuarzo son os materiais diversos destas pedras. De función indeterminada, son clasificadas como pedras en si mesmas, algunhas quizais poidan pertencer a fragmentos de alisadores ou afiadores pero que, debido ó seu tamaño, non se pode dilucidar máis alá. Oscilan dentro dunha variedade cromática de escalas grises, excepto ó cuarzo que é rosáceo.

CONCLUSIÓNS: estamos ante materiais elaborados basicamente en granito, sendo os elementos máis traballados e elaborados (volutas, capitel, fuste decorado) os que amosan un granito de grao máis fino, así como cores pardas e amarelentas. O restos dos materiais están elaborados nun granito de grao groso, máis abrupto e someiro.

O xisto aparece presente tanto nos afiadores como nos alisadores, mentres que o seixo atopámolo tanto nas fichas de xogo como nos cantos rodados que son tomados como mostras.

En xeral, estamos diante dum material de grande variedade tipolóxica, se temos en conta o total de pezas líticas aparecidas e a importancia dos achádegos.

8.- MATERIAL ÓSEO*

El análisis preliminar de los restos óseos recuperados en la campaña de 2004 del Castelo da Rocha nos ha permitido constatar el predominio prácticamente absoluto de restos de especies domésticas con un claro origen alimenticio, puesto de manifiesto tanto en las marcas de carnicería presentes en los restos como en la alta fragmentación que presentan los mismos. El estado de conservación de los restos puede calificarse de forma genérica como “aceptable”, si bien se observan diferencias en función de las diferentes zonas de procedencia, encontrándose más afectadas aquellas series que se recuperaron vinculadas a sedimentos con un grado de humedad más elevado.

En primer término, cabe destacar el importante número de restos de vacuno (*Bos taurus*), especie de la que indudablemente se obtendría el principal volumen de carne aportada a la dieta alimenticia. Se trata de ejemplares sacrificados de forma prioritaria a edades adultas, si bien el índice de juveniles también resulta significativo.

Los restos de ovicaprinos (*Ovis aries* / *Capra hircus*) y suidos (*Sus domesticus*) sugieren una presencia más equilibrada, si bien de menor importancia que los bovinos. Entre los primeros, y sin poder evaluar por el momento la importancia de cada una de ambas especies, se observa un predominio de los restos de individuos juveniles o primera edad adulta.

En cuanto a los suidos, se reconoce una presencia mayoritaria de machos, reflejando edades de sacrificio variadas, desde cochinitillos a adultos, si bien las secuencias de erupción dental, dominadas por piezas deciduas o definitivas sin erupcionar, sugieren una preferencia en los sacrificios centrada en individuos que no habían alcanzado los dos años de edad.

* El estudio fue realizado por el Prof. De la Universidad de León Carlos Fernández Rodríguez

El grupo de especies con posible finalidad alimenticia se completa con la presencia de huesos de gallináceas domésticas (*Gallus gallus*), si bien la importancia relativa de los mismos es claramente minoritaria frente a los asignados a las especies antes referidas. En este sentido, no conviene olvidar los problemas de conservación que presentan los elementos esqueléticos de esta especie debido a su menor densidad estructural, siendo claramente afectados tanto por la actividad alimenticia de los cánidos domésticos como por los problemas postdeposicionales de conservación vinculados a las condiciones sedimentarias del depósito.

Además de estos grupos prioritarios, entre los elementos faunísticos analizados se ha constatado la presencia de otras especies, todas ellas domésticas, pero sin que en principio haya ningún indicio que pudiera indicar un aprovechamiento alimenticio. Entre estas, destacan los restos de perro (*Canis familiaris*), con diversas piezas que indican su procedencia de ejemplares diferentes, tanto en referencia a su edad como a su talla. Por otra parte, la presencia de esta especie ha quedado bien reflejada en las evidencias dejadas por su actividad alimenticia, reconociéndose numerosas marcas de punción, arrastres dentarios y perforaciones en las superficies corticales de un importante número de elementos óseos.

De gato (*Felis catus*) también se ha reconocido al menos un conjunto de restos, con igual procedencia, que parecen corresponder a un único individuo juvenil. Por último, también se documenta la presencia de équidos (*Equus caballus*), si bien hasta el momento tan solo se ha constatado una mandíbula de un ejemplar adulto.

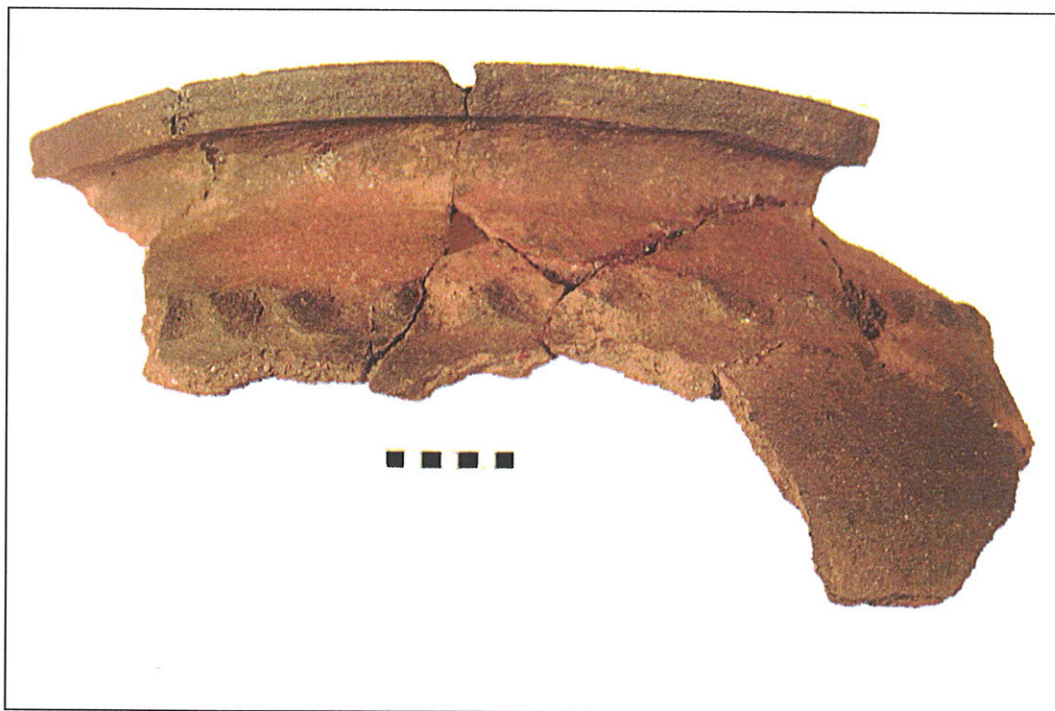
En el análisis previo del material no hemos constatado ningún resto que proceda de especies silvestres, si bien y por el momento no podemos excluir su posible identificación hasta que se complete el estudio de la serie faunística recuperada. En cualquier caso, la importancia que podrían alcanzar los silvestres en el global de los macromamíferos sería siempre muy restringido.

En referencia a otros grupos de fauna, señalar que se ha documentado la presencia de un centro vertebral de pescado que parece sugerir su pertenencia a una merluza (*Merluccius merluccius*), si bien esta identificación necesita ser confirmada mediante un análisis más detallado.

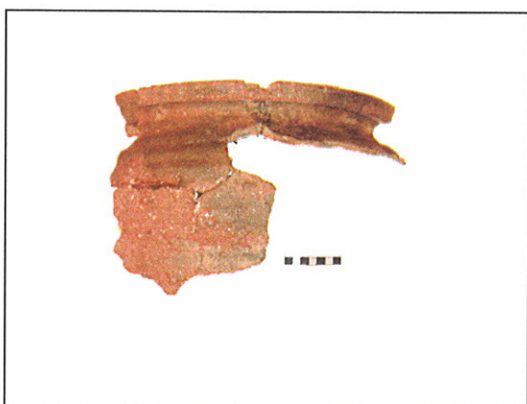
9.- APARTADO GRÁFICO

10.- INVENTARIO

CERÁMICA

Ola de borde de pestana.

Ola de borde de pestana.

Ola de borde de pestana.

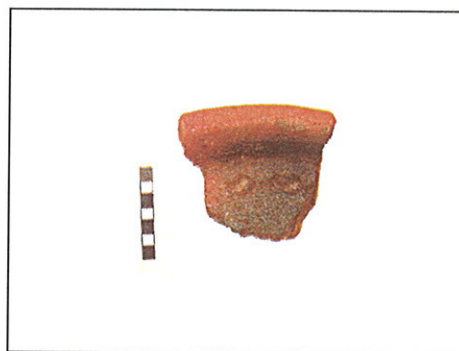
Ola de borde horizontal aconcavado.
Variante A.

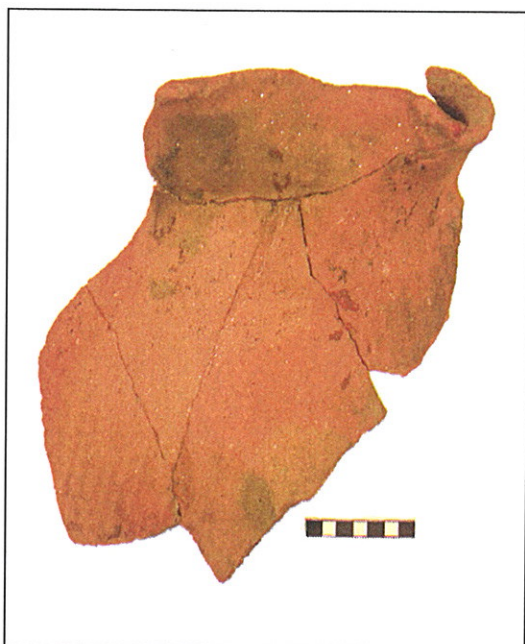
Ola de borde horizontal aconcavado.
Variante B.

Ola de borde sinxelo con decoración incisa.

Tapadeira de ola

Xerra trilobulada.

Prato de louza arcaica con esmalte estannífero..

Cunca de reflexo dourado

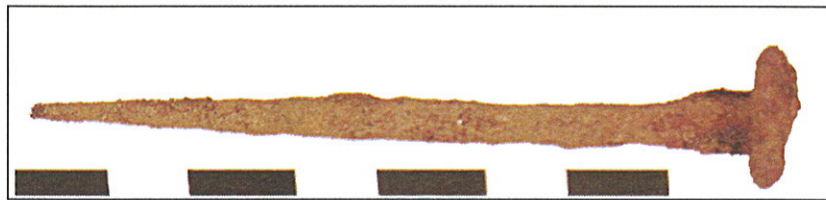

Cerâmica vidriada zoomorfa

CRAVOS

Tipologia de cravos

Cravo de cabeça circular e espigo cadrado.

Cravo de cabeça circular.

BRONCES

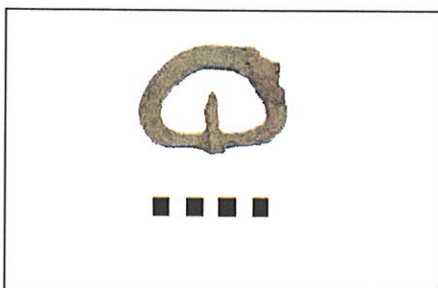
Aplique de saurio.

Anel

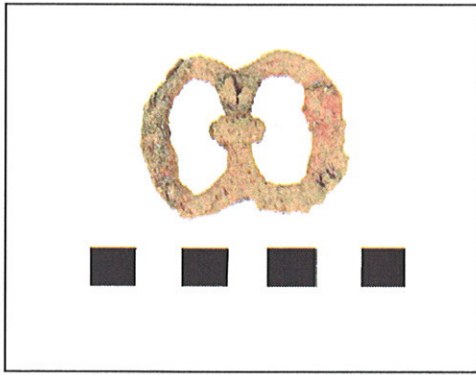
Agulla de cabeza circular. Bronce.

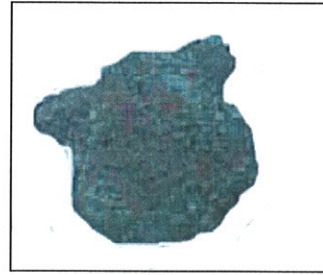
Fíbela

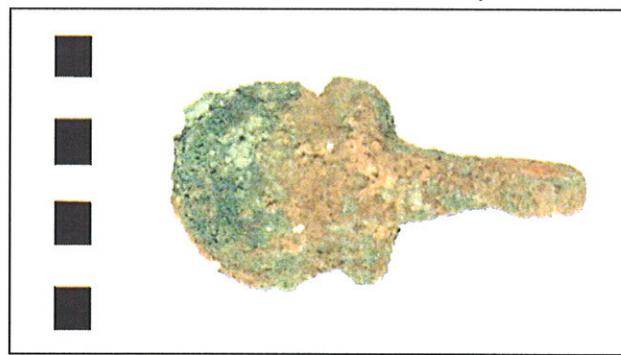
Aplique.

Argolas

Aplique

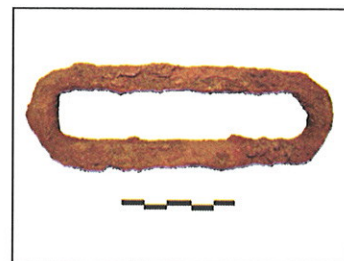

Colgante

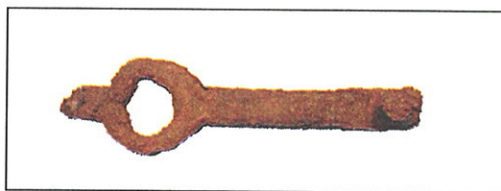
FERRO

Chave.

Eslabón.

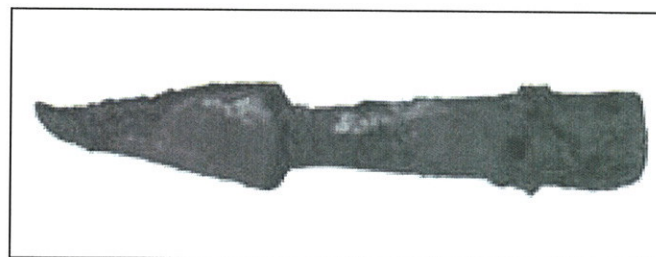

Gancho.

Fragmento de caldeiro .

ARMAMENTO

Puntas de saeta.

Espada *in situ*

Daga perforamallas *in situ*

NUMISMAS

Blanca de vellón de Enrique III.
Ceca: Coruña.

Blanca de vellón de Enrique III.
Ceca: Cuenca.

Óbolo de vellón de Afonso XI. Ceca: Burgos.

Cornado de vellón de Xoán I. Ceca: Sevilla.

Cruzado de vellón de Enrique III. Ceca: Santiago?

Real de vellón de Xoán I. Ceca: Lisboa.

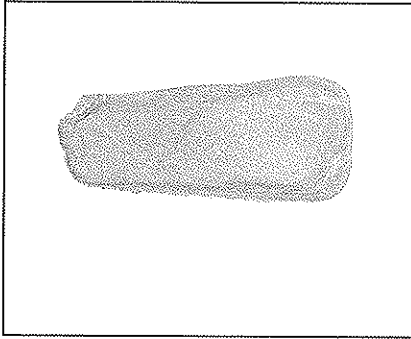
Ceiti de Afonso V. Falsificado.

MATRIZ DE SIGILLUM

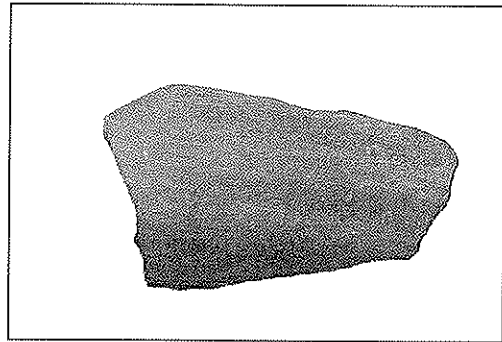

Matriz de Sigillum.

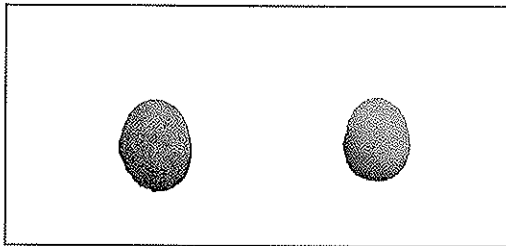
LÍTICOS

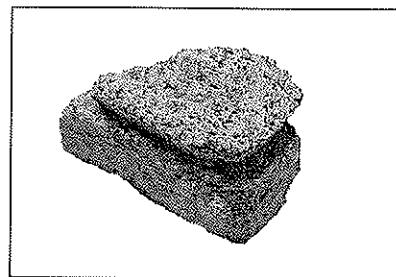
Alisador de xisto.

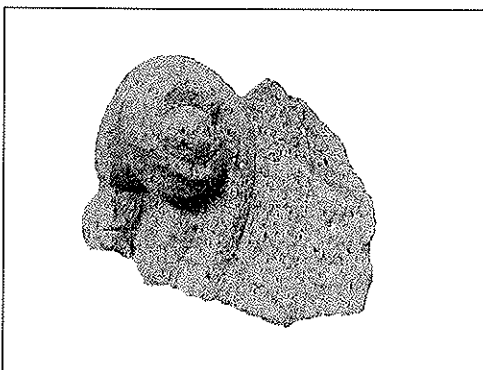
Afiador de xisto.

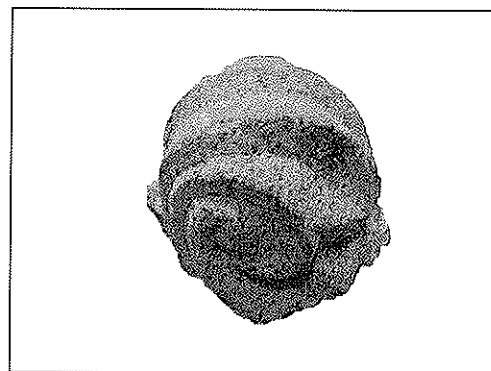
Fichas de xogo.

Moldura pertencente ó capitel.

Voluta.

Voluta.

Posible morteiro

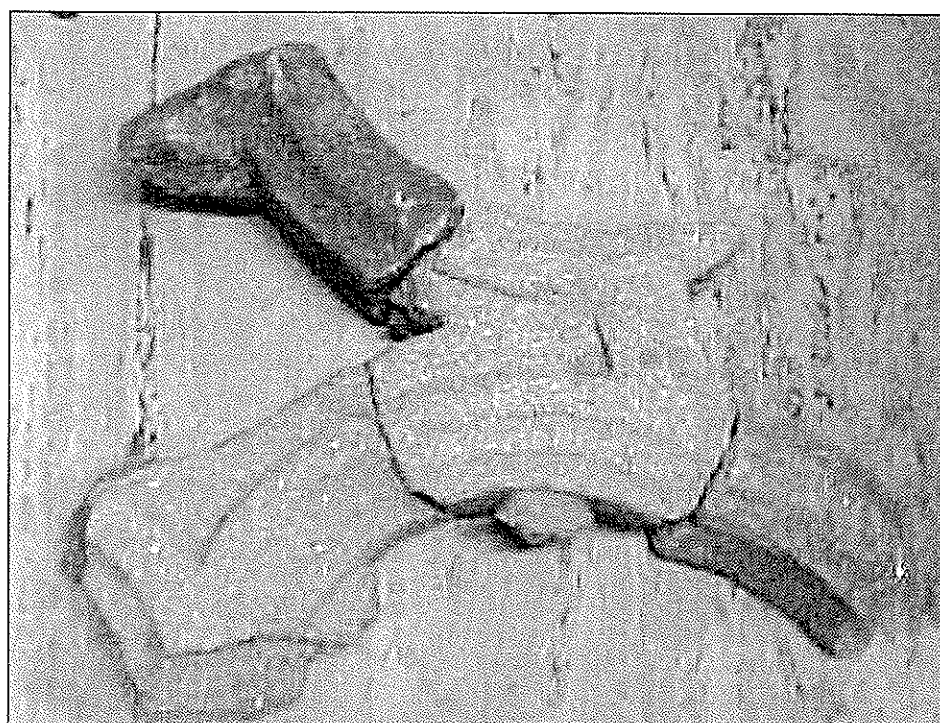
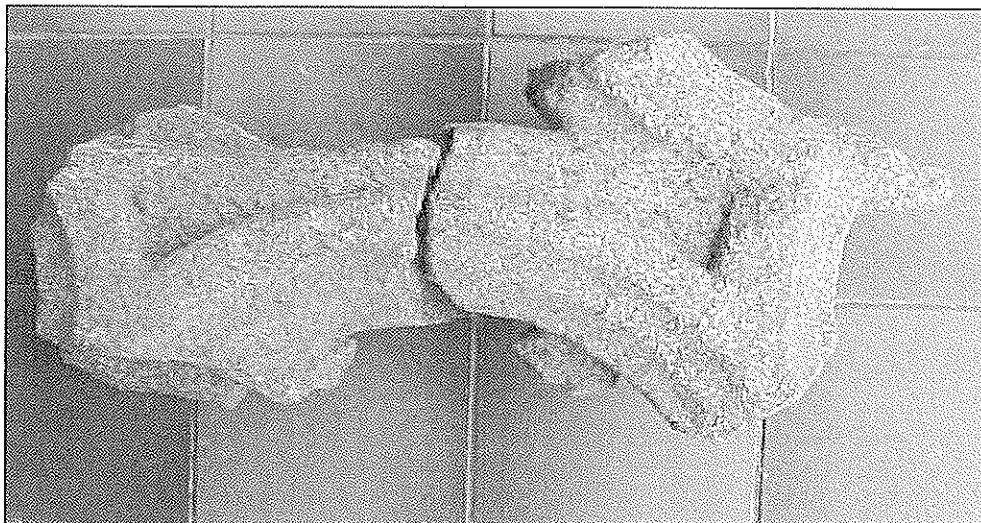
Bolaño en granito rosáceo.
Conserva parte do pulido original.

Bolaño de tamaño pequeno.

Columna con decoración

Fragmentos de celosía

INVENTARIO DE MATERIALES

CRAVOS

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

SIGLA	NOME	MATERIA	CABEZA	CORPO	PUNTA	SECCIÓN
RF-04/502/4019	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Recto.	Afiada. Triángul ar.	Cadrada.
RF-04/495/2682	CRAVO	FERRO	Rectangular.	Cadrado. Lixeiramente curvo- dorado. Punta dorada cara arriba.	Deformada por costra de óxido.	Cadrada.
RF-04/521/2780	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Triangular. Presencia de moita costra de oxidación.	Cadrado. Recto. Presencia de costra de óxido que ensancha o seu volume.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/502/3053	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Recto. Presencia leve de costra de óxido que ensancha o seu volume.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/479/2793	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Lixeiramente dorado. Presencia leve de costra de óxido que ensancha o seu volume.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/538/2885	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia abundante de costra de óxido.	Cadrado. Lixeiramente dorado en L. Presencia leve de costra de óxido que ensancha o seu volume.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/414/2829	CRAVO	FERRO	Redondeada.	Cadrado. Recto.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3171	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Recto.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/4014	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado. Dorado en L. Presencia leve de costra de óxido. Polvo laranxa de óxido de Fe.	Roma.	Cadrada.
RF-04/516/2720	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia leve de costra de oxidación.	Cadrado.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/471/2734	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado. Lixeiramente	Seccionada.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/516/2709	CRAVO	FERRO	Presencia leve de costra de oxidación. Pseudo-cadrada. Plana. Presencia de costra de oxidación.	dobrado. Cadrado. Presencia de bastante costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/451/2730	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Rectangular-plano. Dobrado na punta. Presencia de costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Rectangular.
RF-04/481/2973	CRAVO	FERRO	Pseudo-cadrada. Plana.	Cadrado. Presencia de abundante costra de oxidación.	Indeterminada. Presencia de abundante costra de oxidación.	Cadrado.
RF-04/502/3041	CRAVO	FERRO	Unha sección recta e tres circulares. Plana. Pseudo-redonda.	Cadrado e remate afiado.	Afiada. Triangular.	Indeterminada.
RF-04/502/3196	CRAVO	FERRO	Pseudo-romboide. Plana.	Cadrado. Recto.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/516/2706	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Rematado en punta Escasa presencia de costra de oxidación.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/416/2523	CRAVO	FERRO	Cadrado.	Cadrado. Dobrado en L. Presencia leve de costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/416/2529	CRAVO	FERRO	Pseudo-cadrada. Plana.	Cadrado. Recto. Presencia abundante de costra de oxidación. Está adosado a un fragmento de pedra.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3146	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado.	Roma.	Cadrada.
RF-04/516/2774	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de	Parcialmente seccionada. Triangular.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3166	CRAVO	FERRO	Pseudo-rectangular. Plana.	oxidación na súa unión ca cabeza. Cadrado. Adosado a un fragmento de tella.	Roma. Desgastada. Aparentemente triangular.	Cadrada.
RF-04/481/2978	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Pseudo-redonda. Seccionada. Un lado recto e tres redondos.	Cadrado. Recto.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/481/2999	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana	Cadrado. Lixeiramente curvado.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/S35-36/2878	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana	Cadrado.	Roma. Desgastada pero aparentemente triangular.	Cadrada.
RF-04/S35/2873	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana	Cadrado. Rematado en punta afiada.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/516	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Adosada a un fragmento pequeno de tella.	Cadrado. Lixeiramente curvado.	Roma. Desgastada pero aparentemente triangular.	Cadrada.
RF-04/516/2707	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda.	Cadrado. Seccionado.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/502/2045	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/451/2732	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado. Dobrado dende a cabeza.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/427/2821	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/489/2634	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo. Presencia de costra de oxidación.	Dobrado en L. Cadrado. Restos de tellas pequenas adosadas. Presencia abundante de costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/489/2631	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo. Presencia de	Cadrado. Dobrado. Presencia de costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/507/2270	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redondeada. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.. Presencia de costra de óxido.	Deformado por costra de oxidación e materializacións de óxido de ferro. Curto. Seccionado.	Seccionada.	Indeterminada.
RF-04/521/2788	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redondeada. Plana.	Deformado por costra de oxidación e materializacións de óxido de ferro. Dobrado.	Seccionada.	Indeterminada.
RF-04/521/2789	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Deformado por costra de oxidación e materializacións de óxido de ferro.	Seccionada.	Indeterminada.
RF-04/499/2784	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Presencia de costra de oxidación.	Deformado por costra de oxidación e materializacións de óxido de ferro. Astillado.	Seccionada.	Indeterminada.
RF-04/427/2818	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Presencia de costra de oxidación.	Deformado por costra de oxidación e materializacións de óxido de ferro. Astillado.	Seccionada.	Indeterminada.
RF-04/495/2417	CRAVO	FERRO	Redonda-ovalada. Presencia de costra de oxidación.	Cadrado. Dobrado cara a punta.	Roma. Desgastada pero aparentemente triangular.	Cadrada.
RF-04/495/2685	CRAVO	FERRO	Redondeada por deformación de costra de óxido. Seccionada.	Rectangular-plano. Aplanado. Presencia de costra de oxidación.	Roma. Desgastada pero aparentemente triangular.	Rectangular. Aplanada.
RF-04/507/2278	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Roma. Desgastada pero aparentemente triangular.	Cadrada.
RF-04/507/2271	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda.	Cadrado.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/507/2268	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado. Dobrado na punta.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/427/2823	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/427/2819	CRAVO SEN	FERRO	Pseudo-	Indeterminado.	Seccionada.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

	PUNTA		rectangular.			
RF-04/414/2831	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado. Recto.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/507/2285	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Indeterminado. Deformado por presencia abundante de costra de oxidación. Dobrado.	Roma. Desgastada pero aparentemente triangular.	Indeterminada.
RF-04/507/2267	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Indeterminado. Deformado por presencia abundante de costra de oxidación.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/507/2283	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Pseudo-cadrado. Presencia de costra de oxidación.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/427/2822	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Pseudo-cadrado. Presencia de costra de oxidación.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/507/2273	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana.	Pseudo-cadrado. Presencia de costra de oxidación.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/507/2265	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Aparentemente circular por deformación debido á costra de oxidación.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/507/2286	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Aparentemente circular por deformación debido á costra de oxidación.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/507/2276	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Aparentemente circular por deformación debido á costra de oxidación.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/495/2693	CRAVO	FERRO	Redondeada-ovalada por deformación debido á presencia de costra de oxidación.	Indeterminado. Dobrado en ángulo de 90°. Presencia de costra de oxidación.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/495/2691	CRAVO	FERRO	Redondeada-ovalada por deformación debido á presencia de	Indeterminado. Dobrado en ángulo de 90°. Presencia de costra de	Apuntada.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/495/2691	CRAVO	FERRO	costra de oxidación. Redondeada-ovalada por deformación debido á presencia de costra de oxidación.	oxidación. Indeterminado. Dobrado en ángulo de 90°. Presencia de costra de oxidación.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/495/2691	CRAVO	FERRO	Redondeada-ovalada por deformación debido á presencia de costra de oxidación.	Indeterminado. Dobrado en ángulo de 90°. Presencia de costra de oxidación.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/495/2691	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Indeterminado por deformación debido á costra de oxidación. Seccionado.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/507/2289	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Cadrado. Dobrado cara a cabeza e cara a punta. Presencia de costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/507/2275	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Indeterminado. Dobrado. Presencia de costra de oxidación.	Afiada.	Indeterminada.
RF-04/495/2686	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda.	Pseudo-redonda por deformidade. Presencia abundante de costra de oxidación.	Seccionada.	Indeterminada.
RF-04/507/2287	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Pseudo-cadrado. Presencia de costra de oxidación.	Seccionada.	Posiblemente cadrada.
RF-04/507/2288	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Dobrado na punta. Presencia de costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/495/2680	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Dobrado pola metade en ángulo recto. Presencia de	Afiada.	Cadrada. Dobrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/507/2259	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		costra de oxidación. Cadrado.	Moi afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/450/2545	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Recto, Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/495/2699	ESPIGO DE CRAVO	FERRO	Seccionada.	Indeterminada. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/495/2420	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Dobrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada pero aparentemente triangular.	Cadrada.
RF-04/507/2282	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Recto. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada pero aparentemente triangular.	Rectangular.
RF-04/414/2832	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado.	Roma. Desgastada pero aparentemente triangular.	Cadrada.
RF-04/507/2291	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Pseudo-redonda. Presencia de costra de óxido.	Seccionado.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/507/1269??	CRAVO	FERRO	Indeterminada. Presencia abundante de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/507/2266	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo..	Cadrado. Seccionado na punta. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/507/2279	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. De gran tamaño. Presencia abundante de costra de óxido.	Indeterminado. Dobrado cara a punta. Presencia de costra de óxido.	Roma. Concentración abundante de costra de óxido.	Indeterminada.
RF-04/414/2830	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/460/2540	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Circular debido á deformación producida pola oxidación. Seccionado na punta.	Seccionada.	Indeterminada.
RF-04/481/2571	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica.	Indeterminado.	Afiada.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/481/2998	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Apuntada.	Cadrada.
RF-04/481/4035	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/481/2929	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Seccionada. Presencia de costra de óxido.	Circular por deformacións de óxido. Dobrado cara a punta. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Aparentemente circular.
RF-04/481/2984	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana. Seccionada. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Lixeiramente dobrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/481/2981	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda.	Indeterminada.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/481/2927	ESPIGO DE CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana. Lixeiramente deformada por óxido.	Cadrado. Recto. Dobrado na punta. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/481/3008	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado. Recto.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/481/2924	CABEZA DE CRAVO E ARRANQUE ESPIGO.	FERRO	Redonda.	Indeterminado. Arranque.		
RF-04/481/3016	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/481/2969	CRAVO	FERRO	Indeterminada por deformación de óxido.	Indeterminado por deformación de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/481/2995	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/481/2968	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo..	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada.	Indeterminada.
RF-04/481/3017	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/481/2987	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Rectangular-plano.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/481/3000	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Recto.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/481/2975	CRAVO	FERRO	Redonda.	Indeterminado por	Apuntada.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/415/2519	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Circular. Recto. Presencia abundante de costra de óxido.	Seccionada.	Indeterminada.
RF-04/415/2518	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Circular. Lixeiramente curvado. Presencia abundante de costra de óxido.	Seccionada.	Aparentemente circular.
RF-04/538/2907	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Cadrado. Lixeiramente curvado. Presencia abundante de costra de óxido.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/538/2901	CABEZA DE CRAVO-ARRANQUE ESPIGO	FERRO	Pseudo-redonda. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Indeterminado. Seccionado.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/538/2889	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cuadrangular. Presencia de costra de oxidación.	Cadrado. Dobrado cara a punta.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/538/2899	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Aparentemente cadrado. Seccionado.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/538/4028	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Cadrado. Recto. Presencia de abundante costra de óxido cara a punta.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/538/2902	CABEZA DE CRAVO	FERRO	Redonda. Presencia de costra de oxidación.			
RF-04/538/4033	CRAVO	FERRO	Cadrada.	Cadrado. Presencia de costra de oxidación.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/538/2911	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Adosada a un fragmento de tella.	Indeterminado.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/538/4032	CRAVO	FERRO	Cadrada.	Rectangular-plano. Lixeiramente curvo.	Apuntada.	Rectangular.
RF-04/538/2887	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido cara a punta.	Afiada.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/538/2906	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado. Deforme por oxidación.	Ausente	Indeterminada
RF-04/538/4034	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada. Plana.	Indeterminado. Deformado por óxido.	Ausente	Indeterminada
RF-04/538/4031	CRAVO	FERRO	Redondeada. Plana. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Deformado por óxido.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/538/2895	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado. Deformado por óxido.	Seccionada.	Indeterminada.
RF-04/538/4030	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redondeada. Presencia de costra de oxidación.	Cadrado. Curvado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/538/2890	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redondeada. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Cadrado. Curvado. Presencia de costra de oxidación.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/538/2903	CABEZA DE CRAVO-ARRANQUE ESPIGO	FERRO	Redondeada. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Indeterminado. Seccionado.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/538/2888	CRAVO	FERRO	Redondeada. Plana. Presencia de costra de oxidación.	Cadrado. Recto. Presencia abundante de costra de óxido.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/538/2886	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Presencia dabundante de costra de oxidación.	Cadrado. Lixeiramente curvado.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/538/4029	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/538/2891	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda.	Indeterminado por deformacións do óxido.	Seccionada.	Indeterminada.
RF-04/451/2731	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Rectangular-plano.	Seccionada.	Rectangular.
RF-04/516/2713	CRAVO	FERRO	Redonda. Presencia de costra de óxido.	Circular por deformacións do óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/516/2770	CRAVO	FERRO	Triangular. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/516/2772	CRAVO SEN	FERRO	Redonda.	Indeterminado.	Ausente.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

	PUNTA		Presencia de costra de óxido.	Recto. Presencia de costra de óxido.		
RF-04/516/2775	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Recto. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/516/2773	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda.	Circular. Recto. Presencia abundante de costra de óxido.	Seccionada.	Circular?.
RF-04/516/2777	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado por deformación do óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/516/2704	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/516/2722	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Recto. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/459/2675	CRAVO	FERRO	Indeterminada por deformación do óxido.	Indeterminado por deformación do óxido.	Indeterminada.	Indeterminada.
RF-04/459/2674	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Lixeiramente curva.	Cadrado. Lixeiramente curvo na súa unión ca cabeza.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/459/2673	CRAVO	FERRO	Redonda. Presencia abundante de costra de oxidación.	Cadrado. Recto. Presencia abundante de costra de oxidación.	Afiada. Triangular. Parcialmente seccionada.	Cadrada.
RF-04/516/2767	CRAVO	FERRO	Redonda. Cóncava. CHAMPIÑÓN?	Circular. Lixeiramente curvo.	Desgastada. Triangular.	Posiblemente circular.
RF-04/516/2705	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia abundante de costra de óxido.	Indeterminado. Presencia abundante de costra de óxido.	Desgastada. Triangular.	Indeterminada.
RF-04/516/2703	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado. Presencia abundante de costra de óxido.	Deformada por óxidos.	Indeterminada.
RF-04/452/2867	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Rectangular-plano. Lixeiramente curvo. Presencia abundante de costra de óxido.	Deformada por óxidos.	Rectangular.
RF-04/452/2866	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Indeterminado. Presencia	Ausente.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/418/2514	CRAVO	FERRO	Redonda.	abundante de costra de óxido. Indeterminado. Dobrado pola metade. Presencia abundante de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Indeterminada.
RF-04/418/2515	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Dobrado. Presencia abundante de costra de óxido.	Ausente.	Cadrado.
RF-04/515/2531	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Presencia abundante de costra de óxido.	Indeterminado. Dobrado. Presencia abundante de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/LS/2871	CRAVO	FERRO	Indeterminada. Presencia abundante de costra de óxido.	Circular por deformación de óxido. Presencia abundante de costra de óxido.	Apuntada. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/LS/2880	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana	Presumiblemente e cadrada. Presencia abundante de costra de óxido.	Apuntada. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/LS/2870	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana	Cadrado. Dobrado en ángulo recto pola metade.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/511/2527	CABEZA DE CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.			
RF-04/511/2532	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Pseudo-circular.	Roma. Desgastada.	Circular.
RF-04/511/2533	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada.	Pseudo-cadrado. Presencia abundante de costra de oxidación.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/LS/2881	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/LS/2882	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/511/2528	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Aparentemente circular.	Ausente.	Aparentemente circular.
RF-04/LS/2789	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrada.	Apuntada e aplanada.	Cadrada.
RF-04/511/2530	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrada. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/496/2746	CRAVO SEN	FERRO	Redonda.	Indeterminada.	Ausente.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

	PUNTA		Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo..	Presencia de costra de óxido.		
RF-04/489/2646	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Presencia de costra de óxido.	Aspecto circular. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2645	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Aspecto circular. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/496/2744	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Aspecto circular. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Circular?.
RF-04/489/2749	CRAVO	FERRO	Indeterminada. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Dobrado cara a punta. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/489/2627	CRAVO	FERRO	Redonda. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/471/2736	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Apuntada.	Cadrada.
RF-04/413/2833	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/413/2834	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/496/2745	CRAVO	FERRO	Rectangular. Presencia de costra de óxido.	Rectangular- plano. Presencia de costra de óxido.	Apuntada.	Cadrada.
RF-04/489/2500	CRAVO	FERRO	Redonda.	Indeterminada, aparentemente circular por deformacións. Presencia de costra de óxido.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/489/2747	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/489/2621	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminada, aparentemente circular por deformacións.	Afiada. Triangular.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/489/2762	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Presencia de costra de óxido. Indeterminada, aparentemente circular por deformacións. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2643	CABEZA DE CRAVO-ARRANQUE ESPIGO	FERRO	Rectangular. Plana.	Indeterminada, aparentemente circular por deformacións. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2625	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana.	Indeterminada, deformado por oxidacións. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2636	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia abundante de costra de óxido.	Indeterminada, deformado por oxidacións. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2660	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia abundante de costra de óxido.	Indeterminada, deformado por oxidacións. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2644	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada. Presencia abundante de costra de óxido.	Indeterminada, deformado por oxidacións. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2620	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.. Presencia de costra de óxido.	Rectangular-plano. Recto. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Rectangular.
RF-04/489/2639	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Dobrado na unión ca cabeza e ca punta. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Indeterminada.
RF-04/489/2552	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.. Presencia de	Circular por deformacións do óxido. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/489/2568	ESPIGO DE CRAVO	FERRO	costra de óxido.	Indeterminado por deformacións do óxido. Presencia de costra de óxido.	Ausente. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/489/2642	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda, deformada por oxidacións.	Cadrado. Recto. Presencia de costra de óxido.	Ausente. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/489/2624	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Adosada a un fragmento de pedra.	Indeterminado. Recto. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2764	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2617	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada.	Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2649	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/489/2766	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/489/2569	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado. Presencia abundante de costra de óxido.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/489/2752	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Rectangular-plano. Presencia abundante de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Rectangular.
RF-04/489/2761	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Ausente. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/489/2571	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Apuntada. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/489/2648	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo..	Circular, deformado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2650	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/489/2663	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/489/2599	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Prsencia de	Circular por deformacións de	Ausente.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

			costra de óxido.	óxido.		
RF-04/457/2865	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana.	Presencia de costra de óxido. Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Apuntada.	Cadrado.
RF-04/457/2219	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Apuntada.	Cadrada.
RF-04/457/2191	CRAVO	FERRO	Rectangular. Abultada.	Circular. Presencia abundante de costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/457/2219	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo..	Indeterminado. Presencia abundante de costra de oxidación.	Afiada.	Indeterminada.
RF-04/457/2221	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado. Presencia abundante de costra de oxidación.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/457/2201	CRAVO	FERRO	Rectangular.	Cadrado. Presencia abundante de costra de oxidación.	Apuntada	Cadrada.
RF-04/457/2860	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/457/2223	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Dobrado. Presencia de costra de oxidación.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/457/2218	CRAVO	FERRO	Rectangular.	Rectangular- plano.	Afiada.	Rectangular.
RF-04/457/2199	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Recto.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/457/2187	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Recto.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/457/2198	CRAVO	FERRO	Cadrada.	Rectangular- plano.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/457/2192	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/457/2200	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Rota.	Cadrado. Dobrado. Presencia de	Ausente.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/457/2196	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	costra de óxido. Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/457/2190	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/457/2188	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Pseudo-cadrada. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Dobrado pola metade. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/457/2202	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/457/2203	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Circular por deformación de óxidos. Presencia de costra de óxido.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/417/2839	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/417/2830	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia abundante de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/417/2837	CRAVO	FERRO	Redonda.	Indeterminado. Presencia abundante de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3482	PUNTA DE CRAVO	FERRO			Afiada. Triangular.	Indeterminada.
RF-04/502/3385	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Dobrado lixeiramente.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/2047	CRAVO	FERRO	Redonda-plana.	Rectangular-plano.		Cadrada.
RF-04/502/2081	CRAVO	FERRO	Cadrada-plana.	Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/3063	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo..	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Seccionada.	Cadrada.
RF-04/502/3315	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo..	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Apuntada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3035	CRAVO	FERRO	Rectangular. Presencia de	Cadrado. Presencia de	Apuntada. Triangular.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3152	CRAVO	FERRO	costra de óxido. Ovalada. Plana. Presencia de costra de óxido.	costra de óxido. Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3360	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3299	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrada. Presencia de costra de óxido.	Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3103	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrada. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3237	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Indeterminado por deformacións de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/4012	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo..	Cadrado. Dobrado cara a punta.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2034	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3049	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3064	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado por deformación de óxido.	Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/2068	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente dobrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2038	CRAVO	FERRO	Indeterminada.	Cadrada.	Apuntada.	Cadrada.
RF-04/502/3121	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrada. Presencia abundante de costra de oxidación.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3158	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrangular.	Roma. Desgastada.	Cadrangular.
RF-04/502/3072	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado por deformacións de	Triangular. Desgastada.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3031	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		óxido. Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/3189	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3258	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado. Presencia abundante de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/2061	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada por deformacións de óxido.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2169	CRAVO	FERRO	Indeterminada por deformacións de óxido.	Indeterminado por deformacións de óxido.	Desgastada. Triangular.	Indeterminada.
RF-04/502/2174	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Dobrado na punta. Presencia de costra de oxidación.	Desgastada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3391	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Dobrado na punta. Presencia de costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3104	CRAVO	FERRO	Cadrada. Seccionada parcialmente. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Dobrado na punta. Presencia de costra de oxidación.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3055	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de oxidación.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3089	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada.	Cadrado. Presencia de costra de oxidación.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3090	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de oxidación.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3434	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3117	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o	Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3310	CRAVO	FERRO	vástago ou espigo. Presencia de costra de óxido. Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/2114	CRAVO	FERRO	Cadrada. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3481	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3300	CRAVO SEN PUNTA.	FERRO	Redonda. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3075	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA.	FERRO		Cadrado. Dobrado en L. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/3056	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3034	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Apuntada.	Cadrada.
RF-04/502/2042	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana-ladeada. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/2036	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Apuntada.	Cadrada.
RF-04/502/3151	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de	Cadrado. Presencia de	Apuntada. Desgastada.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/2052	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	costra de óxido. Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	costra de óxido. Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3374	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3389	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2120	CRAVO	FERRO	Redonda. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3361	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Circular probablemente por deformación de óxidos. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Circular?.
RF-04/502/4022	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Recto.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3266	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3306	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Recto.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3114	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado. Recto.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3392	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Indeterminado. Presencia abundante de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminado.
RF-04/502/3267	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrada.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3331	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrada.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3183	CRAVO	FERRO	Indeterminada.	Cadrada. Dobrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3393	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Ovalada. Seccionada.	Cadrada. Dobrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3309	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada por deformación de óxido.	Indeterminado por deformaciones de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/3419	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Indeterminado por deformaciones de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/2975	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3219	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda.	Indeterminado.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/2027	CRAVO SEN	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3476	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/502/3323	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/2109	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2126	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/2106	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Roma.	Cadrada.
RF-04/502/3067	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/3127	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3197	CRAVO	FERRO	Cadrada. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3082	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3070	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Indeterminado.		Indeterminada.
RF-04/502/3036	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Recto.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3380	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado. Recto.		Cadrada.
RF-04/502/3208	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3233	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3130	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3272	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2032	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2111	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminada.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3060	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrada. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/4027	CRAVO SEN	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

	PUNTA			Presencia de costra de óxido.		
RF-04/502/2054	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia abundante de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3229	CRAVO	FERRO	Cadrangular.	Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3132	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrangular. Plana.	Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/4023	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/502/2083	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/4024	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2104	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3177	CRAVO	FERRO	Redondeada por deformacións de óxido.	Redondeada por deformacións de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3216	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/502/3241	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/3314	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado . Recto. Presencia abundante de costra de óxido cara a punta.	Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3096	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado . Recto.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3053	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado . Lixeiramente curvo.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3143	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado .	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3154	CRAVO	FERRO	Indeterminada.	Cadrado . Dobrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3298	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3215	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3180	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3337	CRAVO	FERRO	Pseudo-cadrada. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3205	CRAVO SEN	FERRO	Pseudo-cadrada.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

	PUNTA		Presencia de costra de óxido.	Presencia abundante de costra de óxido.		
RF-04/502/3131	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Presencia abundante de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3220	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/502/2026	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Dobrado.	Afiada. Dobrada.	Cadrada.
RF-04/502/3340	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Indeterminado.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/3324	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Indeterminado.	Roma.	Indeterminada.
RF-04/502/3276	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada.	Cadrada
RF-04/502/4013	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente dobrado.	Ausente.	Cadrada
RF-04/502/3144	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada
RF-04/502/3093	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Dobrado.	Afiada.	Cadrada
RF-04/502/3250	CRAVO	FERRO	Indeterminada.	Rectangular-plano. Presencia de costra de óxido.	Desgastada.	Rectangular.
RF-04/502/2110	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrada.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2029	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrada.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3226	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrada.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/4017	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Ladeada.	Cadrada. Curvado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3262	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Circular por deformacións de óxido.	Afiada. Triangular.	Indeterminada.
RF-04/502/3259	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3351	ESPIGO DE	FERRO		Cadrado.	Ausente.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

	CRAVO SEN PUNTA			Dobrado.		
RF-04/502/3094	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3091	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Apuntada.	Cadrada.
RF-04/502/2365	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Dobrado. Presencia de costra de óxido.	Apuntada.	Cadrada.
RF-04/502/2119	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2050	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Apuntada.	Cadrada.
RF-04/502/3308	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana.	Indeterminado por deformacións do óxido.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/502/2125	CRAVO	FERRO	Rectangular.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3279	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Dobrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3204	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrangular-rectangular. Dobrado.	Ausente.	Rectangular.
RF-04/502/3083	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Presencia de abundante costra de oxidación.	Apuntada. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/2040	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Lixeiramente dobrado. Presencia de abundante costra de oxidación.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3493	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Presencia de abundante costra de oxidación.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/3200	CRAVO	FERRO	Redondeada. Plana. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Presencia de abundante costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3125	CRAVO	FERRO	Redondeada. Plana. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Presencia de abundante costra de oxidación.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3480	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Ausente	Indeterminado. Presencia de abundante costra de oxidación.	Ausente	Indeterminada.
RF-04/502/3217	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Presencia de	Apuntada	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3163	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	abundante costra de oxidación. Cadrado. Presencia de abundante costra de oxidación.		Indeterminada.
RF-04/502/3311	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrangular.	Cadrado	Ausente	Indeterminada.
RF-04/502/3459	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Ausente	Indeterminado	Ausente	Indeterminada.
RF-04/502/2118	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Circular probablemente por deformacións de óxido.	Ausente	Indeterminada.
RF-04/502/2046	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Dobrado.	Ausente	Cadrada
RF-04/502/4026	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Ausente	Cadrada
RF-04/502/4026	CRAVO	FERRO	Indeterminada	Cadrado. Dobrado.	Apuntada. Aplanada.	Cadrada
RF-04/502/3141	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Dobrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada
RF-04/502/3198	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Dobrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada
RF-04/502/3326	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada
RF-04/502/4000	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado. Seccionado.	Ausente.	Indeterminada
RF-04/502/3281	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Lixeiramente dobrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/2028	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia abundante de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3105	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/502/3106	CRAVO	FERRO	Ovalada-redondeada. Plana.	Cadrado.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/502/2107	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3090	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Lixeiramente dobrado.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/502/3174	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Lixeiramente	Ausente	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3122	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Dobrado polo centro.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2100	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Seccionado.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/502/2049	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Pseudo-cadrada.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3341	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana. Presenta costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2033	CRAVO	FERRO	Redondeada.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastda.	Cadrada.
RF-04/502/3347	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3242	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/2064	CRAVO	FERRO	Indeterminada. Presencia de costra de óxido.	Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3303	CRAVO	FERRO	Redondeada. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Presencia abundante de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3113	CRAVO	FERRO	Cadrada.	Rectangular-plano.	Apuntada. Aplanada.	Rectangular.
RF-04/502/3040	CRAVO	FERRO	Redondeada. Presencia abundante de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Apuntada. Triangular.	Cadrado.
RF-04/502/4004	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada. Presencia abundante de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3192	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3172	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2123	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3044	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo cara a punta. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/4003	CRAVO	FERRO	Pseudo-cadrada.	Cadrado. Presencia de	Afiada. Triangular.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3438	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Circular por deformacións de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/2130	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redondeada.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3092	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/2048	CRAVO	FERRO	Ovalada-redondeada.	Cadrado.	Afiada. Dobrada.	Cadrada.
RF-04/502/3335	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redondeada.	Indeterminado por deformacións do óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/3186	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Indeterminado por deformacións do óxido.	Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3430	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado. Curvo.		Indeterminada.
RF-04/502/3150	CRAVO	FERRO	Cadrada.	Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3128	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3376	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado por deformacións de óxido.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/502/3387	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3240	CRAVO	FERRO	Redondeada. Plana.	Cadrado. Dobrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3209	CRAVO	FERRO	Cadrada.	Cadrado. Dobrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3054	CRAVO	FERRO	Redondeada.	Indeterminado por deformacións de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/2067	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado. Dobrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3312	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3292	CRAVO	FERRO	Redonda.	Indeterminado por deformacións de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3087	CRAVO	FERRO	Redondeada. Plana.	Cadrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/2062	CRAVO	FERRO	Redondeada. Plana.	Cadrado. Lixeiramente dobrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3170	CRAVO	FERRO	Redondeada. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado. Lixeiramente dobrado cara a punta.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3372	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado.	Triangular. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3135	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3188	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Ovalada- redondeada.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3158	CRAVO	FERRO	Redonda.	Cadrado. Dobrado. Presencia abundante de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/4025	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Dobrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3271	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Indeterminado por deformacións de óxido.	Ausente.	Ideterminada.
RF-04/502/3412	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada por deformacións de óxido.	Cadrado. Dobrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3119	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redondeada. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Circular por deformacións de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/3254	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrangular.	Roma. Desgastada.	Cadrangular.
RF-04/502/2095	CRAVO	FERRO	Pseudo-cadrada.	Cadrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3282	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Circular por deformacións de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/3084	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Dobrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3109	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Dobrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/2037	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Dobrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular. Lixeiramente dobrada.	Cadrada.
RF-04/502/2357	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Dobrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2055	CRAVO	FERRO	Cadrada.	Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3489	CABEZA DE CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.			
RF-04/502/3466	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/2059	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Circular por deformacións de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/2060	CRAVO	FERRO	Pseudo- cadrada.	Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3161	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Pseudo- redonda. Plana.	Indeterminado por deformacións de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/2112	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/2088	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3037	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3293	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrangular.	Ausente	Rectangular.
RF-04/502/3288	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Seccionado.	Ausente	Cadrada.
RF-04/502/3333	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Circular por deformacións de óxido.	Afiada. Triangular.	Indeterminada.
RF-04/502/3108	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/2031	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de	Afiada. Triangular.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3142	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	costra de óxido. Cadrado. Presencia abundante de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3179	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia abundante de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/4011	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Dobrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3222	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/4015	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3273	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/4018	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3398	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado por deformacións de óxido.	Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/502/3255	ESPIGO DE CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3112	CRAVO	FERRO	Pseudo-cadrada.	Cadrado. Dobrado en L.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3394	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado. Dobrado dúas veces.		Cadrada.
RF-04/502/2096	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/3411	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/2078	CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3465	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada.	Indeterminada por	Ausente.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3318	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	deformacións de óxido. Cadrado. Lixeiramente dobrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3407	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Indeterminado por deformacións de óxido.		Indeterminada.
RF-04/502/3263	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada por deformacións de óxido. Moita costra de óxido.	Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/3334	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/502/2084	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Ausete.	Cadrada.
RF-04/502/3052	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado.	Afiada.	Cadrada.
RF-04/502/3388	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Dobrado no centro.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3321	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/4010	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Dobrado o cara a punta. Presencia de costra de óxido.	Triangular. Torcida.	Cadrada.
RF-04/502/2171	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado por deformacións de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3325	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3342	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Indeterminada por deformacións de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/3386	ESPIGO DE	FERRO		Circular por	Roma.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

	CRAVO			deformacións de óxido.	Desgastada.	
RF-04/502/2173	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado por deformacións de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3414	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado por deformacións de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3283	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3432	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Triangular. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3417	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3164	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3195	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redondeada. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Ausente	Cadrada.
RF-04/502/3406	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada.	Circular por deformacións de óxido.	Ausente	Cadrada.
RF-04/502/3068	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Circular por deformacións de óxido.	Ausente	Indeterminada.
RF-04/502/2057	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3231	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Indeterminado. Dobrado na parte central. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3500	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3079	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana. Presencia de	Cadrado. Presencia de	Afiada. Triangular.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3140	CRAVO	FERRO	Redondeada. Plana.	Cadrado.Lixeira ment e dobrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/2098	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado.Lixeira ment e dobrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3486	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Circular por deformacións de óxido.		Indeterminada.
RF-04/502/3362	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/3499	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado. Presencia de costra de óxido.		Cadrada.
RF-04/502/3137	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Circular con costra de óxido.	Indeterminado. Dobrado. Presencia de costra de óxido.		Indeterminada.
RF-04/502/3039	CRAVO	FERRO	Circular. Plana.	Cadrangular. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3260	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Apuntada.	Cadrada.
RF-04/502/3428	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminada. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/2129	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada. Deformacións por óxido.	Cadrangular. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3339	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada. Deformacións por óxido.	Cadrangular. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3050	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrangular. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/4006	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrangular. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3074	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Indeterminada.
RF-04/502/3134	CRAVO	FERRO	Indeterminada.	Indeterminado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3284	CRAVO	FERRO	Rectangular. Plana.	Cadrangular. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/4008	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Ovalada- redondeada. Plana.	Cadrangular. Presencia de costra de óxido.	Ausente.	Cadrada.
RF-04/502/3377	ESPIGO DE CRAVO SEN	FERRO		Indeterminado. Presencia de	Ausente.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/4005	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Dobrado.		Cadrada.
RF-04/502/3251	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/3301	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Indeterminado por deformacións de óxido.	Triangular. Apuntada.	Indeterminada.
RF-04/502/3350	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3287	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Indeterminado por deformacións.		Indeterminada.
RF-04/502/4009	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Indeterminado por deformacións.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/2084	CABEZA DE CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.			
RF-04/502/3124	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrangular. Dobrado.	Apuntada. Desgastada.	Cadrangular.
RF-04/502/3077	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrangular. Dobrado.	Apuntada. Desgastada.	Cadrangular.
RF-04/502/4016	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3423	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Indeterminado por deformacións de óxido.		Indeterminada.
RF-04/502/3313	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Dobrado cara a punta. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3156	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Dobrado cara a punta. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3401	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Indeterminado por deformacións de óxido.	Roma. Desgastada.	Indeterminada.
RF-04/502/3399	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Indeterminado por deformacións de óxido.		Indeterminada.
RF-04/502/3445	CABEZA DE CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.			
RF-04/502/3194	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrangular. Lixeiramente curvo.	Roma. Desgastada.	Cadrangular.
RF-04/502/2030	CRAVO	FERRO	Redondeada. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3102	CRAVO	FERRO	Redondeada. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3115	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/2077	CRAVO	FERRO	Cadrada. Plana.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3330	CRAVO	FERRO	Redonda.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3413	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado. Presencia de costra de óxido.		Cadrada.
RF-04/502/3327	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular.	Cadrado. Lixeiramente curvo.		Cadrada.
RF-04/502/3328	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Indeterminado por deformacións de óxido.	Apuntada. Triangular.	Indeterminada.
RF-04/502/3076	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Plana.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.		Cadrada.
RF-04/502/3426	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado. Presencia de costra de óxido.		Indeterminada.
RF-04/502/3429	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado. Curvo cara a punta.		Cadrada.
RF-04/502/3362	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Cadrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/2041	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redondeada.	Cadrado. Dobrado.		Cadrada.
RF-04/502/2090	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Rectangular.	Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/2124	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada.	Cadrado. Presencia de costra de óxido.		Cadrada.
RF-04/502/3210	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado. Lixeiramente curvo. Presencia de costra de óxido.	Apuntada. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3431	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Circular posiblemente por	Apuntada. Desgastada.	Indeterminada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/2115	CRAVO	FERRO	Cadrada.	deformacións óxido. Presencia de costra de óxido. Cadrado. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3232	CRAVO	FERRO	Redonda. Semiesférica. Da súa parte cóncava sae o vástago ou espigo.	Cadrado. Dobrado en L. Presencia de costra de óxido.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/2063	CRAVO	FERRO	Redonda.	Cadrado.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3236	CRAVO	FERRO	Redonda. Plana. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Lixeiramente dobrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
RF-04/502/3159	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redonda. Presencia de costra de óxido.	Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/3464	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Presencia de costra de óxido.	Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/3442	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado. Presencia de costra de óxido.		Cadrada.
RF-04/502/3354	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado. Presencia de costra de óxido.		Cadrada.
RF-04/502/3468	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Cadrada. Plana.	Indeterminado por deformacións de óxido.		Indeterminada.
RF-04/502/3261	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Indeterminada por deformacións de óxido.	Indeterminado por deformacións de óxido.		Indeterminada.
RF-04/502/3498	ESPIGO DE CRAVO SEN PUNTA	FERRO		Cadrado.		Cadrada.
RF-04/502/3332	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redondeada. Presencia de costra de óxido.	Indeterminado por deformacións de óxido.		Indeterminada.
RF-04/502/3304	CRAVO	FERRO	Redondeada. Plana.	Cadrada.	Roma. Desgastada.	Cadrada.
RF-04/502/3452	ESPIGO DE CRAVO	FERRO		Circular, posiblemente por deformacións de óxido.		Indeterminada.
RF-04/502/3084	CRAVO SEN PUNTA	FERRO	Redondeada. Plana. Presencia de	Cadrado.		Cadrada.

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/3343	CRAVO	FERRO	costra de óxido. Cadrada. Presencia de costra de óxido.	Cadrado. Lixeiramente dobrado.	Afiada. Triangular.	Cadrada.
----------------	-------	-------	--	--------------------------------------	------------------------	----------

MEMORIA

METAIS

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

SIGLA	NOME	MATERIAL	DIMENSIONES	DESCRIPCION	PESO
RF-04/538/2669	AGULLA PEQUENA	BRONCE	Largo: 4,8; Ancho: 0,1; Diámetro cabeza: 0,5	Agulla de tamaño moi pequeno. Destinada para uso persoal- ornamental. Conta con cabeza, espigo e punta. A cabeza é circular e está seccionada, polo que tan só se observa á metade, amósase vadeira, polo que deducimos á cabeza orixinal non era maciza.	0,19gr
RF-04/502/4159	AGULLA	BRONCE	Longo: 5,5 Diámetro cabeza: 0,3 Diámetro corpo: 0,1	Agulla elaborada en bronce, de cabeza circular, espigo recto e punta afiada. De cor verdoso. Adorno persoal.	0,38gr
RF-04/507/2796	APLIQUE CON ENGANCHE	BRONCE	Longo: 2,9 Ancho vieira: 1,6 Enganche: longo: 1,2; grosor: 0,4	Aplicue elaborado en bronce. Trátase dunha vieira que amosa enganche superior circular. A superficie exterior amosa marcas leves en positivo de estriado-decoración da vieira. A superficie interior amosa marcas en negativo de estriado (propio do debuxo da	4,93gr
RF-04/418/2797	INDETERMINAD O	BRONCE	Longo: 1,9 Ancho: 1,5 Grosor: 0,7	Aplicue indeterminado. Elaborado en bronce.	1,3gr
RF-04/507/2795	BOTÓN	BRONCE	Diámetro cabeza: 1,8 Grosor: 0,7 Enganche: longo: 0,5; diámetro: 0,3	Botón circular de cabeza abombada. Amosa arrinque de enganche.	3,82gr
RF-04/502/2357	GANCHIÑO	BRONCE	Longo: 7,6 Espesor: 0,3	Ganchiño en forma de 9, de sección rectangular -aplanada. Elaborado en bronce. Cor verdoso. Uso indeterminado.	6,06gr
RF-04/489/2379	BOTÓN	BRONCE	0,8x0,8 x 0,5 longo arrinque	Cabeza de botón cos aspecto de flor de catro pétalos. Amosa arrinque de enganche.	0,75gr
RF-04/521/2384, 2385, 2386	FOLLAS DE COITELO	BRONCE	3,2 e 2,5 respec.x l m.m. de espesor	Conxunto de tres láminas de bronce de sección rectangular-aplanada e que casan entre elas. Probablemente forme parte das follas dun coitelo ou utensilio similar. Realizadas a molde. Cor verdoso.	0,86; 0,84; 0,53 respectivamente
RF-04/489/2383	BOTÓN	BRONCE	0,8x0,7x0,7 longo arrinque	Botón con forma de vieira (venera). En cor verde. Amosa arrinque de enganche.	0,80gr
RF-04/502/2019	APLIQUE-PRACA	BRONCE	1,5x1 m.m. espesor	Praca de bronce se sección rectangular-aplanada. Seccionada en dous fragmentos. Cor verdoso.	0,16gr (dous fragmentos)

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF- 04/489/2381	ARO	BRONCE	2,5 diámetro x 0,5 grosor	Aro de gran grosor. Biselado. Conta con bastante peso polo que probablemente esté composto parcialmente por chumbo. De cor amarronado. Uso: indeterminado até o momento. Quizáis poida formar parte da boca dunha botella, dun adorno mobiliario, etc.	8,86gr
RF- 04/502/2324	BOTÓN	BRONCE	1,5 diámetro x 0,6 de longo o arrinque	Botón circular plano. Elaborado en ferro, cor amarronado. Amosa arrinque de enganche.	2,14gr
RF- 04/502/2018	AGULLA	BRONCE	Longo: 4,1 Diámetro cabeza: 0,3 Diámetro corpo: 0,1	Agulla elaborada en bronce, de cabeza circular, espigo recto e punta afiada. De cor verdoso. Adorno persoal.	0,30gr
RF- 04/502/2325	BOTÓN	BRONCE	2,2 diámetro x 0,5 longo arrinque	Botón circular, abombado, elaborado en ferro. De cor amarronado e con arrinque de enganche.	8,74gr
RF- 04/489/2380	BOTÓN	BRONCE	1,2 diámetro	Cabeza circular de botón. Elaborada en ferro. Arrinque seccionado. Cor amarronado.	1,51gr
RF- 04/502/2302	ANEL?	BRONCE	Diámetro: 2 Grosor: 0,4 Espesor: 0,2	Arete indeterminado até o momento. Barállase a posibilidade de que sexa un anel. Conta con decoración incisa a modo de liñas pequenas en disposición oblicua. Elaborado en bronce, cor verdoso.	1,87gr
RF- 04/502/2314	APLIQUE	FERRO	2 longo, 1 para cada aro de diámetro	Aplique elaborado en ferro. Composto de dous aros ovalados unidos entre si. Cor amarronado. Uso indeterminado: posible adorno mobiliario ou similar.	1,23gr
RF- 04/502/2016	AGULLA	BRONCE	11 longo, 0,5 diámetro cabeza	Agulla elaborada en bronce, de cabeza circular, espigo recto e punta afiada. De cor verdoso. Adorno persoal. Dobrada en L.	1,18gr
RF- 04/502/2015	APLIQUE ANTROPOMORF O	BRONCE	11,5x1,6x0,4 Cola: 4,5x0,5x0,4 (do total)	Aplique antropomorfo. Animal non identificado até o momento, o que está claro e que resulta ser un animal acuático ou reptil. Conta con decoración grabada-incisa a modo de corpo escamado. Conta con cabeza composta de ollos, boca, nariz e orellas. Corpo a Fibela pequena elaborada en ferro. Conta con agulla que sae dun extremo distal. Sección circular. Cor amarronado. Uso ornamental.	23,11gr
RF- 04/502/2329	FIBELA	FERRO	3x2,5x2		4,89gr a argola; 1,28gr a agulla
RF- 04/502/2348	CHAVE	FERRO	Longo: 6,5 Diámetro cabeza: 2,3 Grosor aro cabeza: 0,8 Corpo: 1,2x0,9 Dentes: 1,9x1,8	Chave elaborada en ferro. Conta con cabeza circular de sección circular. Corpo circular lixeiramente aplanado. Conta con tres dentes que fan as veces de chave. Cor amarronado. Chave probablemente pertencente a unha porta.	26,37gr
RF- 04/502/2350	FIBELA	FERRO	5x4,5 3,5 longo agulla	Fibela cadrada de sección cadrada. Elaborada en ferro. Cor amarronado. Uso ornamental.	19,13gr
RF-	FIBELA	FERRO	6,5x4,2	Fibela elaborada en ferro, de cor marrón. Pseudo circular, agás pola parte recta da que	40,70gr

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

04/502/2349		2 longo agulla	sobresá a agulla. Sección rectangular.	
RF- 04/502/2351	FIBELA	5x4	Fibela elaborada en ferro de morfoloxía pseudo-circular, agás no extremo recto de onde sobresá a agulla. Sección rectangular.	30,32gr
RF- 04/502/2311	BOTÓN/APLIQUE	BRONCE	1,5x1,5x0,2	0,80gr
RF- 04/502/2312	APLIQUE	BRONCE	2 longo, 1 diámetro para cada aro	3,55gr
RF- 04/502/2023	FIBELA CON CADEA	FERRO	11 longo, 4 diámetro aro x 0,5 grosor	59,90gr
RF- 04/502/2022	CHAVE	FERRO	6x2,5 dentes e 3,5 cabeza, x 1,4 corpo	14,39gr
RF- 04/502/2020	ARO	FERRO	2 diámetro x 0,5 grosor e 2m.m espesor	5,89gr
RF- 04/502/2308	AGULLA-CORPO	BRONCE	Longo: 5,4 Diámetro corpo: 0,1	0,21gr
RF- 04/502/2309	AGULLA-CORPO	BRONCE	Longo: 5,3 Diámetro corpo: 0,1	0,41gr
RF- 04/502/2306	AGULLA-CORPO	BRONCE	Longo: 2,2 Diámetro corpo: 0,2	0,14gr
RF- 04/502/2305	AGULLA-CORPO	BRONCE	Longo: 3,6 Diámetro corpo: 0,3	0,48gr
RF- 04/502/2307	AGULLA-CORPO	BRONCE	Longo: 4,4 Diámetro corpo: 0,1	0,24
RF- 04/502/2310	AGULLA-PUNTA	BRONCE	Longo: 2,8 Diámetro: 0,1	0,15gr
RF- 04/502/2330	TIRA/PRACA	BRONCE	Longo: 1,8 Ancho: 0,2	0,04gr

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/2315	APLIQUE	BRONCE	Longo: 2,9 Ancho: 0,7 Espesor: 0,3	Aplique de bronce de cor verdoso. Sección rectangular-aplanada. Ten forma de diminuta asiña. Uso indeterminado.	2,75gr
RF-04/502/2360	AGULLA	BRONCE	Longo: 7,7 Diámetro cabeza: 0,6 Diámetro corpo: 0,1	Agulla elaborada en bronce, de cabeza circular, espigo recto e punta afiada. De cor verdoso. Adorno persoal.	0,65gr
RF-04/502/2347	AGULLA-CORPO E PUNTA	BRONCE	Longo: 10,1 Diámetro corpo: 0,1	Fragmento de corpo de agulla e punta afiada. Sección circular. Valeira. Cor verdoso.	0,45gr
RF-04/502/2346	AGULLA	BRONCE	Longo: 11,4 Diámetro cabeza: 0,6 Diámetro corpo: 0,1	Agulla elaborada en bronce, de cabeza circular, espigo recto e punta afiada. De cor verdoso. Adorno persoal.	1,19gr
RF-04/502/2359	AGULLA-CORPO	BRONCE	Longo: 8,4 Diámetro corpo: 0,1	Fragmento de corpo de agulla. Sección circular. Valeira. Cor verdoso.	0,78gr
RF-04/502/2345	AGULLA PEQUENA	BRONCE	Longo: 2,5 Diámetro cabeza: 0,5 Diámetro corpo: 0,1	Fragmento de corpo de agulla. Sección circular. Valeira. Cor verdoso.	0,24gr
RF-04/502/2344	AGULLA-CORPO E PUNTA	BRONCE	Longo: 8,9 Diámetro corpo: 0,1	Fragmento de corpo de agulla e punta afiada. Sección circular. Valeira. Cor verdoso.	0,47gr
RF-04/481/2391	FIBELA	FERRO	9x5,7x0,5	Fibela elaborada en ferro, cor amarronado. Morfoloxía cadrada. Sección cadrada. Non ten agulla.	51,70gr
RF-04/457/2217	FIBELA	FERRO	3,8x3x0,5	Fibela circular sen agulla elaborada en ferro e de cor amarronado. De tamaño moi pequeno.	8,47gr
RF-04/516/2768	POSIBLE BOTÓN	FERRO	2 diámetro e 1 longo arrinque	Posible botón de morfoloxía circular, elaborado en ferro. Amosa arrinque de enganche.	10,31gr

MEMORIA

NUMISMAS

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

SIGLA	SECTOR	ANVERSO	L.A.	DESC.ANV.	L.R.	MOD.	P.	PSC.	M.	TIP.	NOME	CRONO	CECA
RF-04/457/2184	27-37	Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con catro roeles visibéis. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	+ENRI [...].JEX:CASTE	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis roeles. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	+ENRICVS:[...] EGIO:	2,4 cm	1,33 gr.	12-?	VE	BRANCA DE VELLÓN DE ENRIQUE III	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	Posible variante Burgos por tipo de lenda.
RF-04/502/2012	25-26/35-36	Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis cruces. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular. Marca de ceca : debaixo do castelo e dentro de lóbulos.	+ENRICVS:DE I:GRACIA	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis cruces. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	+ENRICVS:DE I:GRACIA	2,4 cm	1,77 gr.	12-12	VE	BRANCA DE VELLÓN DE ENRIQUE III	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	Cuenca. Marca de ceca : cunco, debaixo do castelo.
RF-04/502/2009	25-26/35-36	Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis cruces. Todo elo dentro de gráfila de puntos	+ [...]NRIC[...] : DEI:GRACIA:	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis cruces. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	+ENRICVS:DE I:GRACIA:REX :	2,4 cm	1,40 gr.	12-6	VE	BRANCA DE VELLÓN DE ENRIQUE III	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	Posible T de Tolletum (Toledo)

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF- 04/502/2010	25-26/35- 36	Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis lóbulo con seis roetes. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular. Marca de ceca debaixo do castelo e dentro de lóbulo.	[...].RICVS[...]:R EX:C[...]	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulo con seis roetes. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	+ENRICVS:RE X:LEGIONIS	2,5 cm	1,84 gr.	12-6	VE	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	Posible S de Sevilla.
RF- 04/502/2005	25-26/35- 36	Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis lóbulo con seis cruces. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular. Marca de ceca debaixo do castelo e dentro de lóbulo.	[...].NRICVS[...]: DEI:[...]	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulo con seis cruces. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	[...].CVS:DEI:G RACIA	2,2 cm	1,99 gr.	12-6	VE	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	Cuenca. Marca de ceca : cunco, debaixo do castelo.
RF- 04/502/2008	25-26/35- 36	Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis	[...].VS:REX:CA S[...]:	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulo con seis	[...].R[...].GRACI [...]	2,3 cm	2,21 gr.	12-12	VE	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	Coruña. Marca de ceca: venera

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF- 04/502/2001	25-26/35- 36	lóbulo con seis puntos. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular. Marca de ceca debaixo do castelo e dentro de lóbulos.	roes. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	+ENRICVS:DE I:GRACIA:R	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis cruces. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	+ENRICVS:DE I:GRACIA:REX	2,4 cm	1,95 gr.	12-3	VE	BRANCA DE VELLÓN DE ENRIQUE III	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	Tolletu m. Marca de ceca: T (Toledo) debaixo do castelo.	(vieira) debaixo do castelo.
RF- 04/502/2002	25-26/35- 36	Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis cruces. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular. Marca de ceca debaixo do castelo e dentro de lóbulos.	+ENRICVS:DE I:GRACIA:REX X	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis roes. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	+ENRICVS:DE I:GRACIA:REX	2,3 cm	1,18 gr.	12-6	VE	BRANCA DE VELLÓN DE ENRIQUE III	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	Intúese marca de ceca pero esta é ilexible. Amósas e en liñas de lóbulos inferiores.		

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF- 04/502/2011	25-26/35- 36	inferiores. Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis lóbulo con seis roeles. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular. Marca de ceca debaixo do castelo e dentro de lóbulos.	+EN[...]CVS:R EX:CASTE	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulo con seis roeles. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	ENRICVS:REX :LEGIONI	2,4 cm	1,61 gr.	12-6	VE	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	Sevilla. Marca de ceca: S, debaixo do castelo.
RF- 04/502/2006	25-26/35- 36	Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis lóbulo con seis roeles. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular. Marca de ceca debaixo do castelo e dentro de lóbulos.	+ENRICVS:RE[...X:[...]	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulo con seis roeles. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	+ENRI[...]X:[...]	2,4 cm	1,77 gr.	12-12	VE	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	Sevilla. Marca de ceca: S, debaixo do castelo.
RF- 04/502/2186	27-37	Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis lóbulo con seis puntos. Todo elo dentro de gráfila de puntos	ILEXIBLE	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulo con seis puntos. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	[...]IO[...]E[...]E[...]	2,4 cm	1,45 gr.	12-12	VE	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	ILEXIB LE

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF- 04/502/2185	27-37	Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis roeles. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	[...]REX:CA	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis roeles. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	+ENR[...]X:[...]E G[...]S	1,44 gr.	12-12	VE	BRANCA DE VELLÓN DE ENRIQUE III	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	ILEXIB LE
RF- 04/502/2004	25-26/35-36	Castelo de tres torres almenado dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis cruces. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	+ENRJCVS:DE I:GRACIA:REX	León rampante dentro de gráfila lobular de seis lóbulos con seis cruces. Todo elo dentro de gráfila de puntos circular.	[...]JENRICVS:D EI:GRACIA:RE X	1,59 gr.	12-6	VE	BRANCA DE VELLÓN DE ENRIQUE III	BRANCA DE VELLÓN DE HENRIQUE III	1390-1406	ILEXIB LE
RF- 04/502/2014	27-37	Castelo de tres torres dentro de gráfila dobre cadrada (unha lisa e outra a base de puntos). Ceca debaixo do castelo e dentro	ILEXIBLE	León rampante dentro de gráfila dobre cadrada (unha lisa e outra a base de puntos). Posible B baixo león (como	B+[...]JEGIONI[...]	0,73 gr.	12-3	VE	ÓBOLO DE VELLÓN DE AFONSO XI	ÓBOLO DE VELLÓN DE AFONSO XI	1312-1350	Burgos. Marca de ceca B, baixo castelo e posible mente tamén

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

	de gráfila.	dobre marca de ceca).						debaixo do león.
RF-04/502/2667	36-46 Castelo de tres torres dentro de gráfila dobre cadrada. Castelo apenas visible.	°EXD°[...]IO°[...]	[...]EX[...]R[...]I °[...]	1,75cm	0,77 gr.	?	VE NOVEN DE VELLÓN DE HENRIQUE III NOVEN DE VELLÓN DE HENRIQUE II	1369-1379
RF-04/502/2293	27-37 Castelo de tres torres dentro de gráfila dobre cadrada. Catro roeles nas esquinas da gráfila cadrada. Marcas de ceca baixo castelo e dentro de gráfila.	+E°NRIC°VSR C[...]°[...]	+R°EXD°EIG°R AC°1	1,8cm	0,65g r.	12-12	VE NOVEN DE VELLÓN DE HENRIQUE II NOVEN DE VELLÓN DE HENRIQUE II	1369-1379 Burgos. Marca de ceca B, baixo castelo.
RF-04/502/2336	36-46 Busto de Sancho IV coroado á esquerda e rompendo a lenda.	ILEXIBLE	ILEXIBLE	1,9cm	0,64g r.	12-3	VE CORNADO DE VELLÓN DE SANCHE IV CORNADO DE VELLÓN DE SANCHE IV.	1284-1295 ILEXIBLE

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF- 04/502/2003	25-26/35- 36	Busto de Xoán I coroadado á esquerda e rompendo a lenda.	Castelo de tres torres con vástago central rompendo a lenda con cruz en parte superior. Marca de ceca baixo castelo e os lados do vástago.	+CASTELLEºE LEGIONI	1,9cm	0,72g r.	12-3	VE VELLÓN DE XOÁNI	CORNADO DE VELLÓN DE XOÁNI DE CASTELA.	1379-1390	Burgos. Marca de ceca B, baixo castelo. Variante Burgos con marca B e V ós lados do vástago central.
RF- 04/502/2007	25-26/35- 36	Busto de Xoán I coroadado á esquerda e rompendo a lenda.	Castelo de tres torres con vástago central rompendo a lenda con cruz en parte superior. Marca de ceca baixo castelo e os lados do vástago.	+REX-CASTE: LLE	1,9cm	0,61g r.	12-9	VE VELLÓN DE XOÁNI	CORNADO DE VELLÓN DE XOÁNI DE CASTELA.	1379-1390	Sevilla. Marca de ceca S, baixo castelo. Variante Sevilla con 2 flores ós lados do vástago central.
RF- 04/502/2303	36-46	Busto de Xoán I coroadado á esquerda e	Castelo de tres torres con vástago central	ILEXIBLE	1,8cm	0,62g r.	12-9	VE VELLÓN DE XOÁNI	CORNADO DE VELLÓN DE XOÁNI DE	1379-1390	Só se ve marca de S enriba

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF- 04/502/2299	36-46	rompendo a lenda.	rompendo a lenda con cruz en parte superior. Marca de ceca baixo castelo ilexible e os lados do vástago (unha delas ilexible).	ILEXIBLE	1,9cm	0,54g r.	12-9	VE	CORNADO DE VELLÓN DE XOANI	CORNADO DE VELLÓN DE XOANI DE CASTELA.	Burgos. Marca de ceca B, baixo castelo e B e V ós lados do vástago central.	de torre esquerda
		Busto de Xoán I coroado á esquerda e rompendo a lenda.	Castelo de tres torres con vástago central rompendo a lenda con cruz en parte superior. Marca de ceca baixo castelo e ós lados do vástago central.									
RF- 04/502/2294	27-37	rompendo a lenda.	rompendo a lenda con cruz en parte superior. Marca de ceca baixo castelo e ós lados do vástago central.	ILEXIBLE	2cm		12-12	VE	CRUZADO DE VELLÓN DE HENRIQUE II	CRUZADO DE VELLÓN DE HENRIQUE II	Coruña. Marca de ceca: venera (vieira), diante do busto	
		Busto de Henrique II coroado á esquerda dentro de gráfila circular. Marca de ceca	Cruz latina rompendo gráfila circular na que se inclúe. Catro cuartelados nos que se inclúen	[...]JENR[...]								

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

		dianite do busto.		catro letras: E N R I						(á esquerda).	
RF- 04/502/2000	25-26/35- 36	Cindo quinas en cruz dentro de cercadura dobre cuadrilobulada.	+ [...]RS:DEI:[...]];	"Y" coroado dentro de gráfila círcular e rodeada de doble lenda. Marca de ceca en parte inferior esquerda .	Interior:*EDIT* [...]RVM[...]*E TERIS//Exterior : [...]RVM*QUI* [...]	2,8cm	12-12	VE REAL DE VELLÓN DE XOÁN I DE PORTUGAL	REAL DE VELLÓN DE XOÁN I DE PORTUGAL	1357-1433	Lisboa. Marca de ceca L, en parte inferior esquerda .
RF- 04/462/4037		Escudo portugués clásico, con chefe plano e cinco quinas de puntos en cruz. Catro castelos cantoados.		Castelo de tres torres posiblemente bañado polo mar.	[...]DOMINUS[...] .]			VE CEITÍ DE AFONSO V DE PORTUGAL	CEITÍ DE AFONSO V DE PORTUGAL.	1438-1481	Indeterm inada.
RF- 04/427/2296	35	Castelo dentro de gráfila lobular de seis lóbulos.	ILEXIBLE	Sen identificar. Ilexible.	[...]R[...]S[...]	3cm	3,52g ? r.	VE CUARTO DE HENRIQUE IV	CUARTO DE VELLÓN DE HENRIQUE IV	1454-1474	ILEXIB LE. Acuña en 1461.
RF- 04/502/2013	25-26/35- 36	Castelo de tres torres almenadas dentro de gráfila	[...]AS[...]	León dentro de gráfila de puntos circular.	[...]VS[...]	1,9cm	0,63g r	VE POSIBLE NOVEN DE HENRIQUE III	POSIBLE NOVEN DE HENRIQUE III	1390-1406	Burgos. Marca de ceca

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/502/2668	36-46	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	1,9cm	0,55g	VE.	ILEXIBLE	?
RF-04/489/2335	44-45	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	1,6 x 0,8cm	0,39g	VE.	ILEXIBLE FRAGMENT.	
RF-04/489/2666	44-45	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	1,5 o maior e menor	0,28g	VE.	ILEXIBLE FRAGMENT.	
RF-04/489/2300	36-46	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	1,5 o maior e menor	0,12g	VE.	ILEXIBLE FRAGMENT.	
RF-04/502/2333	36-46	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	1,5 o maior e menor	0,15g	VE.	ILEXIBLE FRAGMENT.	
RF-04/502/2333	36-46	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	1,5 o maior e menor	0,01g	VE.	ILEXIBLE FRAGMENT.	
RF-04/536/4040	34-35	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	1,4 o maior e menor	0,03g	VE.	ILEXIBLE FRAGMENT.	
RF-04/502/2297	36-46	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	1,8cm	0,59g	VE.	ILEXIBLE FRAGMENT.	
RF-04/413/2295		ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	1,8cm	1,79g	VE.	ILEXIBLE FRAGMENT.	?
RF-04/413/2301		ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	ILEXIBLE	1,5cm	0,50g	VE.	ILEXIBLE	?

MEMORIA

LÍTICOS

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

SIGLA	NOME	MATERIAL	DIMENSIONES	CARACTERÍSTICAS	COR	TEC. CONS.	CONSERV.
RF-04/416/4073	FUSTE	GRANITO		FRAGMENTO DE FUSTE SECCIONADO A METADE. AMOSA EXTREMO TRABALLADO E OUTRO DISTAL SECCIONADO. FACE ABOMBADA E OUTRA SECCIONADA E IRREGULAR. SEMICIRCULAR. ELABORADA EN GRANITO DE GRAO MEDIO. PEDRA DE ESQUISTO. INDETERMINADA.	GRIS	TALLA. PULIDO	REGULAR.
RF-04/521/4103	PEDRA	ESQUISTO	30CM DE CIRCUNFERENCIA		GRIS		REGULAR
RF-04/521/4104	PROXECTIL	GRANITO	40 CM DE CIRCUNFERENCIA	BOLAÑO CIRCULAR SECCIONADO PUNTUALMENTE NUN EXTREMO. AMOSA RESTOS DE PULIDO E TRABALLADO. O RESTO DA PEZA AMÓSASE DE SUPERFICIE IRREGULAR. PRESENCIA ABUNDANTE DE MICA QUE LLE APORTA ASPECTO BRILANTE.	ROSÁCEO	TALLA. PULIDO	BOA
RF-04/502/4087	PROXECTIL	GRANITO	27 CM DE CIRCUNFERENCIA	BOLAÑO PEQUEÑO, PSEUDO-CIRCULAR. RESTOS DE PASTA CERÁMICA-TELLA EN COR LARANXA COMO EVIDENCIA DE CONTACTO DE DEPÓSITO OU IMPACTO. EN GRANITO DE GRAO FINO-MEDIO.	AMARELEN TO	TALLA. PULIDO	RREGULAR
RF-04/502/4075	PEDRA	XISTO	6,6x4,3x1,2	FRAGMENTO DE PEDRA EN XISTO. BORDO PULIDO E REDONDEADO. SECCIONADA POLO OUTRO EXTREMO.	GRIS		MALA
RF-04/453/4081	FRAGMENTO DE AFIADOR	ESQUISTO	4,3x1,9x1,3	FRAGMENTO DE POSIBLE AFIADOR. BORDO PULIDO E TRABALLADO. SECCIONADO.	GRIS	PULIDO?	MALA
RF-04/502/4076	PEDRA	XISTO	7,2x4,3x1,7	FRAGMENTO DE PEDRA EN XISTO SECCIONADO NUN EXTREMO. PULIDO.	GRIS		REGULAR
RF-04/481/4085	FICHA DE XOGO	SEIXO	1,9x1,6x0,6	POSIBLE FICHA DE XOGO OVALADA. PULIDA E RODADA.	BRANCO-GRIS	PULIDO	BOA
RF-04/481/4086	FICHA DE XOGO	SEIXO	2,1x1,6x0,9	POSIBLE FICHA DE XOGO DE MORFOLOXÍA OVALADA. PULIDA E RODADA.	CLARO	PULIDO	BOA
RF-04/457/4083	PEDRA	XISTO	3x2,8x0,4	PEDRA DE XISTO. APLANADA E REDONDEADA.	GRIS		REGULAR
RF-04/516/4078	ALISADOR	ESQUISTO	9,5x4,4x3,2	FRAGMENTO DE AFIADOR ELABORADO EN ESQUISTO. PULIDO E TRABALLADO. BORDOS REDONDEADOS E PULIDOS. SECCIONADO E FRACTURADO EN CAPAS /VETAS NUN EXTREMO DISTAL.	GRIS	PULIDO.	BOA
RF-04/516/4082	FRAGMENTO DE ALISADOR?	XISTO	8,4x5,2x2,1	FRAGMENTO DE POSIBLE AFIADOR. AMOSA BORDO PULIDO E RODADO. ESTÁ SECCIONADO A METADE E AMOSA SECCIÓN OVALADA.	GRIS		MALA
RF-04/414/4079	CANTO DE RÍO	SEIXO	3,2x1,3	CANTO RODADO. PULIDO E RODADO.	BRANCO		BOA
RF-04/414/4080	CANTO DE RÍO	SEIXO	2,3x1,3	FRAGMENTO DE CANTO RODADO. SECCIONADO NUN EXTREMO.	MARRÓN		MALA

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/489/4070	FRAGMENTO DE MOLDURA	GRANITO	4,8x2,2	FRAGMENTO DE MOLDURA QUE FORMA PARTE DO CAPITEL ATOPADO. AMOSA REBAIXE REALIZADO A CINCEL, PULIDO E TRABALLADO.	AMARELEN TA CON PINGÜÑAS E PULIDO GRIS	TALLA CINCELADO E PULIDO	REGULAR
RF-04/489/4071	FRAGMENTO DE MOLDURA	GRANITO	4,5x2,1	FRAGMENTO DE MOLDURA PERTENCENTE Ó CAPITEL ATOPADO. AMOSA REBAIXE A BASE DE CINCELADO. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO.	AMARELEN TA	TALLA CINCELADO E PULIDO	REGULAR
RF-04/506/4077	PEDRA	CUARCITA		FRAGMENTO DE PEDRA CUARCÍTICA. SECCIONADA. AMOSA EXTREMO REDONDEADO E PULIDO. APLANADA DE SECCIÓN RECTANGULAR. INDETERMINADA.	MARRÓN-GRIS		REGULAR
RF-04/499/4069	MOLDURA	GRANITO	10x10x5,4	FRAGMENTO DE MOLDURA TALLADA EN VOLUTAS. ADORNO ENROLLADO EN ESPIRAL (VOLUTA).	BRANCA CON PINGÜÑAS NEGRAS	TALLA CINCELADO E PULIDO	REGULAR
RF-04/502/4102	PROXECTIL	GRANITO	40 CM DE CIRCUNFERENCIA	BOLAÑO PEQUENO DE GRANITO DE GRAN GROSQ. PRESENCIA DE MICA DE GRAN TAMAÑO QUE LLE APORTA ASPECTO BRILANTE.	GRIS-BRANCO	TALLA	BOA
RF-04/489/4121	PROXECTIL	GRANITO	12x12x5,6	FRAGMENTO DE BOLAÑO PEQUENO. SECCIONADO Á METADE. FACE ROTA E FRACTURADA E OUTRA REDONDEADA. ELABORADO EN GRANITO DE GRAOFINO-MEDIO.		TALLA	REGULAR
RF-04/416/4097	PROXECTIL	GRANITO	10x10x18 de diámetro	FRAGMENTO DE BOLAÑO SECCIONADO Á METADE. DE GRAN DE MEDIO-FINO GROSOR DE GRANITO. CIRCULAR.	MARRÓN CLARO		
RF-04/427/4099	PROXECTIL	GRANITO	13x13x23 de diámetro	FRAGMENTO DE BOLAÑO PEQUENO SECCIONADO Á METADE DE GRAN GROSQ DE GRANITO. CIRCULAR.	GRIS-BRANCA	TALLA	REGULAR
RF-04/525/4072	MOLDURA	GRANITO	7x5,5x4,5 de ancho	FRAGMENTO DE MOLDURA POSIBLEMENTE PERTENCENTE A UN CAPITEL DE COLUMNA. ADORNO ENROLLADO EN ESPIRAL (VOLUTA). TALLADO E PULIDO, TRABALLADO. MORFOLOXÍA A MODO DE MOLDURAS/VOLUTAS. REALIZADO EN GRANITO DE GRAO FINO.	BRANQUECINO.	TALLA. PULIDO.	BOA
RF-04/416/4098	PROXECTIL	GRANITO	10x14x6,5	FRAGMENTO DE BOLAÑO PEQUENO SECCIONADO POR UNHA FACIE E TAMÉN POLA METADE. DE GRAN GROSQ DE GRANITO, AMOSA MOITA MICA DE GRANDE TAMAÑO APORTANDO ASPECTO BRILANTE.	GRIS-BRANCO	TALLA	REGULAR
RF-04/427/4100	PROXECTIL	GRANITO	14,5x8,5x4	FRAGMENTO DE BOLAÑO PEQUENO. CONTA CON UNHA CARA FRACTURADA, APLANADA. A OUTRA CARA AMOSASE LIXEIRAMENTE ABOMBADA. FRACTURADO Á METADE AMOSANDO MORFOLOXIA DE SEMICÍRCULO.	MARRÓN	TALLA	MALA
RF-04/471/4132	FRAGMENTO DE AFIADOR?	ESQUISTO?	5x2,5x2	FRAGMENTO DE POSIBLE AFIADOR. FRAGMENTO DUN BORDO-ESQUINA, TRABALLADA; PULIDA; SECCIONADA POR UNHA FACE. AMOSA VETEADO DEBIDO Ó ESQUISTO. POLVO	GRIS ESCURO		MALA

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/456/4144	AFIADOR/ALISA DOR	ESQUISTO	8,3x2,8,2 de alto	MICÁCEO QUE LLE APORTA ASPECTO BRILANTE.			
				AFIADOR ELABORADO EN ESQUISTO. AMÓSASE PULIDO E TEN MORFOLOXIA PIRAMIDAL, CONTANDO CON TRES FACES, DÚAS DE IGUAL TAMAÑO E A DA BASE UN POUCO MÁIS ANCHA. POLVO MICÁCEO, ASPECTO BRILANTE.	GRIS ESCURO	PULIDO	BOA
RF-04/502/4147	ALISADOR	ESQUISTO	10,5x7,5x2	FRAGMENTO DE ALISADOR. SUPERFICIES ALISADAS E EXTERNA ABOMBADA.	GRIS	PULIDO	BOA
RF-04/LS/4152	FRAGMENTO DE ALISADOR	ESQUISTO	7,3x5,3x1,4	FRAGMENTO DE POSIBLE ALISADOR. FRAGMENTADO Á METADE ONDE SE OBSERVA ALMA VETEADA, PROPIO DO MATERIAL ESQUISTICO.	GRIS ESCURO		
RF-04/457/4156	PROXECTIL	GRANITO	10x7x5	FRAGMENTO DE 1/4 DE BOLAÑO PEQUEÑO FRAGMENTADO. AMOSA DÚAS FACES SECCIONADAS E IRREGULARES E PARTE RESTANTE ABOMBADA. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO FINO-MEDIO. RESTOS DE PASTA CERÁMICA EN COR LARANXA, PROBABLEMENTE DO CONTACTO CON TELLAS.	AMARELEN TO	TALLA	REGULAR
RF-04/406/4149	PEDRA	?arenisca	12,1x5,3x4,2	PEDRA DE MORFOLOXIA PIRAMIDAL. INDETERMINADA.	GRIS CLARO		REGULAR
RF-04/406/4151	PEDRA INDETERMINAD A	ESQUISTO	3x4x1,6 e 3,7x4,2x1,6	DOUS FRAGMENTOS DE PEDRA EN ESQUISTO. INDETERMINADOS. AMOSAN BORDOS PULIDOS E RODADOS.	GRIS ESCURO		MALA
RF-04/406/4150	PEDRA INDETERMINAD A	ESQUISTO	6,8x4,1x2,1	PEDRA DE ESQUISTO ESTREITADA NUN EXTREMO. POLVO MICÁCEO QUE LLE APORTA ASPECTO BRILANTE.	GRIS ESCURO		REGULAR
RF-04/502/4146	PEDRA	CUARZO		FRAGMENTO DE PEDRA DE CUARZO. AMOSA FACES PULIDAS-RODADAS, SECCIONADA POR DÚAS FACES.	ALARANXA DO- ROSÁCEO		BOA
RF-04/525/4145	CANTO RODADO		9,6x9,3x4,9	CANTO RODADO PSEUDO-CIRCULAR, BORDOS RODADOS E PULIDOS. MATERIAL: GRANITO DE GRAO MEDIO-GROSO.	BRANQUEC INA		
RF-04/457/4155	PROXECTIL	GRANITO	9x9x6,8	FRAGMENTO DE MEDIO BOLAÑO PEQUEÑO. AMOSA FACE SECCIONADA E IRREGULAR E OUTRA ABOMBADA. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO	MARRÓN CLARO	TALLA	REGULAR- MALA
RF-04/NS/4148	POSIBLE MORTEIRO	GRANITO	22x14x7	FRAGMENTO DE POSIBLE MORTEIRO. AMOSA REBAIXE CENTRAL SEMICIRCULAR. PULIDO E TRABALLADO. SUPERFICIE INFERIOR ABOMBADA, SUPERFICIE SUPERIOR TRABALLADA E REBAIXADA. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO FINO-MEDIO.	BRANQUEC INO- ROSADO	TALLA- PULIDO	BOA
RF-04/521/4101	PROXECTIL	GRANITO	12x12x8,4	FRAGMENTO DE BOLAÑO SECCIONADO Á METADE. AMOSA FACE FRAGMENTADA E IRREGULAR E OUTRA ABOMBADA. SEMICIRCULAR. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO GROSO.	AMARELEN TO- BRANQUEC	TALLA	REGULAR

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

	PROXECTIL	GRANITO	8,5x8,5x6,3	FRAGMENTO DE MEDIO BOLAÑO PEQUEÑO. FACE FRACTURADA E IRREGULAR A OUTRA AMOSA ABOMBAMENTO. ELABORADA EN GRANITO DE GRAO MEDIO. AMOSA MOITA MICA, ASPECTO BRILANTE.	INO	AMARELEN TO	TALLA	REGULAR
RF-04/502/4154								
RF-04/427/4056	BASE DE COLUMNA-FUSTE	GRANITO ROSA	15,5x47x14	FRAGMENTO DE BASE DE COLUMNA DECORADO CON MOTIVOS FLORAIS. DECORACIÓN METOPADA: SUCESIÓN DE "ESPECIE" DE CATRO XOGOS DE OVAS EN BAIXO-RELIEVE E DISPOSTAS VERTICALMENTE. CADA XOGO FLORAL ESTÁ SEPARADO POR CATRO LIÑAS ASCENDENTES QUE SE ABREN CARA ARRIBA	ROSADO		TALLA, CINCELADO E PULIDO	BOA
RF-04/NS/4153	PROXECTIL	GRANITO	10,5x10,5x5,8	FRAGMENTO DE BOLAÑO. FRAGMENTADO Á METADE. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO. CONTA CON FACE FRAGMENTADA E IRREGULAR, A OUTRA FACE AMÓSASE ABOMBADA.	MARRÓN CLARO		TALLA	BOA
RF-04/416/4068	TÁBOA DE XOGO/ALQUERQUE DE NUEVE FICHAS.		54x26x14	ALQUERQUE DE NUEVE FICHAS. TÁBOA CON DEBUXO CINCELADO/GRABADO A MODO DE TRES CADRANGULARES DISPOSTOS UN DENTRO DO OUTRO E DE MENOR A MAIOR, COS PUNTOS MEDIOS DOS LADOS UNIDOS E CON UNHA CAZOLETA NO CENTRO. DEBIDO Á SUA APARENCIA SON COÑECIDOS COMO FIGUR	GRISÁCEO		GRABADO	BOA
RF-04/4157	PORTE INFERIOR MUIÑO		41x25	"META", FRAGMENTO DE META OU DE BASE FIXA DUN MUIÑO. PARTE ESTÁTICA DUN MUIÑO ROTATORIO OU XIRATORIO. AMÓSASE CIRCULAR E CONTA CON SAINTE CENTRAL TAMÉN CIRCULAR, ONDE ENCAIXARÍA O CATILUS OU PARTE XIRATORIA E DE FRICCIÓN. EN GRANITO GROSSO.	GRIS		TALLA PULIDO	BOA
RF-04/451/4067	FRAGMENTO CELOSÍA	GRANITO	1,6 TRAMO LONGO,1,5 TRAMO CURTO E 17 ANCHO	FRAGMENTO DE CELOSÍA GÓTICA PERTENCENTE A UN VANO. TEN FORMA EN "L" E PODRÍA FORMAR PARTE DA PARTE BAIXA DO VANO. CASA CAS OUTRAS TRES CELOSÍAS (4064,4065 E 4066). ELABOADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO. AMOSA MOLDURA NUN EXTREMO DEIXANDO RELIEVE NA SUPERFICIE	AMARELEN TO-BRANQUEC INO.		TALLA, CINCELADO , PULIDO.	BOA
RF-04/4059	FRAGMENTO DE FUSTE	GRANITO	30 longo x 52 de circunferencia e 16,5 de diámetro	PARTE INTERMEDIA CILÍNDRICA DUN FUSTE. SECCIÓN CIRCULAR. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO DE COR BRANQUECINO. AMOSA RESTOS ABUNDANTES DE MICA DE GRAN TAMAÑO QUE APORTAN UN ASPECTO BRILANTE Á SUPERFICIE. AMOSA ACABADO EN PULIDO.	BRANQUEC INO		TALLA. PULIDO.	BOA
RF-04/4058	FRAGMENTO DE FUSTE		20 DE LONGO x 45 DE CIRCUNFERENCIA E 52 DE	PARTE INTERMEDIA CILÍNDRICA DUN FUSTE. SECCIÓN CIRCULAR. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO-FINO DE COR ROSÁCEO. AMOSA RESTOS ABUNDANTES DE MICA DE GRAN TAMAÑO QUE APORTAN UN ASPECTO BRILANTE Á	ROSÁCEO		TALLA. PULIDO.	BOA

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

		DÍAMETRO	SUPERFICIE. AMOSA ACABADO EN PULIDO.	
RF-04/417/4066	FRAGMENTO DE CELOSÍA	19x17x	FRAGMENTO DE CELOSÍA PERTENCIENTE A UN VANO. MORFOLOGÍA ACONCAVADA. AMOSA REBAIXES E RELIEVES A MODO DE MOLDURAS NOS EXTREMOS MÁIS ALONGADOS. SUPERFICIES PULIDAS. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO. RESTOS DE POLVO MICACEO QUE LLE APORTA ASPECTO BRILANT	AMARELEN TALLA. CINCELADO E PULIDO. BRANQUECINO
RF-04/416/4062	FRAGMENTO DE GRANITO FUSTE	31 DE LONGO, 47 DE CIRCUNFERENCIA E 25 DE DIÁMETRO	PARTE INTERMEDIA CILÍNDRICA DUN FUSTE. SECCIÓN CIRCULAR. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO DE COR AMARRONADO. AMOSA ACABADO EN PULIDO.	BOA. TALLA. PULIDO.
RF-04/451/4057	LÍTICO DE CIRCULOS CONCENTRICOS	28 DE LONGO, 14 DE ANCHO E 17 DE GROSOR MÁXIMO	FRAGMENTO LÍTICO DE MORFOLOGÍA INFORME. AMOSA FACE TRABALLADA E PULIDA ADEMÁS DE DOUS CIRCULOS CONCENTRICOS CINCELADOS. ELABORADA EN GRANITO DE GRAO FINO-MEDIO EN COR AMARELENTO. POSIBLE MARCA DE CANTEIRO. PEZA INDETERMINADA.	AMARELEN TALLA. CINCELADO E PULIDO. TO
RF-04/427/4061	FRAGMENTO DE GRANITO FUSTE	18 DE LONGO, 52 DE CIRCUNFERENCIA E 16 DE ANCHO	PARTE INTERMEDIA CILÍNDRICA DUN FUSTE. SECCIÓN CIRCULAR. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO-GROSO DE COR BRANCO. AMOSA ACABADO EN PULIDO.	BOA. TALLA. PULIDO.
RF-04/416/4060	FRAGMENTO DE GRANITO FUSTE	34,5 DE LONGO, 50 DE CIRCUNFERENCIA E 15 DE ANCHO	PARTE INTERMEDIA CILÍNDRICA DUN FUSTE. SECCIÓN CIRCULAR. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO-GROSO DE COR ROSÁCEO. AMOSA ACABADO EN PULIDO.	BOA. TALLA. PULIDO.
RF-04/502/4133	PROXECTIL	18 DE LONGO, 25 DE ANCHO E 13 DE GROSOR	FRAGMENTO DE BOLAÑO DE TAMAÑO MEDIO. CONCRETAMENTE FORMA UN CUARTO DE BOLAÑO XA QUE ESTÁ FRAGMENTADO Á METADE TANTO LONXITUDINAL COMO TRANSVERSALMENTE. SECCIÓN CURCULAR, AINDA QUE SÓ AMOSE MORFOLOGÍA DE SEMICIRCULO. AMOSA MARCAS EN NEGATIVO DE CINCELADO.	AMARELEN TALLA. CINCELADO E PULIDO. TA-BRANQUECINO
RF-04/4158	PROXECTIL	59 CM DE CIRCUNFERENCIA	BOLAÑO DE TAMAÑO PEQUENO-MEDIO QUE SE CONSERVA ENTEIRO. MARCAS EN NEGATIVO DE CINCELADO. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO.	MARRÓN TALLA. CINCELADO E PULIDO.
RF-04/4084	FRAGMENTO DE GRANITO FUSTE	31 DE LONGO, 18 DE ANCHO E 13,5 DE RADIO	FRAGMENTO DE BASE DE COLUMNA. AMOSA BASE FRAGMENTADA PERO DE MORFOLOGÍA CIRCULAR, PULIDA E RODADA, DE BORDO-EXTREMO REDONDEADO. ESTÁ SECCIONADO Á METADE APARECENDO ÚNICAMENTE MEDIO	BRANQUECINO TALLA. PULIDO. MALA

MEMORIA

3ª FASE DE ACTUACIÓN ARQUEOLÓGICA EN A ROCHA FORTE

RF-04/416/4064	FRAGMENTO DE CELOSÍA	GRANITO	23x26x15	CILINDRO. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO FINO-MEDIO EN COR BRANQUECINO. PUL		
				FRAGMENTO DE CELOSÍA PERTENCIENTE A UN VANO. CASA CA PEZA 4065. AMOSA REBAIXES E RELIEVES A MODO DE MOLDURAS ESCALONADAS QUE DIBUXAN SEMICIRCULOS. NA FACE INTERNA AMOSA ARRINQUE DE ELEMENTO DECORATIVO INDETERMIANDO. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO-FINO	AMARELEN TO	TALLA, CINCELADO E PULIDO. BOA
RF-04/427/4134	PROXECTIL	GRANITO	42 CM DE CIRCUNFERENCIA	BOLAÑO DE TAMAÑO PEQUEÑO SECCIONADO LEVEMENTE NUN EXTREMO. SECCIÓN CIRCULAR. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO-FINO. AMOSA ABUNDANTE PRESENCIA DE MICA O QUE LLE APORTA UN ASPECTO BRILANTE.	OCRE-PARDO	TALLA.CIN CELADO. MOI BOA
RF-04/417/4065	FRAGMENTO DE CELOSÍA			FRAGMENTO DE CELOSÍA PERTENCIENTE A UN VANO. CASA CA PEZA 4064. AMOSA REBAIXES E RELIEVES A MODO DE MOLDURAS ESCALONADAS QUE DIBUXAN SEMICIRCULOS. NA FACE INTERNA AMOSA ARRINQUE DE ELEMENTO DECORATIVO INDETERMIANDO. ELABORADO EN GRANITO DE GRAO MEDIO-FINO	AMARELEN TO	TALLA.CIN CELADO.PU LIDO. BOA
RF-04/NS/4074	FRAGMENTO DE CELOSÍA		18x12,5x11,5	FRAGMENTO DE CELOSÍA PERTENCIENTE A UN VANO. AMOSA REBAIXES E RELIEVES A MODO DE MOLDURAS ACONCAVADAS NA FACE INTERIOR. A FACE EXTERIOR A MOSA FORMA ABOMBADA. TODA A PEZA FOI REALIZADA PARA SER VISTA, TANTO A FACE INTERIOR COMO Á EXTERIOR. ESTÁ PULIDA. EL CAPITEL DE MORFOLOXÍA TRONCOCONICA DE SUPERFICIES PLANAS. AMOSA ARISTAS CURVAS A MODO DE BISELADO. DOUS FRAGMENTOS PEQUENOS SON DELA.	PARDO	TALLA.CIN CELADO.PU LIDO. BOA.
RF-04/416/4055	CAPITEL	GRANITO	43x43 a superficie maior, 28,5x29 a superficie menor.		GRIS	TALLA.CIN CELADO.PU LIDO. BOA

MEMORIA